

Miljødirektoratets tilråding til
Klima- og miljødepartementet om

Verneplan for skog september 2025

september 2025

Innhold

1.	FORSLAG.....	4
1.1	Hjemmelsgrunnlag.....	5
1.2	Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget	5
1.3	Andre interesser	7
1.4	Planstatus	8
2.	SAKSBEHANDLING.....	8
2.1	Generell bakgrunn	8
2.2	Saksbehandlingsprosesser og saksgang	8
2.3	Frivillig skogvern på privateid grunn	9
2.4	Konsultasjon med Sametinget og reinbeitedistrikt	10
2.5	Forholdet til utredningsinstruksen	10
3.	VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN	11
3.1	Navn.....	11
3.1	Avgrensing	11
3.2	Verneforskriftene	11
4.	OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK	11
5.	FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	12
5.1	Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser	12
5.2	Avveininger mellom skogbruk og skogvern	13
5.3	Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser	15
6.	GENERELLE MERKNADER TIL VERNEFORSLAGENE.....	16
6.1	Miljødirektoratets kommentarer til verneforskriftene.....	16
7.	MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDE.....	23
7.1	MØRE OG ROMSDAL FYLKE	23
1.	Brattset, Aure kommune	23
2.	Slettbakken, Aure kommune	25
3.	Håhammaren, Molde kommune.....	28
4.	Viromdalen, Sunndal kommune	33
5.	Fløystaddalen, Tingvoll kommune	36
6.	Høgefloget, Volda kommune	39
7.2	VESTLAND FYLKE	42
7.	Kvitingsmorki, Årdal kommune - Utvidelse	42
7.3	ROGALAND FYLKE	48

8.	Ragstjørna, Gjestal kommune - Utvidelse	48
7.4	AGDER FYLKE	54
9.	Asbjørnstøyl og Strondi, Bygland kommune	54
10.	Bjørnaråfjellet, Bykle kommune	56
11.	Einfasura, Hægebostad – Utvidelse.....	59
12.	Steinsfjell, Lyngdal kommune	62
13.	Tronstadvannet, Kristiansand kommune – Utvidelse	64
14.	Håmyrliene og Toksåsen, Tvedestrand kommune	68
15.	Homsli, Valle kommune.....	73
16.	Svarthommen, Åseral kommune.....	76
7.5	VESTFOLD FYLKE	78
17.	Slettebergskarvene, Larvik kommune	78
18.	Granasnekollen, Larvik kommune	84
19.	Korpen og Sagkollen, Larvik kommune - Utvidelse	88
20.	Sprena, Larvik kommune	92
7.6	ØSTFOLD FYLKE	94
21.	Fjella og Burumtjern, Marker og Rakkestad kommuner - Utvidelse	95
7.7	BUSKERUD FYLKE	98
22.	Haverstingen, Krødsherad kommune - Utvidelse.....	98
23.	Brekkeåsen, Rollag kommune	101
24.	Portåsen, Sigdal kommune	104
7.8	AKERSHUS FYLKE	107
25.	Veset og Holter, Nes kommune.....	107
26.	Eine, Bærum kommune – Utvidelse	110
27.	Skøyenåsen, Lunner kommune	114
7.9	INNLANDET FYLKE	119
28.	Jutulhogget vest, Alvdal og Rendalen kommuner – Endring av verneform	119
7.10	TRØNDELAG FYLKE	126
29.	Leira, Trondheim kommune	126
8.	UTVIDELSE OG JUSTRING AV GRENSE FOR ØSTMARKA FRILUFTSLIVSOMRÅDE	129
9.	MILJØDIREKTORATET TILRÅR.....	130

1. FORSLAG

Miljødirektoratet tilrår vern av 29 naturreservater i skog i medhold av naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold). 21 av områdene er nye naturreservater, 8 av områdene er utvidelse av eksisterende naturreservater. For 3 av områdene foreslås utvidelsen som endring av eksisterende verneforskrift.

Alle områdene inngår i ordningen med frivillig vern av privateid skog.

Tilrådingen omfatter ca. 36,9 kvadratkilometer nytt verneareal. Totalt skogareal er ca. 30,5 kvadratkilometer, hvorav ca. 23,4 kvadratkilometer er produktiv skog.

Områdene som foreslås vernet er:

1. Brattset i Aure kommune, Møre og Romsdal fylke
2. Slettbakken i Aure kommune, Møre og Romsdal fylke
3. Håhammaren i Molde kommune, Møre og Romsdal fylke
4. Viromdalen i Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke
5. Fløystaddalen i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal fylke
6. Høgefloget i Volda kommune, Møre og Romsdal fylke
7. Kvitingsmorki i Årdal kommune, Vestland fylke - Utvidelse
8. Ragstjørna i Gjesdal kommune, Rogaland fylke - Utvidelse
9. Asbjørnstøyl og Strondi i Bygland kommune, Agder fylke
10. Bjørnaråfjellet i Bykle kommune, Agder fylke
11. Einfsura i Hægebostad kommune, Agder - Utvidelse
12. Steinsfjell i Lyngdal kommune, Agder fylke
13. Tronstadvannet i Kristiansand kommune, Agder fylke - Utvidelse
14. Håmyrliene og Toksåsen i Tvedestrand kommune, Agder fylke
15. Homsli i Valle kommune, Agder fylke
16. Svarthommen i Åseral kommune, Agder fylke
17. Slettebergskarvene i Larvik kommune, Vestfold fylke
18. Granasnekollen i Larvik kommune, Vestfold fylke
19. Korpen og Sagkollen i Larvik kommune, Vestfold fylke – Utvidelse
20. Sprena i Larvik kommune, Vestfold fylke
21. Fjella og Burumtjern i Marker og Rakkestad kommuner, Østfold fylke - Utvidelse
22. Haverstingen i Krødsherad kommune, Buskerud fylke - Utvidelse
23. Brekkeåsen i Rollag kommune, Buskerud fylke
24. Portåsen i Sigdal kommune, Buskerud fylke
25. Veset og Holter, Nes kommune i Akershus
26. Eine i Bærum kommune, Akershus fylke - Utvidelse
27. Skøyenåsen i Lunner kommune, Akershus fylke
28. Jutulhogget i Alvdal og Rendalen kommuner, Innlandet fylke – Endring av verneform
29. Leira i Trondheim kommune, Trøndelag fylke

I tillegg foreslås utvidelse og grensejustering av Østmarka friluftslivsområde

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven § 34 og § 62. Områdene foreslås vernet som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene

- a. *variasjonsbredden av naturtyper og landskap,*
- b. *arter og genetisk mangfold,*
- c. *truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter.*

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål, jf. Stortingsmelding 14 (2015-16):

- *Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar.*
- *Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- *Ingen trua arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betras.*

Opprettelse av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne disse naturområdene mot ulike typer inngrep, gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter. De foreslåtte skogområdene i denne tilrådingen omfatter spesielt mange områder med ulike utforminger av rik edellauvskog. Tilrådingen omfatter også flere områder med gammel gran- og furuskog, boreale lauvskoger, høgstaude-granskog, lågurt-granskog og kalk- og lågurtskog. Tilrådingen inneholder et område med leirraviner, samt brannpåvirket barskog. I flere av områdene inngår det også arealer med flomskogsmark.

Arealmessig er det stor variasjon mellom områdene. Vi har flere utvidelser av eksisterende naturreservat som er små. Ingen av utvidelsene av områdene Ragstjørna, Einfasura, Eine og Leira er større enn ca. 100 dekar hver. Også det nye området Sprena i Vestfold er bare 121 dekar. Utvidelsen av Haverstingen i Buskerud er derimot på hele 5 300 dekar. Aller størst i denne tilrådingen er området Fløystaddalen i Møre og Romsdal med sine ca. 6 500 dekar. Felles for alle områdene er at de uavhengig av størrelse innehar høy verneverdi ved at de omfatter sjeldne eller truede naturtyper med et høgt biologisk mangfold eller at de bidrar til å oppfylle mangler i skogvernet eller har viktig funksjon i et økologisk nettverk.

Noen av områdene som tilrås er vurdert å ha nasjonal verneverdi. Blant disse er områdene er Jutulhogget vest, Portåsen og Skøyenåsen, som alle har skåret høyt i verdi i kartleggingsrapporter. Jutulhogget vest er en omgjøring av eksisterende geologisk vern, hvor skogen og vegetasjonen ikke var vernet. Her har vi, i tillegg til store kvaliteter knyttet til gammel barskog, en utpostlokalitet for flere arter knyttet til rik edellauvskog samt store viltverdier. Både Portåsen og Skøyenåsen ligger innenfor områder som ble vurdert til 5 poeng i kalkskogskartleggingen. Portåsen har en uvanlig stor

variasjon av skogtyper, og deriblant mange rødlistede naturtyper. I tillegg huser området over 50 ulike rødlistede arter. Skøyenåsen huser kalkbarskog med et høyt antall registreringer av ulike arter rødlistede jordboende sopper, deriblant mange sjeldne slørsopper. I tillegg fanger verneforslaget opp to lokaliteter med den utvalgte naturtypen kalksjø.

De fleste områdene er vurdert å ha regional verdi. Noen av utvidelsene vil sammen med eksisterende vern gi en økt samlet verdi.

Opprettelsen av verneområdene er med på å bidra til å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske skogøkosystem. I denne verneplanen er verneverdiene for mange av områdene knyttet til stor variasjon i skogtyper som bidrar til å fylle mangler i skogvernet. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslag er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger som ledd i skogvernarbeidet gjennom kartlegging etter Miljødirektoratets nye kartleggingsmetodikk for skogvernområder eller gjennom andre naturtypekartlegginger og for noen områder dokumentasjon i Narin - Lokalitetsdatabase for skogområder.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i skogområdene som foreslås vernet, er generelt hogst og ulike typer utbygginger, eksempelvis vegbygging, hyttebygging og utbygging av vindkraft, vannkraft og kraftledninger. Vern av de foreslåtte områdene skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler ved skogvernet. Områdene vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av levested for at stort antall truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på arter som har risiko for å dø ut. Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om samlet belastning være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, samt det at miljøforringelser betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i områdene. Miljødirektoratet vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Miljødirektoratet anser at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet har ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter Miljødirektoratets oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken. For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av det enkelte verneområde i kapittel 7.

Dersom områdene ikke vernes, vil fortsatt skogbruk være den mest aktuelle arealanvendelsen. Det vil da være sektorlover og skogbrukets egen sertifiseringsordning som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold. Miljødirektoratet vurderer at en kombinasjon av skogbrukets egne miljøtiltak sammen med oppbygging av et nettverk av verneområder er en effektiv måte å sikre det biologiske mangfoldet i skog.

1.3 Andre interesser

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad til bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv. Det er ikke aktuelt at skogbruk skal fortsette i områder som vernes som naturreservater, men aktiviteter som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv vil i stor grad kunne fortsette som tidligere.

Det går eksisterende veger inn i noen av de foreslåtte verneområdene, primært i form av gamle traktorveger, og i noen tilfeller skogsbilveger. Noen av disse kan være aktuelle for bruk i jordbruksammenheng eller i forbindelse med drift av bakenforliggende skogarealer, og for uttransport av felt storvilt.

Det går kraftledninger i eller inntil følgende områder:

	Navn på område	Kommune	Innenfor eller inntil verneforslaget/eksisterende vern	Spenning
	Brattset	Aure	Inntil	22 kV
	Slettbakken	Aure	Innenfor	66 kV
	Håammaren	Molde	Innenfor	22 kV
	Viromdalen	Sunndal	Innenfor	132 kV og 22 kV
	Høgefloget	Volda	Innenfor	132kV
	Ragstjørna	Gjesdal	Innenfor nytt og eksisterende	52 kV
	Tronstadvannet	Kristiansand	Innenfor	22 kV
	Håmyrliene og Toksåsen	Tvedestrand	Inntil	420 kV og 132 kV
	Svarthommen	Åseral	Inntil	110kV
	Portåsen	Sigdal	Inntil	22 kV
	Veset og Holter	Nes	Innenfor	22 kV
	Skøyenåsen	Lunner	Innenfor	22 kV
	Jutulhogget vest	Rendalen	Innenfor eksisterende	132 kV, 22 kV
	Leira	Trondheim	Innenfor eksisterende	66 kV

Det er registrert kraftpotensial innenfor følgende områder:

	Navn på område	Produksjon per år	Utbyggingskostnad (år)
	Håammaren	2,5 GWh	2,7 NOK/kWh (2020)
	Tronstadvannet	0,67 GWh	10,1 NOK/kWh (2023)

Områdene Tronstadvannet (drikkevannsforsyning) og Leira grenser til regulert vassdrag/vann.

Med unntak av to gamle kalksteinsbrudd innenfor området Skøyenåsen, er det ikke registrert mineralske ressurser, massetak, bergrettigheter eller gamle gruver som berøres av verneforslagene, jf. uttalelser fra Direktoratet for mineralforvaltning og NGUs kartdatabase.

I områdene Asbjørnstøyl og Strondi, Homsli, Håmyrliene og Toksåsen, og i Granasnekollen har Direktoratet for mineralforvaltning kommet med innspill om at det er tildelt undersøkelsesrettigheter. Miljødirektoratet kan ikke se at leteflater som berører områdene Asbjørnstøyl og Strondi og Homsli ligger i karttjenesten til Direktoratet for mineralforvaltning. Undersøkelsesrettigheter som berører Håmyrliene og Toksåsen er tildelt etter at

verneplanprosessene startet, noe som medfører at naturmangfoldloven § 44 kan komme til anvendelse.

For konkret omtale av de ulike anleggene nevnt ovenfor, samt andre interesser se kapittel 7.

1.4 Planstatus

Arealene i denne verneplanen er i all hovedsak avsatt som LNFR-områder i de respektive kommunenes kommuneplaner. De tilfellene som avviker fra dette, er omtalt spesifikt under beskrivelsen av det enkelte området.

2. SAKSBEHANDLING

2.1 Generell bakgrunn

Vern av skog har i lang tid vært en viktig del av verneplanarbeidet i Norge. Det systematiske arbeidet med vern av barskog ble påbegynt i 1988. Grunnlaget for skogvernarbeidet har vært bl.a. St.meld. nr. 68 (1980-81) Vern av norsk natur, St.meld. nr. 46 (1988-89) Miljø og utvikling og St.meld. nr. 40 (1994-95) Opptrapping av skogvernet fram mot år 2000. Et viktig politisk grunnlag for dagens arbeid for økt skogvern er bl.a. St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, hvor det ble lagt fram en strategi for økt skogvern. Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Stortinget behandlet meldingen 23. mai 2016, og ba regjeringen sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 prosent av skogarealet. Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er NINA rapport 54/2002, NINA rapport 535/2010 og NINA rapport 1352/2017.

2.2 Saksbehandlingsprosesser og saksgang

Områdene som foreslås vernet har ulik historikk og har vært knyttet til ulike verneprosesser. Områdene har derfor også hatt ulik saksbehandling fram til tilrådingen. Det er orientert om saksgangen under omtalen fra de forskjellige fylkene.

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkes- og regionnivå samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner har hatt verneforslagene på høring.

Følgende sentrale høringsinstanser har hatt alle verneforslagene til uttalelse:

Landbruksdirektoratet, Språkrådet, Vegdirektoratet, Norges Luftsportforbund, Forsvarsbygg, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet, Bane NOR, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Kartverket, Riksantikvaren, Direktoratet for mineralforvaltning, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR, Luftfartstilsynet, Telenor, Oljedirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norskog, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NHO Reiseliv, Norsk Industri, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, WWF-Norge, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handikappforbund, Norsk Organisasjon for Terrensykling, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for bioøkonomi,) Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitets naturhistoriske museer og botanisk hage, NTNU Fakultetet for naturvitenskap og

teknologi, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Ringve botaniske have, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet og Villreinrådet i Norge.

De områdene som foreslås vernet gjennom frivillig vern, er ikke en del av en samlet verneplan. Felles for disse områdene er at de bygger på tilbud om frivillig vern fra de berørte grunneierne. I tabellen nedenfor er det angitt tidspunkt for ulike stadier i verneprosessen for de ulike områdene.

	Navn på område	Tilbudsår*	Oppstart	Høring	Statsforvalterens tilråding
1.	Brattset	2021	12.01.2022	04.03.2022	31.01.2024
2.	Slettbakken	2021	12.01.2022	04.03.2022	31.01.2024
3.	Håhammaren	2021	12.02.2022	04.03.2022	29.01.2024
4.	Viromdalen	2020	16.01.2024	15.02.2024	24.04.2024
5.	Fløystaddalen	2021	05.01.2024	15.02.2024	22.04.2024
6.	Høgefloget	2021	12.01.2022	04.03.2022	22.04.2024
7.	Kvitingsmorki utv.	2022	02.05.2024	03.03.2025	19.05.2025
8.	Ragstjørna utv.	2022, 2024	11.12.2023	15.03.2024	17.07.2024
9.	Asbjørnstøyl og Strondi	2021, 2022	29.03.2024	15.05.2024	04.11.2024
10.	Bjørnaråfjellet	2022	29.02.2024	15.05.2024	04.11.2024
11.	Einfasura utv.	2021	22.03.2023	17.07.2023	03.07.2025
12.	Steinsfjell	2020	22.03.2023	17.07.2023	29.04.2024
13.	Tronstadvannet utv.	2020, 2023	15.03.2024	16.10.2024	29.05.2025
14.	Håmyrliene og Toksåsen	2022	15.03.2024	16.10.2024	29.05.2025
15.	Hommsli	2022	29.02.2024	15.05.2024	31.10.2024
16.	Svarthommen	2020	29.02.2024	15.05.2024	04.11.2024
17.	Slettebergskarvene	2021,2022	19.04.2022	09.10.2024	26.06.2025
18.	Granasnekollen	2021	13.12.2023	09.10.2024	10.06.2025
19.	Korpen og Sagkollen	2021	19.04.2022	06.01.2025	02.06.2025
20.	Sprena	2021,2023	13.12.2023	06.01.2025	02.06.2025
21.	Fjella og Burumtjern	2020	30.03.2023	10.11.2023	01.02.2024
22.	Haverstingen	2021	27.06.2024	10.12.2024	28.05.2025
23.	Brekkeåsen	2022	27.06.2024	10.12.2024	28.05.2025
24.	Portåsen	2023	28.09.2023	15.02.2024	29.04.2024
25.	Veset og Holter	2022	27.06.2024	10.12.2024	28.05.2025
26.	Eine utv.	2023	28.09.2023	15.02.2024	29.04.2024
27.	Skøyenåsen	2020,2023	14.03.2024	03.05.2024	31.07.2024
28.	Jutulhogget vest	2022,2024	19.03.2024	10.01.2025	13.03.2025
29.	Leira	2023	29.02.2024	22.03.2024	07.08.2024

*Årstallet angir når første tilbud for området forelå. Tilbud på utvidelser av tilbudsområdet kan ha blitt jobbet fram i løpet av prosessen.

2.3 Frivillig skogvern på privateid grunn

Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne aktuelle skogarealer for vern. Grunneierne oversender tilbud om vern til vedkommende Statsforvalter. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet

skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Statsforvalteren forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Det blir avholdt møter/befaringer der forslaget diskuteres nærmere. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne/grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

2.4 Konsultasjon med Sametinget og reinbeitedistrikt

Samene har som urfolk rett til å bli konsultert i saker som kan få direkte betydning for dem. Dette følger av internasjonale konvensjoner (ILO-konvensjon nr. 169 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27) og er lovfestet i norsk rett gjennom sameloven. For å sikre at arbeidet med saker som kan påvirke samene direkte gjennomføres på en tilfredsstillende måte, har regjeringen og Sametinget blitt enige om retningsgivende prosedyrer som skal legges til grunn ved konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Prosedyrene skal sikre at samiske interesser kommer tidlig inn i aktuelle prosesser, og har muligheten til å påvirke resultatet. Formålet med prosedyrene er videre å bidra til en praktisk gjennomføring av statens folkerettslige forpliktelse til å konsultere med urfolk, og å søke å oppnå enighet mellom statlige myndigheter og Sametinget når det overveies å innføre lover eller tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte.

Statsforvalteren tilbyr konsultasjon med samiske interesser i forbindelse med verneprosessen. Sametinget gir ofte tilbakemelding om at de ikke ønsker konsultasjon på tidlig stadium i verneprosessen, men ønsker å få tilsendt protokoll og ev. andre relevante dokumenter fra konsultasjonene. I enkelte tilfeller kan det være behov for konsultasjoner på et senere stadium i prosessen.

Ingen av områdene som tilrås i denne verneplanen ligger innenfor samiske reinbeitedistrikt.

2.5 Forholdet til utredningsinstruksen

Verneforslagene er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslagene på overordnet nivå og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 5 vurderes samfunnsnyttene av verneforslagene på et overordnet nivå, sammen med økonomiske og administrative konsekvenser. I kapittel 6 og 7 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslag for de enkelte områder fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Etter avveininger mellom områdenes verneverdier og andre samfunnsinteresser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i vernebestemmelser og avgrensning for foreslåtte verneområder.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen har medført inkluderende prosesser som sikrer en vellykket gjennomføring. Aktuelle kommuner kan etter et vernevedtak søke om å få forvaltningsmyndighet i tråd med gjeldene politikk på området.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er dermed oppfylt.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

3.1 Navn

Det er under høringene ikke kommet innspill som foreslår endring av navn for noen av områdene.

Med grunnlag i vedtak i navnesak tilrår Miljødirektoratet å endre navnet fra Hommsli naturreservat til *Homsli naturreservat*.

3.1 Avgrensing

Det er gjennomført endringer i avgrensinger for flere av områdene etter høring. Stort sett er dette snakk om mindre tilpasninger til eiendomsgrenser eller for å grense ut eksisterende infrastruktur og anlegg. Den største endringen er gjort i området i Fløystaddalen, hvor 780 dekar er grenset ut, og i Viromdalen, hvor 371 dekar er grenset ut. Begge disse endringene skyldes at grunneier har endret eller trukket tilbud om frivillig vern. For Eine er arealet redusert med 30 dekar, og i områdene Svarthommen og Håhammeren ca. 25 dekar. Det er gjort mindre reduseringer i arealet i områdene Hommsli, Sprena, Korpen og Sagkollen og i Slettebergskarvene, mens det i Hålmyrene og Toksåsen er lagt til 2 dekar etter høring.

3.2 Verneforskriftene

Etter høring er det foretatt noen mindre endringer i forslagene til verneforskrifter. Dette skyldes dels tilpasning til nyeste vernevedtak for naturreservater, dels kommentarer i innkomne høringsuttalelser og et generelt ønske om at forskriftene blir mest mulig like for forhold som gjelder samme tema. Miljødirektoratet vurderer at endringene ikke har betydning for avtalene om frivillig vern som er inngått med grunneierne.

Ved utvidelser av eksisterende naturreservater, tilrås det enten endring av gjeldende verneforskrift (gjennom endringsforskrift) eller ny verneforskrift som ved vedtak erstatter og opphever dagens forskrift.

4. OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK

Følgende eksisterende forskrifter foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

- Forskrift 17.12.1999 nr. 1461 om fredning av Kvittingsmorki naturreservat, Årdal kommune, Sogn og Fjordane
- Forskrift 20.12.1996 nr. 1270 om fredning av Ragstjørna som naturreservat, Gjesdal kommune, Rogaland
- Forskrift 16.12.2022 nr. 2555 om vern av Myran naturreservat, Kristiansand kommune, Agder
- Forskrift 13.12.2013 nr. 1458 om vern av Fjella naturreservat, Marker og Rakkestad kommuner, Østfold

- Forskrift 23.06.2020 nr. 1320 om vern av Burumtjern naturreservat, Marker kommune, Viken.
- Forskrift 16. desember 2011 nr. 1282 om vern av Haverstingen naturreservat, Ringerike, Flå og Krødsherad kommuner, Viken
- Forskrift 10. juni 2005 nr. 568 om verneplan for barskog, vedlegg 5, fredning av Storås naturreservat, Krødsherad kommune, Buskerud
- Forskrift 18. desember 1959 nr. 2 om naturfredning, Jutulhugget, Alvdal kommune, Jutulhugget, Rendal kommune, Hedmark

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås endret som følge av den nye verneplanen:

- Forskrift 06.12.2024 nr. 2963 om vern av Einfasura naturreservat, Hægebostad kommune, Agder
- Forskrift 23.06.2020 nr. 1307 om vern av Korpen og Sagkollen naturreservat, Larvik kommune, Vestfold og Telemark
- Forskrift 14.12.2018 nr. 1938 om vern av Eine naturreservat, Bærum kommune, Akershus
- Forskrift 22. desember 1989 nr. 1392 om fredning for Jutulhogget naturreservat, Alvdal og Rendalen kommuner, Hedmark

5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

5.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som på ulike måter vil påvirke ulike samfunnsområder. Ettersom områdene som her vernes alle er under 500 kvadratkilometer i utstrekning, faller de ikke inn under kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift.

Naturen leverer viktige økosystemtjenester, både i form av bruksverdier og ikke-bruksverdier, herunder eksistensverdien av naturmangfoldet både for dagens befolkning og for framtidige generasjoner. Gjennom økosystemtjenestene gir naturen et essensielt bidrag til samfunnsøkonomiske verdier. Vern vil sikre at naturverdiene ivaretas på lang sikt. Norge har i tillegg forpliktet seg både nasjonalt og internasjonalt til å ta vare på naturmangfoldet. Gjennomføring av verneforslaget vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet (Meld. St. 14 (2015-2016)). Det skal likevel vurderes om vernet har konsekvenser for andre samfunnsinteresser.

Det er vanskelig å fastsette verdien av ivaretagelse av naturverdier og forringelse av natur i kroner og øre. Det betyr imidlertid ikke at disse effektene er uten samfunnsøkonomisk betydning. De vil inngå i vurderingen som ikke-prissatte effekter. Det er helheten av prissatte og ikke-prissatte effekter som må legges til grunn for beslutningsformål.

Områdene i verneplanen er gjennomgående små, noe som i utgangspunktet tilsier at konsekvensene for andre interesser er begrenset. Områdene er i kommunenes arealplaner i uten unntak lagt ut som LNFR-områder. Kartlegginger av områdenes naturverdier er gjennomført som del av verneplanprosessen. I noen tilfeller er eksisterende data brukt som utgangspunkt for vurdering av verneverdi. Bruksinteresser er klarlagt gjennom høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter. I hovedsak er interessene knyttet til skogbruk, beite og jakt og annet friluftsliv. Med

unntak av skogbruk, er dette aktiviteter som fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, mineralutvinning og regulering av vassdrag. Det er ikke konkrete planer om mineralutvinning og regulering av vassdrag i noen av områdene i dag. Det er ellers i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme andre interesser gjennom avgrensning og forskriftsutforming.

Miljødirektoratet viser til at det i verneplanprosessen ikke er avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslagene. Verneforslagene er videre justert på visse punkter for å imøtekomme og hensynta ulike interesser. Direktoratet mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer direktoratet det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også sikre viktige områder for friluftsliv.

5.2 Avveininger mellom skogbruk og skogvern

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk den 1. juli 2020 i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å utrede forvaltningstiltak knyttet til skogvern og konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for avveininger.

I oppdrag fra Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 ba Klima- og miljødepartementet om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal det foretas avveininger for områder der det er mottatt tilbud etter 1. februar 2022. Ved vern av skog på offentlig eid grunn skal områder som det er meldt oppstart på fra samme dato eller senere avveies.

Det er politiske målsettinger og føringer både til økt skogvern og aktivt skogbruk. Gjennom retningslinjer for avveininger mellom hensynet til skogbruk og skogvern er det avklart hvordan de to samfunnsinteressene skal avveies mot hverandre. Dette innebærer både dokumentasjon av de ulike interessene og innplassering i matrisen i figur 1. Matrisen innebærer at områder i grønne felt skal prioriteres for vern og områder i røde felt skal prioriteres til skogbruk. For områder i gule felt vil det være behov for nærmere vurderinger av Statsforvalter om det aktuelle området skal prioriteres for vern eller ikke.

Betydning for vern	Har	V1	V1S7	V1S6	V1S5	V1S4	V1S3	V1S2	V1S1 ¹⁾
		V2	V2S7	V2S6	V2S5	V2S4	V2S3	V2S2	V2S1 ¹⁾
		V3	V3S7	V3S6	V3S5	V3S4	V3S3	V3S2	V3S1
	Kan få	V4	V4S7	V4S6	V4S5	V4S4	V4S3	V4S2	V4S1
		V5	V5S7	V5S6	V5S5	V5S4	V5S3	V5S2	V5S1
		V6	V6S7	V6S6	V6S5	V6S4	V6S3	V6S2	V6S1
	Har mindre	V7	V7S7	V7S6	V7S5	V7S4	V7S3	V7S2	V7S1
			S7	S6	S5	S4	S3	S2	S1
			Har mindre	Kan få			Har		
	Betydning for tømmer tilgangen								

Figur 1: Matrise for områdets betydning for tømmer tilgangen og betydning for vern. Grønne områder angir områder hvor vern skal prioriteres fremfor skogbruk, røde ruter angir at tømmer tilgangen skal prioriteres fremfor vern og gult felt angir områder som må vurderes nærmere av Statsforvalter.

I denne tilrådingen er det gjort avveininger for 13 områder, verdien for de enkelte områdene er angitt i tabellen nedenfor.

	Navn på område	Verdi	Prioriteres for vern/skogbruk
	Ragstjørna utv.	V3S7	vern
	Bjørnaråfjellet	V2S7	vern
	Tronstadvannet utv.	V3S7	vern
	Hålimyrene og Toksåsen	V2S5 og V2S7	vern
	Homsli	V2S7	vern
	Slettebergskarvene	V2S2	vern
	Brekkeåsen	V2S4	vern
	Portåsen	V1S2	vern
	Veset og Holter	V2S5	vern
	Eine utv.	V1S4	vern
	Skøyenåsen	V1S1	vern
	Jutulhogget vest	V1S7	vern
	Leira utv.	V2S7	vern

Samtlige av områdene ligger innenfor de kategorier som skal prioriteres for vern i henhold til retningslinjene for avveining mellom områdenes betydning for tømmer tilgang og betydning for vern. Det vises til vedlagte skogfaglige beskrivelser og skjemaer for avveining utfylt for de områdene det er gjort avveininger.

Området Slettebergskarvene ble tilbudt i 2021. Her kom det tilbud om utvidelse på naboeiendom 26.8.2022. Statsforvalteren har plassert det foreslått verneområdet i feltet V2S2 i matrisen, noe som innebærer at området har betydning både for skogbruk og skogvern. I tråd med anbefaling fra Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet og i tråd med oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet skal områder med denne plasseringen prioriteres for vern. Statsforvalter tilrår likevel to alternativer, hvor ett av alternativene foreslår å prioritere hensynet til

skogbruk fremfor hensynet til verneinteressene. Etter Miljødirektoratet sin vurdering er dette ikke i tråd med det oppdrag som er gitt om avveining mellom hensynet til skogbruk og hensynet til skogvern.

Området Sprena i Vestfold ble tilbudt i 2021. Her ble det videre tilbudt et tilleggsareal i 2023. Dette arealet er på kun 16 dekar. Miljøvernavdelingen hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har i samråd med landbruksavdelingen vurdert at det ikke er hensiktsmessig å avveie dette arealet etter retningslinjene.

De øvrige områdene som omfattes av denne verneplanen er tilbudt for frivillig vern av grunneier før 1. februar 2022, og omfattes derfor ikke av oppdraget fra Klima- og miljødepartementet.

5.3 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte område. Naturreservatene som foreslås vernet er vanligvis små verneområder, og det er lagt til grunn at kommunene skal tilbys forvaltningsmyndigheten for slike områder. Aktuelle kommuner skal derfor gjennom høringsprosessen ha fått tilbud om de ønsker å få delegert forvaltningsmyndigheten for både eksisterende og nye områder som opprettes og som i sin helhet ligger innenfor kommunen. For eksisterende verneområder som forvaltes av kommunen og som nå utvides, endres i utgangspunktet forvaltningsmyndigheten ikke.

Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker å ha forvaltningsmyndigheten for området som er foreslått vernet, blir denne myndigheten lagt til Statsforvalteren. Verneplanprosessen for noen av områdene ble startet før ny rutine ble innført, derfor varierer det om Statsforvalteren har klart å hente inn svar fra kommunene på disse eller ikke. For de kommunene som er forespurt, men som ikke har svart, legges det til grunn at de ikke ønsker forvaltningsmyndigheten og forvaltningsansvaret delegeres til Statsforvalteren. Tabellen nedenfor viser hvilke kommuner som har/ikke har forvaltningsmyndighet i dag og om hvorvidt de ønsker å ha forvaltningsansvaret for nye og eksisterende verneområder eller ikke.

	Navn på område	Kommune	Har forv.mynd. i dag	Ønsker forv.mynd.
1.	Brattset	Aure	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
2.	Slettbakken	Aure	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
3.	Håhammaren	Molde	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
4.	Viromdalen	Sunndal	Ja	Ja
5.	Fløystaddalen	Tingvoll	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
6.	Høgefloget	Volda	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
7.	Kvittingsmorki utv	Årdal	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
8.	Ragstjørna utv.	Gjestal	Nei	Nei
9.	Asbjørnstøyl og Strondi	Bygland	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
10.	Bjørnaråfjellet	Bykle	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
11.	Einfasura utv.	Hægebostad	Ja	Tilbakemelding ikke mottatt
12.	Steinsfjell	Lyngdal	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
13.	Tronstadvannet	Kristiansand	Ja	Nei
14.	Håmyrliene og Toksåsen	Tvedestrand	Nei	Nei
15.	Hommsli	Valle	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
16.	Svarhommen	Åseral	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt

17.	Slettebergskarvene	Larvik	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
18.	Granasnekollen	Larvik	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
19.	Korpen og Sagkollen	Larvik	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
20.	Sprena	Larvik	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
21.	Fjella og Burumtjern	Marker Rakkestad	Nei	Omfatter flere kommuner
22.	Haverstingen	Krødsherad	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
23.	Brekkeåsen	Rollag	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
24.	Portåsen	Sigdal	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
25.	Vest og Holter	Nes	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
26.	Eine utv.	Bærum	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
27.	Skøyenåsen	Lunner	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
28.	Jutulhogget vest	Alvdal, Rendalen	Nei	Omfatter flere kommuner
29.	Leira	Trondheim	Nei	Nei

Den viktigste budsjettkostnaden ved skogvern er erstatning til grunneier, i hovedsak for båndlegging av skog og påfølgende tap av hogstinntekt. Kostnadene til forvaltning og skjøtsel av skog som er vernet er derimot oftest begrensede. Skog som vernes som naturreservat og nasjonalpark vil i de fleste tilfeller best opprettholde og videreutvikle verne kvaliteten ved fri utvikling uten at det er behov for aktive skjøtselstiltak. Det er noen felt med plantet gran innenfor enkelte av områdene som kan være aktuelle å rette aktive tiltak mot. Kostnader til merking av grenser, oppsyn m.m. vil dekkes innenfor ordinære budsjettposter.

I skogvernarbeidet vektlegges at de viktigste skogområdene bør fanges opp ved vern, slik at man sikrer effektiv oppnåelse av de vedtatte målene som er nevnt i kap. 1.1. Det blir ikke startet verneprosess for områder som er vurdert å ikke ha tilstrekkelige verne kvaliteter.

For å sikre et godt og oppdatert faglig grunnlag for skogvernet gjennomføres regelmessig faglige evalueringer. Det er i 2017 sluttført en slik evaluering, som gir et oppdatert grunnlag for å gjennomføre skogvernet slik at det kan medvirke effektivt til å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur og det nasjonale målet om å bevare arter og naturtyper.

Videre er det viktig med god oversikt over hvor de viktigste skogområdene befinner seg. Som grunnlag for skogvernarbeidet gjennomføres derfor systematiske registreringer av prioriterte skogtyper i skogvernet.

6. GENERELLE MERKNADER TIL VERNEFORSLAGENE

Høringsuttalelsene er oppsummert i kapittel 7 under omtalen av hvert enkelt område. Under dette kapitlet tar vi opp tema og uttalelser om generelle forhold knyttet til verneforslagene.

6.1 Miljødirektoratets kommentarer til verneforskriftene

Miljødirektoratets har følgende kommentarer til innholdet i verneforskriftene og til temaer som er tatt opp i høringene.

Forskriftenes innhold

Forskriftene er utarbeidet med utgangspunkt i en felles mal som skal sikre et mest mulig enhetlig

restriksjonsnivå i alle skogreservater. Lokale tilpasninger vil forekomme begrunnet i lokale forhold, men endringer vil kreve vektige grunnbegivelser.

Miljødirektoratet understreker betydningen av at en både ved utforming av verneforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitrer. Det er også viktig at den økosystemtilnærmingen som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Verneforskriftene innebærer vern av all vegetasjon og alt dyreliv. Dyreliv omfatter alle former for levende organismer, både virveldyr og virvelløse dyr. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i verneforskriften åpnet for visse typer anlegg etter søknad.

Verneforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men det kan etter søknad gis tillatelse til hogst av etablerte plantefelt. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om «nødvendig motorferdsel» skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, og gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Dette gjelder ikke for øvingsvirksomhet i tilknytning til slike formål. Det er gjort en vurdering for hvilke områder det er aktuelt med en egen dispensasjonshjemmel for øvingsvirksomhet. Utgangspunktet har vært at det ikke er aktuelt å åpne for dette i små verneområder og verneområder som på grunn av sin topografi (bratte områder) er lite egnet til slike aktiviteter.

Vedlikehold av eksisterende veger og anlegg, herunder bygninger og eventuelt andre installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet, er tillatt. Med vedlikehold menes opprettholdelse av den standard vegen, bygningen, anlegget o.a. hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold omfatter ikke nybygging, oppgradering eller utvidelse. Vedlikehold av for eksempel veg omfatter dermed tiltak eller arbeid for å holde vegen ved like eller opprettholde samme standard som på vernetidspunktet, uten at den endrer karakter. Miljødirektoratet vil ikke tilrå at verneforskriften henviser til vegklasser, da slike standarder kan endres over tid, men tilrå å opprettholde formuleringen om standard på vernetidspunktet. Tiltak som påføring av nytt grusdekke, grøfterensk, skifte av stikkrenner og lignende anses som vedlikehold. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.

Miljødirektoratet vil påpeke at restriksjonsnivået ikke er særlig forskjellig mellom de ulike områdene som her foreslås vernet, men da verneforskriftene for områdene er framkommet gjennom forhandlinger mellom de respektive Statsforvalterne og grunneierne, vil det måtte aksepteres at det blir enkelte forskjeller i utformingen av forskriftene. For de områdene der eksisterende verneområder inngår i verneforslagene, vil ny verneforskrift omfatte hele området. For disse arealene vil det kunne medføre større endringer i forhold til eksisterende verneforskrift. For noen områder med mindre utvidelser, opprettholdes eksisterende bestemmelser, som også vil gjelde for utvidelsesarealet.

Miljødirektoratet vurderer at mal for verneforskrifter for naturreservater ivaretar avveiningen mellom brukergruppene og de overordnede vernehensyn på en god måte.

Navn

Kartverket forutsetter at vernemyndigheten melder inn navnet på nye naturreservat til Kartverket for registrering i Sentralt stedsnavnregister (SSR) når vernevedtak er gjort, jf. § 15 i lov om stadnamn av 18. mai 1990 nr. 11. Kartverket forutsetter dessuten at kart over verneområdene produseres i samsvar med Miljødirektoratets produktspesifikasjon.

Språkrådet viser til at offentlige instanser er bundet til skrivemåten i sentralt stedsnavnsregister. For å kunne bruke annet navn, er det behov for å reise formell navnesak.

Når det gjelder de endelige vernekartene, vil de bli produsert i tråd med gjeldende praksis. Innmelding av navn på nye verneområder i Sentralt stedsnavnregister, vises til kommentarene fra Klima- og miljødepartementet i foredrag til kgl.res. i desember 2015. Departementet viser til *"at Kartverket gjøres kjent med nye vernevedtak gjennom brev fra Klima- og miljødepartementet for å tinglyse vernevedtakene på berørte eiendommer. Da Kartverket også er ansvarlig for Sentralt stedsnavnregister, må det forutsettes at Kartverket samtidig sørger for innmelding til Sentralt stedsnavnregister."*

Motorferdsel

Det er åpnet for uttransport av felt elg og hjort i verneforskriften § 6. I områder hvor det er aktuelt er det også åpnet for uttransport av villsvin. Miljødirektoratet vil understreke at motorisert uttransport av elg, hjort og villsvin i utgangspunktet enten skal foregå manuelt eller ved bruk av lett beltekjøretøy hjemlet i § 6. Med lett beltekjøretøy i denne sammenheng menes mindre beltekjøretøy som f.eks. elgtrekk, jernhest og beltegående ATV. Det er i noen tilfeller åpnet for at uttransport kan skje med ATV eller traktor på eksisterende traktorveger. Unntaket for uttransport av felt elg, hjort og villsvin er i tråd med motorferdsellovens bestemmelser. Det er i noen områder tilrådd å åpne for uttransport også av bjørn og ulv. Miljødirektoratet har tatt inn utvidet unntak der dette er foreslått av statsforvalterne, men har ikke foreslått noen generell endring av denne bestemmelsen. Miljødirektoratet mener det er hensiktsmessig at det foretas en generell gjennomgang av denne unntaksbestemmelsen der også forholdet til motorferdsellovens unntaksbestemmelser må vurderes. Det samme gjelder bestemmelsen om uttransport av syke og skadde bufe.

En eventuell tillatelse til bruk av annet motorkjøretøy enn nevnt over, hjemlet i § 7, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet skal vurderes. Forvaltningsmyndigheten kan i sin søknadsbehandling knytte tillatelsen til bestemte traséer. Dette vil særlig være aktuelt for uttransport av elg og hjort fra bakenforliggende områder. Det kan også innvilges flerårige dispensasjoner.

I områder med hytter er hovedregelen at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr på snødekket mark etter § 7. Slike tillatelser bør normalt styres til fastlagte traseer. Fastsetting av trasé bør gjøres ved søknadsbehandling eller som en del av utarbeidelse av forvaltningsplan. Motorisert transport i forbindelse med vedlikehold bør skje på snødekt mark med bruk av snøskuter. I unntakstilfeller kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til barmarkskjøring for transport av materialer til vedlikehold. Dette bør normalt være vedlikeholdsbehov av akutt karakter, og transporten bør så langt mulig foregå på fast mark og ikke i våtmarks-/myrområder. Når det gjelder vedlikehold av stier, foreslås det ikke åpning for motorferdsel i forbindelse med dette. Dersom det som del av nødvendig vedlikehold, eller eventuell tillatt rydding av nye stier, er behov for å ta ned større trær, bør disse som hovedregel bli liggende i naturreservatet. Miljødirektoratet har tatt ut bestemmelser som åpner for motorferdsel for vedlikehold av eksisterende og rydding av nye stier der dette er foreslått i forskriftene.

I verneforskriftenes § 7 er det åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til motorferdsel knyttet til ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart og for øvrig når det er spesielle forhold som tilsier det, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Kraftledninger

I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er utgangspunktet at anleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte. Forskriftsmalene har standardbestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av anlegg, og motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftledninger. Forskriftsmalen fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten blant annet skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje. Det forutsettes at man primært søker å legge motorisert ferdsel utenfor verneområdene. Foruten drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og nødvendig istandsetting ved akutt utfall, åpnes det for oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg og kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjesnitt dersom tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

Bestemmelsen om oppgradering/fornyelse tas kun inn i områder der kraftledningen ligger innenfor verneforslaget. I områdene med kraftledning inntil verneområdet, men utenfor vernegrensen, er det tatt inn bestemmelser om drift og vedlikehold slik at nødvendige tiltak kan gjøres innenfor vernegrensen. Det er i disse tilfellene også tatt inn unntak for motorferdsel i forbindelse med akutt utfall. Der tilkomst til ledning kan løses utenfor vernet, er det ikke tatt med bestemmelse om motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledning som grenser inntil verneområdet.

Miljødirektoratet forholder seg til enighet på departementsnivå om bestemmelsene om drift og vedlikehold av kraftanlegg, og har justert forskriftene i tilrådingen i tråd med formuleringer i nyeste vernevedtak.

Ved de senere skogvernvedtakene er det i noen konkrete tilfeller gitt generelt unntak til Statnett SF for at det i forbindelse med drift og vedlikehold på kraftledninger kan kjøres på etablerte traséer. En forutsetning for dette er at det finnes oversikt over slike traséer, og at kjøringen er vurdert å ikke føre til nevneverdig skade på verneverdiene. Traséene skal da markeres på vernekartet. Statnett er i slike tilfeller selv ansvarlig for å levere kart over traséer.

Leting etter mineralske ressurser

Naturmangfoldloven § 41 sier at det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak være å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter.

Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder:

"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."

Den viktigste måten å få fram interessene knyttet til potensiell og planlagt utnyttelse av mineralressurser på, er høringene som gjennomføres for det enkelte verneforslaget. I de fleste sakene finnes det fram til gode løsninger gjennom grensedragning og/eller tilpasning i forskriften. I de sakene der målet om økt skogvern (og grunneiers ønske om frivillig vern) må veies opp mot potensiell eller planlagt utnyttelse av mineralressurser, vil man forsøke å finne omforente løsninger på direktoratsnivå. I tilfeller hvor dette ikke er mulig vil dette være avveininger som må avklares mellom departementene etter at Miljødirektoratet har avgitt sin tilråding til Klima- og miljødepartementet.

Start og landing med luftfartøy

Miljødirektoratet vurderer at landing og start med luftfartøy er uønsket i naturreservater, og at dette bør tydeliggjøres og synliggjøres ved å ta inn et forbud i verneforskriften.

Gjennom forskrifter vedtatt ved kgl.res. 12.12.2014 ble Forsvarsbyggs ønske om at landing og start med forvarets luftfartøy gis automatisk unntak, tatt inn i forskriftene for skogvernområder. Miljødirektoratet har derfor lagt dette inn i alle forskriftene i denne tilrådingen. De aktuelle verneforslagene omfatter skog- og andre utmarksområder. En antar at landing og start eventuelt vil bli (meget) sjeldne foreteelser og ikke utgjøre noen trussel mot områdene som sådan.

Når det gjelder militær operativ virksomhet i lufta viser Miljødirektoratet til NOU 2001:15 Forsvarets områder for lavtflyging punkt 5.5.6.1 Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder hvor det fremgår hva som anses som operativ virksomhet. Miljødirektoratet legger denne tolkningen av begrepet militær operativ virksomhet til grunn.

Beiting av husdyr

Miljødirektoratet viser til at det i noen områder kan være behov for regulering av beitetrykk mv., og det er foreslått særskilte unntaksbestemmelser som skal ivareta dette i de områder det er aktuelt. I disse områdene tilrår Miljødirektoratet at det tas inn en unntaksbestemmelse som åpner for skånsom beiting. I mange områder er det ikke ønskelig med andre typer beitedyr enn det som er vanlig på vernetidspunktet, og det er viktig at en unntaksbestemmelse fanger opp behovet for regulering. Hva som defineres som "skånsom beiting" vil nødvendigvis ofte variere mellom områder og de ulike delene/kvalitetene innenfor et område.

For de områdene der beiting er aktuelt, er det gjort en vurdering av om forskriften skal åpne for utsetting av saltsteiner. For de fleste områdene er det vurdert at dette er et tiltak som i liten grad berører verneverdiene i særlig grad, og det er derfor tatt inn en unntaksbestemmelse om mulighet for utsetting av saltsteiner. For noen områder vurderes dette tiltaket å ha betydning i forhold til verneverdiene, og for disse områdene kan det ligge noen begrensninger. I noen områder er utplassering av saltstein søknadspliktig, slik at bl.a. plassering kan styres. Det samme gjelder oppsetting av gjerder; for de områdene der dette vurderes som aktuelt, er det tatt inn som spesifisert unntak i § 7. Enkelte av områdene i verneplanen er uten veger og stier, og har en topografi som tilsier at motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein eller i forbindelse med gjerding ikke er relevant.

Sykling og større arrangementer

Hovedregelen i frilufsloven er at det i skogområder er tillatt med sykling på veg eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.

I tråd med føringene i friluftsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tilrår Miljødirektoratet at sykling (samt riding og bruk av hest) tillates på eksisterende stier og veger,

dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier et forbud på bestemte stier eller i bestemte områder.

I områder hvor det ikke finnes veger og stier gjelder et generelt forbud mot sykling og bruk av hest. Det går fram av beskrivelsen av det enkelte område dersom det ikke finnes veger eller stier i området.

Når det gjelder el-sykler rammes dette av forbudet mot motorferdsel i verneforskriftene. Det er foreløpig ikke gjort endringer i regelverket som gjelder el-sykler i friluftsløven eller i malen for verneforskrifter.

Forbudet mot arrangementer omfatter større arrangementer. Det er ikke fastsatt noen absolutt grense for hvor store arrangementer som faller inn under forbudet. Forvaltningsmyndigheten må gjøre en konkret vurdering av om planlagte arrangementer omfattes av forbudet. Det er åpnet for å kunne gi tillatelse til større arrangementer etter søknad. Det er også mulig å gi åpning for bestemte arrangement i verneforskriften. Dette kan for eksempel være aktuelt for faste årlige arrangementer med liten grad av tilrettelegging, men det skal da skje etter en konkret vurdering opp mot ivaretagelse av verneformålet for det enkelte området.

Når det gjelder orientering, så er det ikke noe generelt forbud mot orienteringsvirksomhet, men orienteringsløp som faller inn under forbudet mot større arrangement må omsøkes. Utsetting av turposter, kjentmannsposter, turorientering mv. anses heller ikke som arrangement, men kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger og dermed være søknadspliktig. Det kan tas inn særskilt unntak for dette etter konkret vurdering ut fra verneverdiene.

Miljøtilpasset reiseliv er et vidt begrep som kan omfatte en rekke ulike aktiviteter og former for tilrettelegging. På et generelt grunnlag er det ikke ønskelig med ulike former for tilrettelegging innenfor skogreservater. I enkelte foreslåtte verneforskrifter fra statsforvalterne, er det tatt inn bestemmelse som åpner for å gi tillatelse til miljøtilpasset reiseliv. Som hovedregel tar Miljødirektoratet ut bestemmelsen der det ikke har kommet konkrete innspill eller planer om denne type virksomhet i det aktuelle området og det ikke er gjort konkrete vurderinger mht. hvilken påvirkning dette kan ha på verneverdiene.

Rydding av vegetasjon i forbindelse med storviltjakt

Storviltjakt har lange tradisjoner i Norge, og reguleres gjennom naturmangfoldloven og viltloven. Når et område vernes som naturreservat, så er utgangspunktet at vernet ikke vil påvirke verken jaktretten eller jaktutøvelsen. Rydding av vegetasjon som er til ulempe for jaktutøvelsen, er et tema som i enkelte tilfeller kommer som innspill fra grunneier. Dette reguleres av forskriften. Ordlyden i bestemmelsen har imidlertid vært varierende, og Miljødirektoratet har derfor sett behov for å standardisere bestemmelsen i § 4 til følgende ordlyd "forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt". Hensikten med bestemmelsen er å konkretisere hvilken vegetasjon som kan fjernes. Med siktlinjer menes linje(r) fra en jaktpost der det er størst sannsynlighet for å løsne skudd og mot der storviltet mest sannsynlig viser seg. Det er også konkretisert at det kan ryddes ved faste jaktposter. Dette for å unngå åpning for tilfeldig rydding innenfor hele verneområdet. Som hovedregel har Miljødirektoratet endret til standard formulering i de tilfeller det er avvik mellom ordlyden som er tilrådd fra Statsforvalteren og mal.

Gjenoppbygging av bygninger og anlegg som går tapt ved brann eller naturskade

I enkelte foreslåtte verneforskrifter er det tatt inn bestemmelse om gjenoppbygging av bygninger og anlegg som går tapt ved brann eller naturskade, også i områder der det ikke er noen kjente anlegg

eller bygninger innenfor området. Brann og naturskade vil i alle tilfeller være en uforutsett og sjelden hendelse og Miljødirektoratet mener det vil være mer fornuftig å foreta en vurdering om det skal gis dispensasjon etter naturmangoldloven § 48 dersom en slik hendelse skulle oppstå. Som hovedregel tar Miljødirektoratet ut bestemmelsen dersom det ikke er kjente anlegg eller bygninger i området og det ikke har kommet konkrete innspill om at dette er en relevant bestemmelse.

Nye stier

Naturresevater er den strengeste verneformen vi har i Norge og etablering av tiltak/inngrep etter vern er derfor som utgangspunkt ikke ønskelig. Dette gjelder også rydding/etablering av nye stier og merking disse. I de tilfeller det ikke er eksisterende stier, eller kjent at det er konkrete planer eller det ikke er kommet innspill som tilsier at dette er et aktuelle tiltak, er bestemmelsen tatt ut. Dette vil ikke være en realitetsendring, selv i de tilfeller bestemmelsene er hørt, da bestemmelsen i alle tilfeller er tilrådd i § 7 (søknadspliktig). Etter at området er vernet, vil det fortsatt være mulig å søke om tiltak etter § 8 jf. naturmangfoldloven § 48.

7. MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDE

7.1 MØRE OG ROMSDAL FYLKE

Det tilrås vern av 6 områder. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern

1. Brattset, Aure kommune

Totalareal: 814 daa, skogareal: 520 daa, produktiv skog: 302 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som

- a. Representerer ein bestemt type natur i form av rik edellauvskog og bekkekløft*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur med alm-hasselskog med tilhøyrande artar.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Verneforslaget ligger i ei svært bratt og sørvendt li på sørsida av Ertvågsøya. Området ligger i sørboreal til nordboreal vegetasjonssone, i en høydegradient som strekker seg fra ca. 90 til 460 m.o.h. Det er registrert naturtyper etter DN-håndbok 13 (i 2001 og 2004), i tillegg til at området er kartlagt etter ny skogvernetodikk.

Det meste av området består av lauvskog. Boreale lauvtrær, i hovedsak bjørk (50-75 %), dominerer, etterfulgt av edellauvtrær (ca. 10-25 %). I tillegg er det sannsynligvis noe gammel furuskog på de mest utilgjengelige delene i området som ikke er undersøkt. Det står litt gran i Brattsetdalen og nedenfor rasmarekene sentralt i området. Svak bærlyng-lågurtskog til lågurtskog dekker det meste av arealet. Deler av den nedre lia består av grov og bratt rasmarek, mens store deler av den øverste delen av lia er svært bratt med bratte stup.

Verneverdiene i området er hovedsakelig knyttet til den rike edellauvskogen. Bekkekløfta er også viktig for naturmangfoldet i området. I området er de rødlista naturtypene lågurtedellauvskog (VU), frisk rik edellauvskog (NT) og kalkedellauvskog (VU) registrert. Det finnes også gammel hassel og stor alm, osp og bjørk spredt i lia. Grov alm og hassel og endel store læger av alm og dels hassel er registrert oppunder bergrota i den nordlige delen av lia. Andelen av død ved varierer, men mye er av liten dimensjon.

Av rødlista arter er alm (EN) og almetilknyttta arter registrert, bl.a. almekullsopp (NT), almelav (NT) og almebroddsopp (NT). Andre rødlista arter som er funnet i området er ospeblåskål (VU), kastanjefiltlav (VU), svartnende kantarell (NT), kystdoggnål (NT) og skrukkeøre (NT).

Vern av området vil kunne bidra til å fylle regionale mangler i skogvernet knyttet til rik edellauvskog (alm-hasselskog) og bekkekløfter. Av generelle mangler vil området kunne dekke inn mangler knyttet til gammel blandingsskog i lavlandet, samt at området bidrar til sikre leveområder for trua, sjeldne og sårbare arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en 22 kV kraftledning utenfor området i sør. Utover dette er det ingen andre kjente tekniske inngrep innenfor foreslått verneområdet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Aure kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, NJFF Møre og Romsdal, BirdLife Møre og Romsdal, Mellom AS, Statnett, Statens Vegvesen, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag, Møre og Romsdal Sau og Geit, AVINOR AS, Den Norske Turistforening, Norsk Bergindustri, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Kommunal- og distrikts-departementet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norsk Fjellstyresamband, Norges Handikapforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NTNU, Sabima, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Vegdirektoratet.*

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Møre og Romsdal fylkeskommune, Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), Forsvarsbygg og Statnett SF har uttalt seg, men har ikke kommet med merknader til verneforslaget.

Aure kommune ber om at vern ikke må være til hinder for framtidige vegprosjekter og annen samfunnskritisk infrastruktur.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver at Mellom AS har områdekonsesjon og at det ligger et nettanlegg nært, men utenfor området. NVE ber om at netteier vurderer om de har behov for unntak i § 4 og bestemmelse i § 7 jamfør standardbestemmelsene for nettanlegg:

- *Oppgradering eller fornyelse av eksisterende kraftledning for heving av spenningsnivået og økning av linetverrsnittet når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig*
- *Oppgradering og fornying av kraftleidningar som ikkje fell under § 4*

Mellom AS uttalte seg både i fm. oppstart og høring. De påpekte behovet for linjerydding langs 22 kV-ledningen, men har ikke bedt om endringer i forskriften.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren vurderer at det ikke er behov for endringer i forskriften knyttet til kraftledningen som ligger i nærheten av verneområdet, da det ikke er konflikter knyttet til denne.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Brattset* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår at "bekkekløft" tas inn i formålet.

Statsforvalteren tilrår å fjerne følgende bestemmelser som ikke anses å være relevant for området

- § 4 bokstav d: *vedlikehold og bruk av eksisterende jakttårn*

- § 4 bokstav l: *montering og bruk av landfeste for båt*
- § 7 bokstav i: *bruk av naturreservatet til miljøtilpassa reiselivsverksemd i samsvar med plan godkjent av forvaltningsstyresmakta.*

Statsforvalteren tilrår å ta inn bestemmelse om vedlikehold av eksisterende sti:

- § 4 bokstav i: *vedlikehold av eksisterande sti avmerkt på vernekartet i samsvar med standard på vernetidspunktet.*

Stien er avmerket på vernekartet.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har tatt ut bestemmelse i § 4 om oppgradering og fornyelse av kraftledninger samt åpning for motorisert ferdsel til dette. Disse bestemmelsene inngår ikke i standardbestemmelsene når kraftledning grenser *inntil* verneforslaget. Det er ikke kommet innspill fra netteier i fm. høringen om at det er behov for å ta dette inn. Mellom AS har i sin uttalelse påpekt behovet for rydding langs ledningen, noe vi mener er ivaretatt i forskriften. Det er ikke kommet innspill om planer for oppgradering eller fornyelse som vil kunne få betydning for verneområdet. Skulle en oppgradering likevel bli aktuell i framtida så bør det være mulighet å legge eventuell ny ledning sør for dagens ledningstrasé, dvs. mellom dagens ledning og Mjosundvegen.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået, se ellers generelle kommentarer i kapittel 6.

Tilråding Brattset:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår Brattset som naturreservat.

2. Slettbakken, Aure kommune

Totalareal: 1 358 daa, skogareal: 948 daa, produktiv skog: 523 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som

- Representerer ein bestemt type natur i form av rik edellauvskog og kystfuruskog*
- inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur med hassel, og alm med tilhøyrande artar.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Slettbakken ligger i ei bratt og sørvendt li på sørsida av Stabblandet, i sørboreal til mellomboreal vegetasjonssone. Verneforslaget strekker seg fra Korsnesfjorden til ca. 700-750 moh. Området er

tidligere kartlagt etter DN-håndbok 13 i forbindelse med edellauvskogkartleggingen i Møre og Romsdal (i 2010). Kartlegging etter ny skogvernmetodikk er utført i 2023. Verneverdiene for området er i all hovedsak knyttet til kystfuruskog og rik edellauvskog.

Nord i området og oppover i høyden er det fattig ensaldret furuskog med hogstklasse 5 som dominerer. Her er det store forekomster av skorpefiltlav (NT) på osp langs bekkedragene. Her forekommer også noen små lommer med rikere edellauvskog, herunder lågurtedellauvskog (VU) og frisk rik edellauvskog (NT). Lokalitetene er imidlertid for små til at de er utfigurert i kartleggingen.

Den sørlige delen av lia er dominert av lågurtskog med dels dominans av hassel og dels av bjørk med flekkvis stort innslag av boreale løvtrær som selje eller osp. De rødlista naturtypene lågurtedellauvskog (VU) og frisk rik edellauvskog (NT) er registrert med et samlet areal på ca. 190 dekar. Vanlige karakterarter i feltsjiktet er lundgrønnaks og myske. På et mindre areal forekommer også breiflangre. Av mer krevende kysttilknyttede arter forekommer sølvnever og blylav spredt. Av rødlista arter er bl.a. alm (EN), almekullsopp (NT), almbroddsopp (NT), gubbeskjegg (NT), kastanjefiltlav (VU) og skorpefiltlav (NT) registrert. Alm har flere spesialiserte laver og sopper tilknyttet til seg og det er potensiale for å finne flere arter her.

Skogen i området er noe preget av plukkhogst, beite og tidligere beite med noe ung skog.

Vern av området vil bidra til å fylle regionale mangler i skogvernet knyttet til rik edellauvskog og kystfuruskog. Vern av området vil i tillegg bidra til å ivareta trua naturtyper og leveområder for trua og nær trua arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det krysser en 66 kV kraftledning i fjordspenn nord-sør gjennom vestlige del av området. Det er ingen mastepunkter i det foreslåtte naturreservatet.

Ifølge kartleggingsrapporten går det noen gamle kjerreveier inn i området. I tillegg er det et par stier i området. Utover dette er det ingen kjente tekniske inngrep innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneplanen ble i sendt på høring til: *Grunneiere, Aure kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, NJFF Møre og Romsdal, BirdLife Møre og Romsdal, Mellom AS, Statnett, Statens Vegvesen, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag, Møre og Romsdal Sau og Geit, AVINOR AS, Den Norske Turistforening, Norsk Bergindustri, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Kommunal- og distriktsdepartementet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norsk Fjellstyresamband, Norges Handikapforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NTNU, Sabima, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF og Vegdirektoratet.*

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Møre og Romsdal fylkeskommune, Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), Statnett SF og Forsvarsbygg har uttalt seg, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Aure kommune ber om at vern må ikke være til hinder for framtidige vegprosjekt og annen samfunnskritisk infrastruktur.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til at Mellom AS har 66 kV nett i området. NVE ber om at alle standardbestemmelser om nettanlegg tas inn i forskriften, også bestemmelser om oppgradering og fornyelse av kraftanlegg:

- § 4: *Oppgradering eller fornyelse av eksisterende kraftledning for heving av spenningsnivået og økning av linetverrsnittet når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig*
- § 7: *Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4*

Mellom AS forbeholder seg retten til å foreta rydding i eksisterende ryddebelte. De opplyser videre at det kan bli aktuelt med en oppgradering av spenningen til 132 kV i fremtiden. Ledningstraséen vil da bli den samme, men oppgradering vil medføre at ryddebeltet utvides fra 18 meter til 30 meter.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren vil oppdatere forskriften i samsvar med forslaget til NVE.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Slettbakken* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensing som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår at følgende bestemmelse legges til i forskriften § 4:

k. oppgradering eller fornying av eksisterende kraftledning for heving av spenningsnivået og auke av linetverrsnittet når tiltaket ikke skader verneverdiene som vist i verneformålet nemneverdig

Statsforvalteren tilrår at følgende bestemmelse legges til i forskriften § 7:

j. oppgradering og fornying av kraftledninger som ikke fell under § 4

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår at bestemmelsen om montering av nytt landfeste for båt flyttes til § 7 og at bruk og vedlikehold er unntatt søknadsplikt. Dette er samsvar med praksisen om at nye tiltak i verneområdene bør vurderes opp imot verneverdiene, og forvaltningsmyndigheten gir mulighet til å sette vilkår dersom det er nødvendig. Eksisterende landfeste for båt tegnes inn på vernekartet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Slettbakken:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilråd Slettbakken som naturreservat.

3. Håhammaren, Molde kommune

Totalareal: 925 daa, skogareal: 610 daa, produktiv skog: 310 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av rik edellauvskog*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur med alm-lindeskog og gråor-almeskog med fleire sjeldne soppantar.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Håhammaren ligger i ei bratt og sørvestvendt li i indre del av Eresfjorden, fra småbåthavna og nordover til Strandadalen. Området har en høydegradient som strekker seg fra ca. 10 til 550 moh. og ligger i sørboreal og mellomboreal vegetasjonssone. Det er mye grov steinur i nedre del av lia, og vegetasjonsfattig berg lenger opp. Området er noe raspåvirket. Området er ikke kartlagt etter ny metodikk, og kunnskap om verneverdiene er i all hovedsak hentet fra tidlige naturtypekartlegginger. Nesten hele den nederste delen av lia består av velutviklet og rik edellauvskog med treslagene alm, dunbjørk, hengebjørk furu, gråor osp, hegg, rogn, hassel og selje. Skogen er trolig en del beitepåvirket fra tidligere, samt at det er utført noe vedhogst.

Det er registrert to lokaliteter med naturtypen rik edellauvskog innenfor foreslått verneområde. Den sørligste er beskrevet som bratt og raspåvirket, med noen berghammere, og er vurdert til å være middels velutviklet. Lokaliteten er gitt en B-verdi (viktig). Her finnes edellauvskogsutformingene gråor-almeskog og gråor-heggeskog. Ifølge kartleggingsrapporten er det registrert alm på opptil 40 cm i stammediameter. Flere kravfulle karplanter er registrert her, bl.a. firblad, myske og junkerbregne. Ellers er det registrert lungeneversamfunn med lungenevner, lodnevrenge og vanlig blåfiltlav. Den andre edellauvskogslokaliteten er vurdert til å ha en A-verdi (svært viktig). Ifølge kartleggingsrapporten har området velutvikla og artsrik edellauvskog, med utformingene alm-lindeskog, gråor-almeskog og gråor-heggeskog. Her er det påvist flere rødlista arter.

Av rødlista treslag er alm (EN) registrert i området. Alm har flere spesialiserte lav og sopp knyttet til seg, og det er derfor potensiale for å finne flere spesialiserte arter her. I tillegg er skrukkeøre (NT), anderødspore (VU) og liten porfyrlørsopp (NT) registrert i området. Sistnevnte art har sin nordgrense i Norge her. Andre interessante sopparter som er registret i området er bl.a. *Entoloma linkii* (DD), *Entoloma anatinum* (VU), rødgul småkøllesopp, gul slørsopp, filtskjellet parasollsopp, oransjebrun væpnarhatt. I tillegg er nordflaggermus (VU) er registrert. I tillegg finnes det mange varmekjære karplanter i området.

Et vern av Håhammaren vil bidra til å dekke regionale mangler i skogvernet knyttet til rik edellauvskog. Av generelle mangler vil vern av området kunne bidra til dekke mangler knyttet til

produktiv skog i lavlandet samt at et vern av området vil kunne bidra til ivaretagelse av leveområder for trua og nær trua arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en 22 kV kraftledning gjennom området i vest. Utenfor foreslått vernegrense i øst, går det to kraftledninger, på henholdsvis 132 kV og 420 kV. Det er kartlagt digitalt potensiell vannvei for vannkraft i tilknytning elva Driva. Konesjonssøknad for kraftutbygging i tilknytning til Strandelva som ligger utenfor vernegrensa i nord ble avslått i 2015.

Fylkesveg 660 går utenfor og parallelt med foreslått vernegrense i vest.

Det er tre mye brukte klatrefelt innenfor området. Forklesvaet klatrefelt og Håhammaren-Gaidsvaet klatrefelt er kartlagte friluftslivsområder med verdiene viktig og svært viktig. Det går noen svake stier opp til klatrefeltene. I fjellet er det montert sikringsbolter for fjellklatring. Kvanndalen-Nakken-Ryssdalsnebb-Skjorta-Trolltinden er klarlagt som utfartsområde og ligger også så vidt innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Molde kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, NJFF Møre og Romsdal, BirdLife Møre og Romsdal, Elinett AS, Mørenett AS, Statens Vegvesen, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag, Møre og Romsdal Sau og Geit, AVINOR AS, Den Norske Turistforening, Norsk Bergindustri, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Kommunal- og distrikts-departementet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norsk Fjellstyresamband, Norges Handikapforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NTNU, Sabima, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Vegdirektoratet.*

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), Møre og Romsdal fylkeskommune, Statens vegvesen, Forsvarsbygg, Statnett SF og Elinett har ingen merknader.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) opplyser om at Elinett AS har områdekonsesjon innenfor foreslått verneområdet, og oppfordrer dem til å uttale seg om hvorvidt vern vil komme i konflikt med eksisterende og fremtidige nettanleggplaner. NVE skriver videre at Elinett AS eier et 22 kV nettanlegg innenfor området, og ber om at alle standardbestemmelser for energianlegg tas inn i forskriften, herunder bestemmelse i § 4 om oppgradering eller fornyelse:

«Oppgradering eller fornyelse av eksisterende kraftledning for heving av spenningsnivået og økning av linetverrsnittet når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.»

NVE informerer om at Statnett SF eier transmisjonsnettledninger nært det foreslåtte verneområdet, og skriver videre at foreslått verneområde ikke vil være til ulempe eller hinder for Statnetts drift og vedlikehold av disse anleggene.

NVE opplyser til slutt om at det er digitalt kartlagt småkraftpotensiale på 2,5 GWh innenfor området, og ber om at grunneierne blir orientert om dette. Ifølge NVE er prosjektet vurdert som lønnsomt, men konsesjonssøknad om bygging av kraftverk i Strandelva ble avslått i 2015.

Molde kommune viser til at Nesset kommune har kartlagt og verdisatt friluftsområder i kommunen. Ifølge kommunen ligger det to utfartsområder innenfor foreslått verneområde: Forklesvaet klatrefelt som er verdisatt som et viktig friluftsområde, og Håhammaren – Gaidsvaet klatrefelt som er verdsatt som et svært viktig friluftsområde. Kommunen skriver videre at i Håhammaren er det registrert 14 ulike klatreruter, mens i Ulvesvaet klatrefelt er det beskrevet 3 klatreruter. Kommunen påpeker at området har stor bruksfrekvens, og at de oppfatter at vernereglene gir rom for å vedlikeholde og etablere nye klatreruter med bolter dersom det blir aktuelt i fremtiden. Kommunen viser spesifikt til foreslått bestemmelse i § 4 bokstav k: *montering av permanent feste for fjellklatring*.

Klatregruppa i Eresfjord Idrettslag synes det er bra at det i forslag til forskrift er tatt inn unntaksbestemmelse om at det er lov til å montere bolter i fjellet og viser spesifikt til § 4 bokstav k. Klatregruppa påpeker at det også må være lov å merke og rydde stiene opp til klatrefeltene for skog/kratt. Det opplyses også om at det ligger et klatrefelt nord for Stranddalen. Klatregruppa skriver at interessen for denne typen klatring er sterkt økende og områdene i Eresfjord har de siste 10 årene hatt mye besøk av klatrere.

Statsforvalterens kommentarer:

Når det gjelder unntaksbestemmelsen om merking og vedlikehold av klatreruter, inkl. innfesting av bolter, så presiserer Statsforvalteren at dette vil skje oppe i fjellveggen og utenfor skogarealet. Dette gjelder feltene Håhammaren, Ulvesvaet og Forklesvaet.

Når det gjelder innspillet fra NVE om bestemmelse for oppgradering eller fornyelse av kraftanlegg, så mener Statsforvalteren at dette vil være å gi generelt unntak etter § 4 for tiltak som nå krever tillatelse etter § 7. Statsforvalteren må ta et forbehold om at malene som gjelder unntak for energinett er endret mange ganger den siste tida, og at det derfor kan bli brukt en felles mal. Statsforvalteren vil likevel tilråde at oppgradering ligger under § 7. Det skal gjøres en vurdering av om verneverdiene kan bli nevneverdig skadet, noe som gjøres best i forbindelse med forvaltningsmyndighetens søknadsbehandling. Strandelva ligger godt utenfor grensen til verneforslaget, slik at det bør ikke være konflikter knyttet til denne.

Statsforvalteren har hatt dialog med Elinett AS, og mener det er viktig for verneverdiene at rydding langs ledningen utføres på en slik måte at den ikke utgjør en økologisk barriere. Statsforvalteren mener kunne vært utarbeidet en plan for vedlikeholdet.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Håhammaren* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Etter at Statsforvalteren hadde sendt sin tilråding til Miljødirektoratet, ønsket en av grunneierne å tilby et mindre areal slik at foreslått vernegrense trekkes ca. 50 meter fra Strandelva. Videre er det gjort mindre justeringer bl.a. for å bedre tilpasse grensen i forhold til kraftledning og eiendomsgrense samt redusere antall knekkpunkt. Disse endringene medfører en reduksjon av totalarealet på ca. 25 dekar.

Verneforskrift

I supplerende tilråding tilrår Statsforvalteren å inn standard bestemmelse i § 4 bokstav j om oppgradering og fornying av eksisterende kraftledninger jf. mal.

Statsforvalteren tilrår å endre bestemmelsen i § 4 fra "*montering av permanent feste for fjellklatring*" i § 4 til en bestemmelse som gir unntak for vedlikehold av innretninger inkludert rebolting i felta Håhammaren, Ulvesvaet og Forklesvaet. Statsforvalteren tilrår også et nytt punkt i § 4 som gir generelt unntak for rydding av stier som går til klatrefeltene, samt et nytt punkt i § 7 som åpner for å kunne søke om å etablere nye klatreruter i nye klatrefelt.

Vernegrensa følger eiendomsgrensa til fylkeskommunen nedenfor Håhammaren, og Statsforvalteren mener det vil kunne dukke opp behov for å fjerne steinsprang, nedfalne tre osv. når vernegrensa går såpass tett innpå vegen. Statsforvalteren tilrår derfor å ta inn to nye bestemmelser som åpner for drift og vedlikehold samt tiltak for rassikring.

§ 4 ny bokstav h:

drift og vedlikehold av fylkesvegen, herunder siktrydding og fjerning av rasmassar og steinsprang

§ 7 ny bokstav k:

tiltak for rassikring av fylkesvegen

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets kommentarer:

I innspillet fra NVE vises det til at det er registrert digitalt potensial for kraft innenfor området. I tilknytning Strandelva, som er grenset ut av verneforslaget i nord, så ble konsesjonssøknad knyttet til Strandelva kraftverk avslått i 2015. Ut ifra NVE sine kart er det angitt at det i elva Driva er digital potensiell vannvei. Miljødirektoratet har vært i kontakt med Statsforvalteren og fått bekreftet at grunneierne er orientert om dette.

Når det gjelder eksisterende klatrefelt, ble det i forbindelse med i høringen foreslått å åpne for *montering av permanent feste for fjellklatring* i § 4, dvs. uten å måtte søke. Vanlig praksis er at nye tiltak skal omsøkes slik at forvaltningsmyndigheten kan gjøre nødvendige vurderinger mht. verneverdier og sette eventuelle nødvendige vilkår. Videre er praksis at vedlikehold av eksisterende innretninger kan vedlikeholdes i samsvar med standard på vernetidspunktet, uten å måtte søke. Statsforvalteren har ved supplerende tilråding forsøkt å tilpasse bestemmelsene om klatrebolter til det som er vanlig praksis. Ettersom bestemmelsen om montering av permanente bolter er hørt i § 4, vil det imidlertid være en innstramming å plassere denne i § 7 som søknadspliktig tiltak. Klaterfeltene det her er snakk om, er godt etablerte i områder vurdert som viktig/svært viktig for friluftsliv. Klatrefeltene ligger oppunder berghammerne og boltene monteres åpent berg slik at verdiene i tilknytning skogen sannsynligvis ikke vil bli påvirket nevneverdig av tiltaket. Under forutsetning av at klatrefeltene markeres som avgrensede soner på vernekartet og at det presiseres i bestemmelsen at montering av permanente bolter skal skje innenfor disse sonene, tilrår Miljødirektoratet at bestemmelsen kan stå i § 4. Når det gjelder vedlikehold av eksisterende bolter, så vil dette kunne omfattes av "*andre anlegg og innretninger*" i den generelle vedlikeholdsbestemmelsen i § 4 bokstav d. Det samme gjelder jakttårn, som var konkretisert i vedlikeholdsbestemmelsen ved høring.

Det er ikke kommet innspill i verneprosessen om at det er planer om å etablere nye klatreruter utenfor de eksisterende klatrefeltene. Miljødirektoratet tilrår derfor å ikke å ta en bestemmelse som åpner for dette i § 7. Dersom det senere skulle bli aktuelt å legge til rette for klatreruter/montering av bolter utenfor eksisterende klatrefelt, vil det være anledning til å søke etter § 8, jf. naturmangfoldloven § 48.

Miljødirektoratet er blitt gjort oppmerksom på at sonene som er tegnet inn i vernekartet stammer fra en eldre versjon av klatreboka, og at disse ikke er helt riktige. Miljødirektoratet vil legge til grunn dagens klatrefelt når endelig vernekart skal tegnes.

Statsforvalteren tilrår en egen bestemmelse som åpner for rydding av stier til klatrefeltene i § 4. Miljødirektoratet legger til grunn at med rydding er det her ment i form av vedlikehold av eksisterende stier, jf. praksis. Miljødirektoratet har derfor lagt til "stier" i den generelle vedlikeholdsbestemmelsen i § 4. Etter dialog med Statsforvalteren tilrår Miljødirektoratet at det i § 7 bokstav e presiseres at merking og rydding av eventuelle nye stier gjelder for eventuelle nye stier til klatrefeltene.

Statsforvalteren tilrår, etter høring, å ta inn bestemmelser om drift og vedlikehold samt tiltak for rassikring langs fylkesveien. Miljødirektoratet kan ikke se at det er kommet innspill i forbindelse med høringen som begrunner et slikt behov. Statens Vegvesen og Møre og Romsdal fylkeskommune har uttalt seg til verneforslaget, men har ikke hatt merknader. Miljødirektoratet tilrår derfor å ikke ta inn bestemmelsene da slike behov må synliggjøres og begrunnes, for å danne grunnlag for vurderinger av potensiell påvirkning på verneverdiene.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår følgende ordlyd i § 4 bokstav e:

e. vedlikehold av eksisterende stier til klatrefelta og andre anlegg og innretningar i samsvar med standard på vernetidspunktet

Miljødirektoratet tilrår følgende ordlyd i § 4 bokstav k:

k. montering av permanent feste for fjellklatring i eksisterende klatrefelt avmerkt som sonar på vernekartet

Miljødirektoratet tilrår at klatrefeltene markeres som soner på vernekartet.

Miljødirektoratet tilrår følgende ordlyd i § 7 bokstav e:

e. merking og rydding av nye stier til klatrefelta avmerkt på vernekartet

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Håhammaren:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Håhammaren som naturreservat.

4. Viromdalen, Sunndal kommune

Totalareal: 4 096 daa, skogareal: 3 240 daa, produktiv skog: 2 565 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av boreale lauvskog med ulike utformingar*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur som flomskogsmark og rik edellauvskog med alm og tilhøyrande artar av lav og sopp.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Viromdalen ligger i ei bratt, sørvendt li på nordsida og i dalbotnen av Viromdalen. Foreslått verneområde ligger i mellomboreal sone og innenfor klart oseanisk seksjon. Området er tredelt, der den klart største delen ligger vest for Sagbekken og strekker seg videre bortover lia til Bytbekken. I tillegg er det to mindre deler, en øst for Sagbekken og ensør for Viromdalsvegen.

Skogbildet karakteriseres av kalkfattig mosaikk med boreal lauvskog, der blåbærskog, svak lågurtskog og storbregneskog dominerer. Bjørk er det mest utbredte treslaget, men det finnes også innslag av selje, gråor, rogn og stedvis grov osp og alm. Rikere partier med høgstaudeskog opptre langs fuktsig, i kløfter og forsenkninger. I lia nord for Dalsbøen finnes også noe lågurtskog med hassel og et par bestand med grove almetrær. I nedre partier av dalsiden finnes det en del grov blokkmark med furudominert bærlyngskog. I øvre deler av dalsidene er det mest åpen fjellbjørkeskog på skredmateriale. I dalbunnen kommer det inn noe flomskogsmark langs Ålvundelva, samt spredte partier med myr- og sumpskogsmark.

De viktigste kvalitetene befinner seg nordvest i verneforslaget, hvor særlig deler av den sørvendte lia nordøst for Dalsbøen skiller seg ut. Her er det flere grove styva almetrær (EN), hvor det ble funnet en rekke rødlistearter på stammer av alm og almelæger. Dette omfatter både klosterlav (NT), bleikdoggnål (NT), almekullsopp (NT), safransnyltepute (EN), skrukkeøre (NT) og skorpeglye (VU). Det finnes også en del grove ospetrær i denne dalsiden, helt i grensen av verneforslaget. Rett utenfor vernegrensen ble det funnet vedalgekølle (NT). Det ble i tillegg gjort flere funn av ospenålepute (VU) like vest for Gråuroddan.

Av fremmede arter finnes det spredte forekomster av platanlønn (SE), særlig langs dalsiden i nordvest, samt noe europalerk (NE). Like utenfor verneforslaget står et plantefelt med norsk gran, hvor grana er i noe spredning til den omkringliggende lauvskogen.

Verneverdiene i området er i all hovedsak knyttet til ulike boreale lauvskoger og element av edellauvskog og flomskogsmark på gode boniteter, til dels særs høy bonitet. Flomskogsmark er kategorisert som sårbar (VU) i rødlista for naturtyper.

Vern av Viromdalen vil i noen grad kunne bidra til å dekke regionale mangler i skogvernet for rik edellauvskog og flommarksskog. Et vern av området vil også kunne bidra til ivaretagelse av trua og nær trua arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er to kraftledninger i området, en på 132 kV som går gjennom området i øst og en på 22 kV som går i dalbunnen. Viromdalsvegen går mellom, og grenser til, de to delområdene i sørøst.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, NJFF Møre og Romsdal, BirdLife Møre og Romsdal, Mellom AS, Statnett, Statens Vegvesen, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag, Møre og Romsdal Sau og Geit, AVINOR AS, Den Norske Turistforening, Norsk Bergindustri, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Kommunal- og distrikts-departementet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norsk Fjellstyresamband, Norges Handikapforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NTNU, Sabima, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Vegdirektoratet.*

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Møre og Romsdal fylkeskommune har ingen merknader.

Sunndal kommune har ingen merknader, men ønsker å ha forvaltningsmyndighet for det nye naturreservatet.

Norges Orienteringsforbund anmoder om at orientering tillates i verneområdene og har generelle innspill til i forskriftsmalen.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) viser til at det er grunneierne som har rettighetene til mineralutvinning, og kan ikke se at disse er orientert om verneforslaget.

Statnett SF uttaler til oppstartsmeldingen at de har en 132 kV kraftledning som krysser området, og at forskriften må tilpasses drift og utvikling av denne. De ønsker direkte unntak for dette. Statnett ber i tillegg om at vernekartet viser skogryddebeltet og traséer for motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, og at det gis direkte unntak i forskriften for motorisert ferdsel etter konkrete traséer. De skriver at de vil ettersende kartfilene for disse traséene. Videre skriver Statnett at motorisert ferdsel om vinteren ikke følger faste traséer. Statnett skriver også at de har behov for droner og helikopter til inspeksjon eller feilretting på ledningen, og ber om at nødvendig arbeid med drone og helikopter, herunder landing, gis et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i verneforskriften.

I uttalelsen til høringen viser Statnett til sitt tidligere innspill, og viser til Geonorges nettsider for datafiler for deres anlegg.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til at Statnett har en 132 kV kraftledning og SuNett har en 22 kV kraftledning gjennom området. NVE ønsker unntak i § 7 for nettanlegg:

- *Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje.*

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren ønsker ikke orienteringsløp i naturreservatet ettersom området er sårbart, og det kan oppstå skadelig slitasje. Ønsket fra orienteringsforbundet blir spilt inn i forbindelse med mange høringer, og Statsforvalteren mener man bør få en nasjonal avklaring i malene.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Viromdalen* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Under høringen ble det gjort et eierskifte på gnr./bnr. 104/3. Den nye eieren trakk tilbudet, noe som medførte at areal ble grenset ut og verneforslaget består av 3 delområder. Delområdene ligger såpass nært hverandre at de utgjør et økologisk nettverk. Arealet er redusert med ca. 371 dekar, dvs. fra 4 467 dekar til 4 096 daa etter høring.

Verneforskrift

Verneforskriften er tilpasset forskriftsmalen for drift og oppgradering av kraftledninger etter innspill fra NVE. Statsforvalteren tilrår også å legge til bokstav j i § 7 bokstav l, for å kunne søke om motorisert ferdsel i forbindelse med «*oppgradering og fornying av kraftledninger som ikke fell under § 4*».

Statsforvalteren tilrår å ta ut unntaket for bruk og vedlikehold av permanente jakttårn da det ikke er slike innenfor området. Statsforvalteren tilrår også at bestemmelsen som åpner for å kunne gi dispensasjon for miljøbasert reiseliv tas ut. Bestemmelsen har ikke kommet til anvendelse i noen av de andre naturreservatene i fylket, og Statsforvalteren mener det ligger åpninger for dette i andre bestemmelser i verneforskriften.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Etter dialog med Statsforvalteren tilrår Miljødirektoratet å endre fra skogsbilveg til traktorveg i vedlikeholdsbestemmelsen i forskriften § 4 bokstav j. Miljødirektoratet tilrår også at "drift" tas ut da det er usikkert hva som ligger i begrepet ut over vedlikehold som er tillatt. Det åpnes for å kunne søke om oppgradering av vegen etter § 8. også jamfør praksis med at nye tiltak skal omsøkes.

Miljødirektoratet tilrår følgende ordlyd i § 4

j. vedlikehold av eksisterende traktorveg og andre anlegg og innretninger i samsvar med standard på vernetidspunktet. Traktorvegane er avmerkt på vernekartet.

Statnett har bedt om åpning i forskriften for motorisert ferdsel for drift og vedlikehold av kraftledninger uten søknad, og at faste kjøretraséer samt ryddebeltet tegnes inn på vernekartet.

Statsforvalteren har etterspurt kartfiler for faste kjøretraséer, men ikke mottatt noen.

Miljødirektoratet tilrår derfor at motorisert ferdsel for drift og vedlikehold av kraftledninger flyttes fra § 6 til § 7 slik som er praksis når faste traséer ikke er kjent eller vurdert. Miljødirektoratet ser heller ingen grunn til å tegne inn ryddebeltet, da disse fremgår av konsesjonene. Miljødirektoratet tilrår ikke å gi generell åpning for landing med helikopter i skogvernreservater, jf. tidligere praksis. Når det gjelder bruk av drone, så er det ikke noe generelt forbud mot det i verneforskriften.

Når det gjelder orientering og nasjonal avklaring, så viser vi til de generelle vurderingene i kapittel 6.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Viromdalen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Viromdalen som naturreservat.

5. Fløystaddalen, Tingvoll kommune

Totalareal: 6 486 daa, skogareal: 5 130 daa, produktiv skog: 3 200 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av boreal lauvskog og gammal furuskog*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur med høgstaude-edellauvskog og innslag av alm-lindeskog og boreonemoral regnskog med tilhøyrande artar av lav og sopp.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Fløystaddalen ligger i ei østvendt li ned mot Trongfjorden, øst for Fløystadfjellet. Området er stort, og strekker seg fra fjord til fjell fra sørboreal til mellomboreal vegetasjonssone. 85% av skogarealet har svært høy eller høy bonitet. Den store variasjonen i topografi gir også variasjon i soleksponering, fukt og jordsmonn. Varmt lokalklima og høy fuktighet med stedvis rik jord legger til rette for stort artsmangfold knyttet til edellauvskog og gammel skog.

Området har variert vegetasjonsstruktur. Furu og bjørk er dominerende treslag, men området har også innslag av både gråor, gran, rogn, selje og hassel. I tillegg til alm, bøk og lind og et par gamle ospesholt. Den dominerende skogtypen er blåbærskog (25%) etterfulgt av svak lågurtskog (17%). Ellers er det kartlagt bærlyngskog, storbregneskog, høgstaudeskog, lågurtskog og bærlyng-lågurtskog, samt kalkfattige og svakt intermediære myr- og sumpskogsmarker til sterkt intermediære og litt kalkrike myr- og sumpskogsmarker.

De største verdiene i området er knyttet til skogen i nordvest som har størst variasjon ned hensyn til kalkrik mosaikk. Her er det rikere partier med lauvskog i forsenkninger og fuktdrag. Disse finnes i østvendte skråninger rundt Seterneset, og domineres av hasselkratt med innslag av bjørk, rogn, gråor og osp. Her er stedvis god forekomst av arter i lungenever-samfunn, inkludert enkelte regnskogstilknyttede arter. I den sørøstvendte lisida i Fløystaddalen finnes noe alm (VU), og her dominerer rikere vegetasjon med overganger mellom høgstaude- og lågurtskog. Her er det gjennomgående gammel skog uten nyere inngrep. Nedre del av lia har et rikt jordsmonn som gjør at osp oppnår uvanlig store dimensjoner.

Av rødlista naturtyper er det registrert høgstaude edellauvskog (VU), samt innslag av frisk rik edellauvskog (NT) i form av alm-lindeskog. Rundt Kamsvågsetra og Fløystadsetra er det seminaturlig mark i gjengroing, noe som også bidrar positivt for områdetets verdi.

Totalt er det registrert over 20 rødlistearter i området, bl.a. almekullsopp (NT), almevedfleck (NT), olivenfiltlav (NT), kystdoggnål (NT), hvithodenål (NT), rosenkandelaberskinn (VU), kort trollskjegg (NT), taigasnyltekjuke (NT), laterittkjuke (VU) og narreglye (EN). Hasselrurlav (NT) har trolig har sitt utberdelses-tyngdepunkt i denne regionen og er funnet flere steder i området. Samme gjelder vedalgekølle (NT). Spredt i hele området er det ellers gjort funn av skorpefiltlav (NT) som i stor grad er knyttet til boreal og boreonemoral regnskog. Kastanjefiltlav (VU), som er en art knyttet til rik boreonemoral (til sørboreal) regnskog, er også registrert i området.

Et vern av området vil først og fremst bidra til å fylle regionale mangler i skogvernet knyttet til frisk rik edellauvskog og høgstaude edellauvskog, men også i noen grad gammel oseanisk blandingslauvskog. Av generelle mangler i skogvernet, vil området fylle mangler knyttet til produktiv skog i lavlandet. Et vern av området vil i tillegg bidra til ivaretagelse av mange trua og nær trua arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er noen stier i området. Deler av området bærer preg av langvarig beiting, særlig ved Kamsvågsetra og Fløystadsetra. Det finnes noen plantefelt med gran i området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Tingvoll kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal bonde- og småbrukarlag, Møre og Romsdal sau og geit, Avinor AS, Den norske turistforening (DNT), Norges teknisk – naturvitenskaplige universitet NTNU, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard, Luftfartstilsynet, Norges jeger og fiskerforbund, Norges fjellstyresamband, Norges handikapforbund, Norges luftsportforbund, Norges miljøvernforbund, Norges naturvernforbund, Norsk biologiforening (BIO), Norsk bergindustri, Norsk bonde- og småbrukarlag, Stiftelsen norsk institutt for naturforskning NINA, Allskog SA, Norges jeger- og fiskerforbund Møre og Romsdal, Universitetet i Oslo, Forsvarsbygg, Natur og ungdom, Norges vassdrag og energidirektorat (NVE), Norsk zoologisk forening, Sabima, Friluftsrådernes landsforbund, NHO Reiseliv, Norges bondelag, Norges Orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norsk botanisk forening, Norsk industri, NIBIO - Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk ornitologisk forening, Norsk sau og geit, Norskog, Miljødirektoratet, Statens kartverk, Statkraft SF, Språkrådet, Statnett SF, Universitetet i Tromsø - det arktiske universitetet, Mellom AS, Statskog SF, Norges miljø- og biovitenskaplige universitet (NMBU).*

Det har kommet inn 4 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett har ingen merknader til verneforslaget.

Møre og Romsdal fylkeskommune skriver at det ikke er registrert automatisk freda kulturminner innenfor verneforslaget, men de mener det kan være potensiale for at det er ukjente kulturminner her. Fylkeskommunen skriver videre at for å ta hensyn til eventuelle automatisk freda kulturminner i området, så ber de om at følgende tekst tas inn i verneforskriften:

1. *Større skjøtseltak i verneområdet må sendast til rette antikvariske mynde ved Møre og Romsdal fylkeskommune for vurdering av konfliktpotensiale mellom tiltaket og automatisk freda kulturminne jf. lov om kulturminne §53 og 9.*
2. *Når forvaltar og grunneigar eller bruker er varsla, har Møre og Romsdal fylkeskommune tilgang til følgende jf. lov om kulturminne §11:*

- 2.1. *Å søke etter, registrere, avbilde, holde i stand, restaurere, bygge opp igjen, flytte og gjerde inn automatisk freda kulturminne og gjere dei tiltak som trengs til pleie og synleggjering av dem, medrekna å rydde området omkring.*
- 2.2. *Å granske slike kulturminne ved utgraving eller på annan måte. Etter gransking skal kulturminnet stilles i stand eller ivertakast dersom vedkommende mynde ikkje fastsett anna.*

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) kan ikke se noen energiinteresser innenfor det foreslåtte området. NVE ber Statnett og områdekonsesjonærer Mellom AS om å kommentere vernet med tanke på deres eksisterende og fremtidige prosjekter. De ber nettselskapene om å uttale seg, selv i tilfeller uten konflikt.

Norges Orienteringsforbund foreslår endringer i forskriftsmalen slik at orientering tillates i verneområder.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren vurderer innspill fra fylkeskommunen som ivaretatt gjennom § 7 Spesifiserte dispensasjonsreglar - *Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gi dispensasjon til istandsetting, vedlikehald og skjøtsel av kulturminne.*

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Fløystaddalen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Etter at Statsforvalteren hadde tilrådd området til Miljødirektoratet, sendte de en supplerende tilråding der de tilrådde å ta ut areal fra de høyereliggende områdene i vest etter justert tilbud fra grunneier. Arealet som ble tatt ut er på ca. 780 dekar. Dette er ikke er tresatt areal slik at arealet for skog forblir uendret.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilråd at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift i samsvar med høringsforslaget og endring i vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Fløystaddalen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Fløystaddalen som naturreservat.

6. Høgefloget, Volda kommune

Totalareal: 341 daa, skogareal: 341 daa, produktiv skog: 225 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av rik edellauvskog*
- b. inneheld truga, sjeldan eller sårbar natur med lågurt-edellauvskog med alm, ask, lind og tilhøyrande arter av sopp og lav.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Høgefloget består av ei bratt og sørvestvendt li på østsida av Hornindalsvatnet. Høydegradienten strekker seg fra i underkant av 60 moh. til over 590 moh. Lauvskog dominerer. I øvre deler av området er det boreale treslag, med mest bjørk, men også litt furu og innslag av selje, rogn og osp. I nedre deler er det mer varmekjær skog, med innslag av lind, alm, hassel i tillegg til sparsomt med ask. Det er mye grov stein- og blokkmark i området, men enkelte steder er det velutvikla jordsmonn. Det er sparsomt med dødt trevirke i området, og dette finnes primært av midlere dimensjoner i nedre deler. Området skal være det største området i kommunen med styvingstrær av alm og lind. Det står litt gran og platanlønn i sørvestre del.

De viktigste verdiene i området er knyttet til den varmekjære lågurtskogen i nedre deler. Her er det flere typiske edellauvskogsarter i feltsjiktet, slik som skogfaks, lundgrønnaks og breiflangre. Av rødlistearter er det verdt å nevne skumkjuke (EN), og at fylkets andre funn av arten er registrert her. Andre rødlistearter som er registrert er bleik kraterlav (VU), skrukkeøre (NT) og skorpefiltlav (NT). I tillegg kommer flere rødlistearter knyttet til et godt innslag av grove og dels hule, tidligere styvede trær av alm (EN) og lind (NT).

Vern av området vil bidra til å fylle regionale mangler i vernet knyttet til rik edellauvskog. Av generelle mangler vil vern av Høgefloget dekke inn mangler knyttet til produktiv skog i lavlandet, samtidig som at det vil bidra til ivaretagelse av leveområder for trua og nær trua arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går et 132 kV kraftledning i luftspenn øst-vest over området. Fylkesveg 5828 går utenfor og langsmed området i vest mot Hornindalsvatnet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Volda kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, NJFF Møre og Romsdal, BirdLife Norge avd. Møre og Romsdal, Mellom AS, Statnett, Statens Vegvesen, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag, Møre og Romsdal Sau og Geit, AVINOR AS, Den Norske Turistforening, Norsk Bergindustri, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Kommunal- og distriktsdepartementet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norsk Fjellstyresamband, Norges Handikapforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og*

Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NTNU, Sabima, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Vegdirektoratet.

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Møre og Romsdal fylkeskommune skriver at vegstrekningen forbi verneforslaget ikke er lagt inn i rammeplan for differensierte byggegrensar, og at byggegrensa derfor reguleres av vegloven (50 meter målt fra midten av fylkesvegen). Fylkeskommunen mener at grensar for skogvern som går helt inntil fylkesvegen vil kunne medføre utfordringar for drift og vedlikehold av fylkesvegnettet. Plangrensa bør ifølgje fylkeskommunen derfor settes utenfor, eller i tråd med byggegrensa til veggen. Fylkeskommunen ønsker også at verneforskrifta skal ha direkte unntak for nødvendig rassikringstiltak innanfor området utan å måtte søke om tillatelse. De meiner vidare at de de fritt må kunne fjerne utrast masse og tre, også dersom disse ligger utenfor byggegrensa på 50 meter.

Statens vegvesen viser til sitt innspill til oppstartsvareselet, som gjaldt framtidig drift og vedlikehold av fylkesveg 5829, og at dette trolig burde gå tydeligere frem i forskrifta.

Norges Orienteringsforbund ønsker åpning for orientering i verneområder, og viser til Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet i 2020 vedrørende malen for verneforskrifter.

Naturvernforbundet i Ørsta og Volda støtter verneforslaget, og viser til at det er 15 skoglokaliteter med verdi A (svært viktig) i kommunen. De ser fram til flere gode verneprosesser.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til at Linja AS har 132 kV nett nær området. De er positive til at det er tatt inn bestemmelser for energi- og kraftanlegg i forskriften for å sikre drift, vedlikehold og oppgradering. De ber om at netteier vurderer om de har behov for unntak for motorisert ferdsel i § 7 etter standardbestemmelsene for nettanlegg: «*Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje.*».

Grunneiere i området (gnr./bnr. 177/5) ønsker åpning for vedhogst i området, og viser til at dette var et krav i tilbudet om vern. Grunneierne forutsetter vidare at vernet ikke skal være til hinder for å utføre rassikringstiltak eller vedlikehold av fylkesvegen, og legger til grunn at det blir opprettet direkte kontakt med fylkeskommunen om dette.

Statsforvalterens kommentarer:

Justering av grensa 50 meter fra veggen vil redusere arealet med rundt 40 daa, der alt er av den mest verdfulle naturen ligger. Ei så drastisk innskrenking ville fjernet mye av grunnlaget for å etablere et naturreservat her.

Statsforvalteren ønsker ikke å gi åpning i forskriften for vedhogst i naturreservatet. Statsforvalteren viser til § 7 bokstav d der grunneier kan få dispensasjon for «*..hogst og uttak av gran, platanlønn og andre framande treslag.*» Statsforvalteren meiner at grunneier alternativt kan tilbys å gjennomføre skjøtselshogst etter naturmangfoldlova § 47, 1. ledd, hvis mulig. Ifølgje Statsforvalteren burde dette langt på veg dekke grunneier sitt behov for uttak av ved i naturreservatet.

Statsforvalteren meiner det ikke er ønskelig med orienteringsløp i naturreservatet. Området er svært lite, og det kan oppstå skadelig slitasje av løp. Dette er et ønske som blir spilt inn i forbindelse med mange høringer, og Statsforvalteren meiner at man burde fått en nasjonal avklaring i forskriftsmalene.

Statsforvalteren vurderer at det trengs endringer i forskriften av hensyn til rassikring og drift av nærliggende fylkesveg og kraftledning.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Høgefloget* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår at § 4 bokstav d om bruk og vedlikehold av permanente jaktårn og § 7 bokstav i om miljøtilpasset reiselivsvirksomhet, tas ut av forskriften. Det er ikke jaktårn i området og det er ikke registrert søknader om miljøbasert reiseliv i eksisterende naturreservater. Statsforvalteren mener slike tiltak kan behandles etter andre bestemmelser i verneforskriften dersom det skulle være behov.

Statsforvalteren tilrår å legge til en ny bokstav i § 4:

- *i. drift og vedlikehold av fylkesvegen, herunder siktrydding og fjerning av rasmassar og steinsprang*

Statsforvalteren tilrår å legge til disse bestemmelsene i § 7:

- *j. oppgradering og fornying av kraftledningar som ikkje fell under § 4*
- *k. tiltak for rassikring av fylkesvegen*
- *l. naudsynt motorferdsel for aktivitetar etter § 4 bokstav e, i, j, k og § 7 bokstav b, d, g, h, j, k.*

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskriften som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår endret ordlyd i bestemmelsene knyttet til fylkesvegen, og mener at dette ivaretar vegeier sitt behov. Miljødirektoratet foreslår:

- § 4 bokstav h:
naudsynte akutte tiltak mot ras og skred av omsyn til trafikktryggleik på fylkesveg 5829
- § 7 bokstav i:
naudsynte tiltak i samband med sikring og vedlikehold av fylkesveg 5829

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Høgefloget:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Høgefloget som naturreservat.

7.2 VESTLAND FYLKE

Det tilrås vern av ett område. Området er utvidelse av eksisterende verneområde og har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

7. Kvitingsmorki, Årdal kommune - Utvidelse

Utvidelsesareal: 580 daa, skogareal: 502 daa, produktiv skog: 378 da. Nytt totalareal: 17 951 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskriften er å ta vare på eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av gamal furuskog og boreal lauvskog*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur som kalk- og lågurtfuruskog.*

Det er eit mål å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Foreslått utvidelsesområde, også kalt Skogateigen, ligger i ei nord-nordvestvendt li på sørsida av Årdalsfjorden. Området utgjør en kile mellom eksisterende Kvitingsmorki naturreservat og Bermålsnosi naturreservat. Området ligger hovedsakelig i mellomboreal og nordboreal vegetasjonssone og svakt oseanisk seksjon. I utvidelsesområdet finnes mest boreal barskog, men også noe edellauvskog. Skogboniteten varierer fra lav til høy. Av rødlista arter innenfor utvidelsesområdet er lind (NT) registrert.

Utvidelsen vil sammen med tilgrensende naturreservater utgjøre et stort og sammenhengende skogområde, med et stort mangfold av vegetasjonstyper og med en skoggradient fra fjord til fjell. Her er blir skogen påvirket av bl.a. ras, brann og snøskred som bidrar til at området også har et mangfold av habitater for arter.

Sørvest for utvidelsesarealet ligger Bermålsnosi naturreservat, som dekker fire ulike vegetasjonssoner fra fjord til fjell, der både nordboreal, mellomboreal, sørboreal og boreonemoral sone inngår i gradienten. Området inneholder både trua arter og rødlista naturtyper som kalk- og lågurtfuruskog, i tillegg til naturtyper som kalkbjørkeskog, gråor-heggeskog av lisidetype og gammel lauvblandingsskog. Skogen domineres hovedsakelig av furu, med bjørk og innslag av storvokst osp. Innenfor området er det registrert furutrær med alder på 350 år. Man finner også partier med mer varmekjære treslag som hassel. På rikere mark i nordøst finnes den rødlista naturtypen kalk- og lågurtfuruskog (VU). Denne skogtypen fortsetter inn i utvidelsesområdet for Kvitingsmorki, som har mange av de samme kvalitetene som i eksisterende Bermålsnosi naturreservat.

Sørøst for utvidelsesområdet ligger eksisterende Kvitingsmorki naturreservat, som er typeområde med nasjonale verneverdier. Dvs. at det representerer den typiske barskogs mosaikken i indre fjordstrøk på Vestlandet. Det er utført kartlegginger på Kvitingssagi (slåtteeng) og på stølen Kvitingsmorki (naturbeitemark). Stølslokaliteten Kvitingsmorki er et grasmarksområde med boreal hei rundt. Boreal hei er en rødlista naturtype (VU) og lokaliteten på Kvitingsmorki er vurdert som viktig

Vern av utvidelsesområdet vil i noe grad bidra til å fylle mangler i skogvernet knyttet til lavereliggende og gammel skog med tilhørende varmekjære arter. Utvidelsesområdet vil i tillegg

bidra til ivaretagelse av ei stor og sammenhengende lisode i indre del av Sognefjorden med et stort mangfold av vegetasjonstyper og høge vernekvalliteter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en gammel 22 kV kraftledning gjennom nedre del av dagens Kvitingsmorki naturreservat og som strekker seg inn i utvidelsesområdet frem til åpningen til Bermålstunnelen. Ledningen ikke er i drift, og ledningstraséen er gjengrodd.

Det er noen stier og tråkk innenfor utvidelsesområdet. Jakt er en del av næringa og rekreasjonen i hele området. I utvidelsesområdet ligger det en gapahuk som har vært benyttet i forbindelse med jakt. Ellers er det kulturminner i form av bogastiller og andre gamle fangstanlegg innenfor utvidelsesområdet. Det er også registrert en gammel gjengrodd støl. Det er ingen bygninger eller andre anlegg igjen, bortsett fra rester etter ei gammel høyløe.

Innenfor eksisterende Kvitingsmorki naturreservat går det en sti fra fylkesvegen til stølen på Morki. Morki er et populært turmål, og stølen blir mye brukt av rettshaverne og i forbindelse med jakt. I Sagadalen, langs stien til Morki, er det murer etter en gammel tømmerstue. Denne er kjent som "stova på Tågi". Fylkesmannen i Sogn og Fjordane ga tillatelse til gjenppføring av denne i 2012. Stien går videre fra stølen og opp til Viervatn. Ved Viervatn ligger det en pumpestasjon og en målestasjon som eies av Østfold Energi. Det er oppført informasjonsskilt om Kvitingsmorki ved parkeringa ved vegen der stien går opp mot stølen.

I nedre del av eksisterende Kvitingsmorki naturreservat er det en husmannsplass, Kvitingsaggi (omtalt som Sagi). De gamle murene her er restaurert, og det uføres årlig skjøtsel av slåttemarka her. Det er også en gammel taubane i området.

Det er beiteinteresser i området.

Deler av området er sammenfallende med leveområdet til villreinstammen i Lærdal-Årdal. Både vinter-, sommer- og høstbeiteområdet til villreinen inngår i det tilrådde verneområdet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Kommunal- og distriktsdepartementet, Fiskeridirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat – NVE, Landbruksdirektoratet, Vest politidistrikt, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Vestland fylkeskommune, Luftfartstilsynet, Avinor, Kystverket, NTNU, Høgskulen på Vestlandet, Norsk institutt for bioøkonomi, Forum for Natur og Friluftsliv i Hordaland v/ Bergen Turlag, Det norske skogselskap, Den Norske Turistforening, Forum for Natur og Friluftsliv i Sogn og Fjordane, Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening, Fortidsminneforeningen, Friluftslivets Fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Havforskningsinstituttet, Norsk institutt for naturforskning, KS - Kommunesektorens organisasjon, Natur og ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Dykkeforbund, Fiskarlaget Vest, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Kystfiskarlag, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norsk Biologforening, Norsk Bergindustri, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk Organisasjon for Terrengsykling NOTS, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norskog, Norsk Zoologisk Forening, Sabima, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Technogarden, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet, WWF Verdens naturfond, Naturhistorisk museum, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet, Vegdirektoratet, Stadnamntenesta på*

Vestlandet, Norges Jeger- og Fiskerforbund avd. Sogn og Fjordane, Årdal kommune, Årdal Energi Holding AS, Årdal Turlag, Naddvik Beitelag, Lærdal Energi AS, Lærdal Fjellstyre, Lærdal Jeger og Fiskarlag, Lærdal kommune, Østfold Energi AS, Østfold Energi AS avd Borgund Kraftverk, Sygnir AS, AT Skog SA, Olav Bjørkum, Endre Offerdal, Anne Helene Bergmål, Straumnett AS, og AT Skog.

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett har ikke merknader til verneforslaget.

Språkrådet tilrår å bruke navnet Kvitingsmorki naturreservat.

Norges Orienteringsforbund gjør oppmerksom på brevet fra Norsk Friluftsliv til Miljødirektoratet den 22.04.2020, med forslag til endringer i forskriftsmalen for verneområder. De ber om at orientering blir tillatt i verneområdene.

Grunneier Olav Bjørkum forutsetter at tømmerstova på Tågi kan settes opp, også etter et eventuelt vern av utvidelsen, jf. tillatelsen fra Fylkesmannen fra 2012. Han skriver at stølshus og stølsfjøs er satt opp. Grunneierne ønsker at det skal være enklere å holde stølsvollen på Morki åpen, for å opprettholde boreal hei når skogen vokser innpå. Grunneierne ønsker at rydding av stølsvollen, eventuelt etter en plan, skal få en dispensasjonshjemmel i verneforskriften, for å slippe å frakte ved med helikopter og slik at de samtidig kan holde stølsvollen/heia åpen. Grunneierne ønsker videre at gapahuken i Skogateigen skal markeres på kartet.

Statens vegvesen skriver til oppstartsvarselet det ikke er riksveg nært det aktuelle verneområdet, men at Fylkesveg 53 går langs grensen av både eksisterende verneområde og utvidelsesområdet og at Fylkeskommunen vil kunne ha konkrete merknader til vernet. Vegvesenet opplyser videre at fylkesvegen går langs potensielt skredfarlig område med registrert skredhendelser, og at det må tas inn bestemmelser i verneforskriften som ivaretar eventuelle nødvendig sikring mot skredfare. I sitt innspill til høringen viser Vegvesenet til forrige innspill, og at de de ikke har noen merknader.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver at i eksisterende verneområde ligger Viervatn magasin med en pumpestasjon og en hydrologisk målestasjon som eies av Østfold Energi AS. NVE viser til uttalelsen fra Østfold Energi AS og mener det bør være egne bestemmelser for energi- og vassdragsanlegg som sikrer behovet knyttet til drift, vedlikehold og oppgradering av vassdragsanleggene. NVE foreslår at det gis unntak for tiltak ved akutte behov som kan føre til skade for miljø, eiendom og mennesker. For planmessige tiltak knyttet til drift, vedlikehold, oppgradering og utvidelse av reguleringen mener NVE at det bør legges inn en spesifisert dispensasjon i verneforskriften § 7. NVE foreslår eksempler på utforming av bestemmelser for generelle unntak i § 4 og § 6, samt dispensasjonshjemler i § 7.

Når det gjelder nettanlegg, så påpeker NVE at det mangler bestemmelser, og viser til uttalelsene fra Sygnir As og Straumnett AS i fm. oppstartsmeldingen om at det kan bli aktuelt å oppgradere den gamle 22 kV ledningen. NVE viser til Statsforvalterens kommentar i forbindelse med høringen om at kabel langs veien vil være det beste alternativet, og at det ikke er aktuelt å endre vernegrensen for utvidelsesområdet ettersom det her er relativt store områder med verdifullt naturmangfold. NVE mener de ikke kan vurdere mulige løsninger for en eventuell ny nettforbindelse i forbindelse med forslag til skogvern, da fordeler og ulemper med alternative løsninger for nett vurderes i forbindelse

med konsesjonsbehandling og de ikke har fått meldingen eller konsesjonssøknad for denne ledningen. Siden nettselskaper signaliserer at det kan bli aktuelt å fornye forbindelsen, mener NVE likevel at det bør legges inn en spesifisert dispensasjon i verneforskriften § 7 for en eventuell ny strømforbindelse. Spesifisert dispensasjon forutsetter at vernemyndighetene vil være tett involvert i en eventuell utforming av den nye nettforbindelsen. Dersom den gamle ledningen skal saneres, bør det ifølge NVE være åpning for dette i verneforskriften. NVE mener at standard bestemmelser for nett bør legges inn i forskriften for å ta høyde for fornyelse av eksisterende ledning og drift og vedlikehold av en eventuelt fremtidig ledning. NVE er ikke enig med Statsforvalteren i at det ikke er behov for bestemmelser for energi- og kraftanlegg hvis den nye ledningen blir bygd som kabel langs veien.

Straumnett AS uttalte i forbindelse med oppstartsmeldingen at kraftledningen som går gjennom Skogateigen og dagens Kvitingsmorki er en gammel 22 kV-ledning, og at ledningen har vært på dagsorden i egen virksomhet og i dialogen med Sygnir. Ledningen ble sist drøftet i forbindelse med oppgraderingen av Fodnestunnelen, da ledningen var et alternativ for å forsyne Strendene og Fodnes med strøm fra Årdal. For å få forsyning gjennom området må man ifølge Straumnett bygge/oppgradere ledningen. De viser til NEK 600 -11.1 og at det skal ligge til rette for forsyning fra begge sider av tunnel. Dette får de ikke til uten å koble sammen med Sygnir i Bermåltunnelen. Straumnett skriver videre at vernegrensen bør gå ovenfor dagens ledningstrasé slik at det er mulig å oppgradere/bygge ny ledning på denne strekningen. Straumnett viser til innspillene fra Sygnir.

Sygnir AS uttalte i forbindelse med oppstartsmeldingen at de ikke har planer om oppgradering eller endring av 22 kV ledningen. De skriver at vernegrensa bør ligge 7,5 meter fra senterlinja av ledningstraseen, ettersom klausulert ryddebelt er 15 meter. De skriver i sin dialog med Statsforvalteren at det er Straumnett sin ledning som eventuelt blir koblet sammen med Sygnir sin ledning fra Fodnes. Ei oppgradering av Ferjeladinga som eventuelt krev meir stabil straumforsyning er ifølge Sygnir opp til Statens Vegvesen. Å etablere en 22 kV-kabel i bakken eller langsmed vegen er kun aktuelt hvis det ikke finnes andre tekniske løsninger, og i tilfellet mellom Bermål og Timreskredtunnelen er det ifølge dem mulig å bygge en ledning. Det er ifølge Sygnir stedvis begrenset med plass på nedsiden av vegen, derfor mener de at det ikke er mulig å bygge en ledning der. Sygnir ønsker at vernegrensa settes i overkant av den gamle ledningstraséen slik at det vil være mulig å sette i stand eller bygge ny ledning på strekningen og slik at verneområdet ikke hindrer tilgang/utvikling av strøm til framtidig elektrifisering av transportsektoren.

Østfold Energi AS bemerker at det ikke foreligger bestemmelser, verken i eksisterende verneforskrift eller forslag til ny verneforskrift, som entydig sikrer åpning for drift, vedlikehold og oppgradering av pumpestasjonen og målestasjonen. Østfold Energi skriver at de har økt behov for vedlikeholds- og oppgraderingsarbeid på anleggene sine, og at det er nødvendig å sikre anlegg og tiltak/prosjekt på grunn av den sikkerhetspolitiske situasjonen. De mener det er viktig at verneforskriften har bestemmelser som sikrer drift, vedlikehold, oppgradering og sikring av anleggene uten unødvendig opphold som følge av søknadsprosesser eller uklarheter i lovverket. Østfold Energi vurderer at verneforskrifta § 4 bokstav g ikke er presis nok eller dekkende og ber om at forskriften blir vurdert av jurist slik at de deres samfunnsoppdrag blir ivaretatt på en bedre måte.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspillet fra Norges Orienteringsforbund, så er det ifølge Statsforvalteren færre restriksjoner mht. organisert ferdsel i verneområdet i forslag til ny forskrift enn det er i den eksisterende forskriften. Orientering er inkludert i det som defineres som et idrettsarrangement og må bli vurdert etter søknad. Dersom det er ønske om å arrangere et orienteringsløp i Kvitingsmorki naturreservat, kan man søke om det, jf. verneforskrifta si § 7 bokstav f. Statsforvalteren viser ellers til dialog mellom Miljødirektoratet og Norsk Friluftsliv om malene for naturreservat etter prosedyre for frivillig skogvern.

Til grunneier sitt innspill, så vil eksisterende tillatelse til gjenoppføring av bygninger på Tågi fortsatt være gyldig når den gamle verneforskriften blir erstattet av en ny forskrift. Tømmerstua på Tågi kan vurderes som ett av de eksisterende anleggene og innretningene. Når det gjelder den boreale heia på stølsvollen, så er dagens beitepåvirkning ifølge Statsforvalteren trolig ikke tilstrekkelig til å opprettholde vollen åpen. Statsforvalteren har derfor lagt til en bestemmelse i verneforskriften § 7 som åpner for å kunne utføre skjøtsel på stølsvollen etter søknad. Skjøtsel kan i følge Statsforvalteren gjennomføres som økt beitetrykk og rydding av lauvoppslag i det mest sentrale området av heia rundt stølshusa.

Vestland fylkeskommune stod på adresselisten, og Statsforvalteren la til grunn at fylkeskommunen ville sende innspill i løpet av verneprosessen dersom de så det som aktuelt. Statsforvalteren tok derfor innspillet fra Statens vegvesen i forbindelse med oppstartsmeldingen til etterretning, og la til en ekstra dispensasjonshjemmel i verneforskrifta § 7 med ny bokstav l: *naudsynt sikringsarbeid i samband med førebygging av skred og ras ned mot veg.*

Til innspillet fra NVE så vurderer Statsforvalteren at verneforskriften § 4 bokstav g kunne ivareta behovet for vedlikehold av eksisterende anlegg og innretninger. I tillegg kan man søke om dispensasjon fra motorferdselbudet. At det ikke er bestemmelser i eksisterende verneforskrift om energi- og kraftanlegg, kan nok forklares med at ledningen ikke var i drift da området ble vernet. Statsforvalteren har hatt dialog med Sygnir og Straumnett i forbindelse med verneprosessen, som har bekreftet at kraftledningen i området ikke er i drift. Straumnett og Sygnir har gjennom dialogen opplyst om at det i framtida kan bli behov for kraftforsyning fra Årdal mot ferjeleiet på Fodnes og at dette kan være en aktuell trasé. Straumnett og Sygnir foreslår at vernegrensen for eksisterende verneområde og utvidingsarealet flyttes til øverkanten av ledningstraseen. Statsforvalteren mener endring av vernegrensa vil redusere området's verneverdi og dermed kunne stride med verneformålet i dagens forskrift. Statsforvalteren mener det beste alternativet for energiinteressene heller vil være å grave ned en eventuell framtidig kraftledning i eller langs vegen. Terrenget er dessuten bratt, og vedlikeholdet vil være krevende. Med bakgrunn i dette, ser ikke Statsforvalteren grunn til å ta inn standardformuleringene knyttet til kraftledningen. Ledningen bør ifølge Statsforvalteren heller fjernes.

Til innspillene fra Østfold Energi så påpeker Statsforvalteren at verneprosesser med utvidelser ikke skal vurdere reduksjoner av eksisterende verneområder. Formålet med vernet beskriver kvaliteten som området har, og Statsforvalteren ser det som nødvendig at med verneforskriften har bestemmelser som sikrer ivaretagelse av disse verdiene. Statsforvalteren understreker at Østfold Energi sitt samfunnsoppdrag er viktig, og at de derfor i forvaltningspraksisen sin alltid har lagt opp til å gi tillatelser til aktivitet og arbeid på anlegg og infrastruktur, både når det gjelder drift, vedlikehold, oppgradering og motorferdsel i forbindelse med dette. Statsforvalteren setter riktignok vilkår, men

det er for å redusere ulempen på naturverdiene i området. Statsforvalteren har drøftet verneforskriften med jurister hos Miljødirektoratet og hos Statsforvalteren og vurderer at formuleringen i verneforskriften § 4 bokstav g dekker hovedaktiviteten til Østfold Energi. Oppgradering, utvidelse og endring kan vurderes etter verneforskriften § 8.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Kvitingsmorki* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Gapahuken på Skogateigen er tegnet inn på kartet etter høring.

Verneforskrift

Statsforvalteren har i samråd med grunneierne tatt ut § 7 punkt e om merking og rydding av nye stier og § 7 punkt g om tilretteleggingstiltak og oppsetting av turposter på stiene. Disse bestemmelsene ligger ikke inne i dagens maler for verneforskrifter for skogvernområde. Det er heller ingen tilsvarende bestemmelser i dagens verneforskrift for Kvitingsmorki. Statsforvalteren har ikke fått innspill eller kunnskap i løpet av verneprosessen om at det er interesse for å ha egen hjemmel for å rydde nye stier og merke disse. For tilretteleggingstiltak på eksisterende stier, for eksempel med en klopp over ei fuktig myr, mener Statsforvalteren at dette kan ivaretas av vedlikeholdsbestemmelsen i § 4 bokstav g.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Når det gjelder Statsforvalterens kommentar om at tilretteleggingstiltak på eksisterende stier, f.eks. en klopp over ei fuktig myr, så kan ikke dette betraktes som vedlikehold av stien i samsvar med dagens standard. Hvis det skal foretas nye tiltak utover det som eksisterer i dag, f.eks. i form av å legge ny klopp, så må dette omsøkes etter forskriften § 8.

Miljødirektoratet vil ellers bemerke at utvidelser gjennom ordningen med frivillig vern ikke gir rom for omkamp om opprinnelig vernegrense.

Tilråding Kvitingsmorki:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Kvitingsmorki som naturreservat

7.3 ROGALAND FYLKE

Det tilrås vern av ett område. Området er en utvidelse av eksisterende verneområde og har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

8. Ragstjørna, Gjestal kommune - Utvidelse

Utvidelsesareal: 104, skogareal: 29 daa, produktiv skog: 22 daa. Nytt totalareal: 653 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som

- a. utgjør ein spesiell geologisk førekomst av eit verneverdig steinblokkssystem av kvartærgeologisk opphav*
- b. representerer ein bestemt type natur i form av våtmark, elveløp og flaumskogsmark*
- c. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur i form av flaumskogsmark på høg bonitet*
- d. har særleg betydning for biologisk mangfald som viktig hekke- og overvintringsområde for våtmarksfugl.*

Det er ei målsetjing å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Eksisterande Ragstjørna naturreservat blei oppretta 1996 med formål å bevare et våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Området er et viktig hekke- og overvintringsområde for våtmarksfugl. Området har også kvartærgeologisk verneverdi. De to blokkryggene Learøysa og Smalrøysa ligger innenfor eksisterende verneområde. Disse ligger på tvers av dalens retning er unike i Rogalandsk sammenheng. Blokkene ble avsatt for rundt 15 000 år siden, og de største er ca. 17 meter høye.

Foreslått utvidelse omfatter flommarkskog med relativt gamle svartortrær og noe ask (EN), samt furu, bjørk og rogn. I denne fuktskogen står trærne ganske løst i grunnen og det finnes en god del rotvelt og liggende død ved. Utvidelsen fører til en mer helhetlig arrondering av eksisterende verneområdet, ved at det inkluderer areal som naturlig hører til våtmarksområdet rundt Ragstjørna.

Området fyller mangler i skogvernet på regionalt og nasjonalt nivå ved at det er et lavereliggende fuktskogområde av den rødlista naturtypen flommarkskog (VU) på høy bonitet. I deler av arealet kan uttak av furu og spredninger av sitkagran restaureres til myr/våtmark og flommarkskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Brukerinteressene er særlig knyttet til friluftsliv. Sti/turveg fra Oltedal sentrum til Ragsheia blir delvis liggende innenfor verneforslaget. I tillegg har Learøysa, nordvest i eksisterende verneområde, lenge vært et populært buldreområde. Det er noen etablerte klatreruter på blokker innenfor området. Disse var etablert før opprinnelig vern.

Lnett har tre 52 kV kraftledninger som ligger delvis innenfor både eksisterende verneområde og utvidelsesarealet i sør.

Verneforslaget ligger nedstrøms Oltedal vannkraftverk. Utløpskanalen går gjennom området, men den oppmurte/opparbeidede delen av kanalen ligger oppstrøms ca. 330 meter vest for verneforslaget. Ragstjørna renner ut i Ragsvatn som ligger på omtrent samme kotehøyde. Ragsvatn er regulerings- og inntaksmagasin for Oltesvik kraftverk.

Verneforslaget berører vann- og avløpsledning og overvannsledninger fra renseanlegg og industriområde i nord.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på felles høring med fire andre områder til: *Grunneiere, naboer, alle kommunene i Rogaland og BirdLife Rogaland, Arkeologisk museum UIS, Dalane Energi, Fagne, Forum for natur og friluftsliv Rogaland, Friluftsrådet Vest, Haugaland Kraft AS, Haugaland sopp og nyttevekstforening, Haugesund Turistforening, Jæren Everk, Jæren Turlag, Jærsoppen, KE nett, LNETT AS, Lyse Kraft DA, Lysefjorden Utvikling, v/ Helge Kjellevold, Naturvernforbundet i Rogaland, Norges jeger- og fiskerforbund, avd. Rogaland, Rogaland Bonde & Småbrukarlag, Rogaland Bondelag, Rogaland Botaniske Foreining, Rogaland flaggermusgruppe (Nordisk Informasjonssenter for Flaggermus, NIFF), Rogaland fylkeskommune v/ Thorsten Gøtterup, Rogaland Idrettskrets, Rogaland Natur og Ungdom, Rogaland Orienteringskrets, v/ Sveinung Svebestad, Rogaland Sau og Geit, Ryfylke Friluftsråd, Ryfylkemuseet, Sauda Turlag, Skogselskapet i Rogaland, SNO Statens naturoppsyn i Rogaland, Stavanger Turistforening, Universitetet i Stavanger, Avinor AS, Bane NOR SF, Miljøstiftelsen Bellona, BirdLife Norge, Direktoratet for Mineralforvaltning, Den Norske Turistforening, Forsvarsbygg, Framtiden i våre hender, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og Distriktsdepartementet, Klima- og Miljødepartementet, Landbruks- og Matdepartementet, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Miljødirektoratet, Natur og Ungdom, Norges Geologiske Undersøkelser, NHO Reiseliv, Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Bondelag, Norges Fjellstyresamband, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Foreining, Norsk Friluftsliv, Norsk Industri, Norsk Organisasjon for Terrensykling, Norsk Orkideforening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Foreining, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Norges Vassdrags- og Energidirektorat, Oljedirektoratet, Riksantikvaren, SABIMA, Skogselskapet, Språkrådet, Statens Kartverket, Statens vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og WWF-Norge.*

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Stavanger kommune stiller seg positiv til foreslått utvidelse av Ragstjørna naturreservat i Gjesdal kommune. Stavanger kommune bringer også videre, i uttalelsen til oppstartsmeldingen, at Jæren Friluftsråd, som legger området til rette for friluftsliv, er positive til foreslått utvidelse. Friluftsrådet hadde innspill til ny verneforskrift om at det gis åpning for å kunne søke om dispensasjon til etablering av nye merka stier og fugletårn dersom det ikke påvirker verneverdiene nevneverdig.

Gjesdal kommune er positive til at 6 dekar av Gjesdal kommunes eiendom inngår som frivillig vern av skog, som utviding av Ragstjørna naturreservat. De ønsker at tursti lengst sør på deres eiendom skal kunne holdes ved like. Gjesdal kommune ønsker at resten av den opprinnelige Storemyr på Stavanger kommunes eiendom, skal inkluderes i vernet og restaureres. De stiller spørsmål til om det burde vært en buffersone mellom naturreservatet og industriområdet slik at grensa ligger sør for turvegen på Stavanger kommunes eiendom. Gjesdal kommune påpeker at det må inn et nytt punkt i § 7 om spesifiserte dispensasjonsregler som går på drift og vedlikehold av VA og OV ledninger fra renseanlegg og industriområde.

Rogaland fylkeskommune støtter foreslått vern og verneregler for området.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) registrer at innspill til oppstartsmeldingen er tatt til følge, og at standardformuleringer knyttet til nettanlegg om drift og vedlikehold, samt oppgradering, er inkludert i verneforskrifta. Det same gjeld nødvendig motorferdsel i forbindelse med eksisterende energi- og kraftanlegg. Videre gjør NVE oppmerksom på at Oltedalselva som er regulert i forbindelse med kraftproduksjon i Oltedal vasskraftverk, og utløpskanalen går gjennom både utvidelsen og eksisterende verneområde. NVE ber om at bestemmelser om rydding i forbindelse med flomsikring tas med i verneforskriften siden dette er standard i konsesjonsvilkår. Som eksempel viser NVE til § 4 bokstav j, § 6 bokstav h og § 7 bokstav r, i forskrift om vern av Dokkajuvet naturreservat, Nordre Land kommune. Videre er NVE positive til at det i § 7 i verneforskrifta, er lagt inn åpning for å søke om dispensasjon for drift, vedlikehold og nødvendig oppgradering av utløpskanalen. De ber Lyse Kraft DA om å kommentere om dette dekker deres behov.

Lyse Kraft DA viser til uttalelsen fra NVE og bekrefeter at foreslått formulering knyttet til utløpskanalen for Oltedal kraftverk dekker deres behov. De ber også om at vernebestemmelsene ikke skal være til hinder for manøvrering av Ragsvatn innenfor etablert reguleringspraksis. Dette er nødvendig da Ragstjørna renner ut i Ragsvatn, og de ligg på omtrent samme kotehøyde. Ragsvatn er regulerings- og inntaksmagasin for Oltesvik kraftverk.

Lnett bekrefter at innspill til oppstartsmeldingen er tatt til etterretning. Lnett viste der til at utvidingen ville komme i konflikt med flere luftledninger, 50 kV Oltesvik-Oltedal, 50 kV Maudal-Oltedal og 50 kV Gilja-Oltedal. Lnett har planer om å rive de to sistnevnte, men beholde siste del av ledningene inn til Oltedal. Nærmeste mastepunkt som er planlagt revet, ligger like utenfor vernegrensen.

Norges Orienteringsforbund har kommet med en generell uttalelse til felleshøringen av fem verneforslag. De ber om at orientering blir tillatt i verneområdene. De viser til Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet datert 22.04.2020 med forslag til endringer i forskriftsmal for naturreservat.

Jærsoppen støtter vern av sårbar natur. De ønsker at det skal være tillat å plukke små mengder sopp, også av andre arter enn de spiselige, som ledd i artsidentifikasjon og opplæring.

Statsforvalterens kommentarer:

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har fått oppstartsmelding og høring tilsendt, men har ikke kommet med uttalelse. Ved telefonisk kontakt har Statsforvalteren fått opplyst at verneforslaget ikke berører interesser DMF skal ivareta.

Alle turstier og turveier kan holdes vedlike som på vernetidspunktet. Statsforvalteren vurderer at det er naturlig at vernegrensen går helt ut til eiendomsgrensen mot industriområdet, for å inkludere mest mulig av skogen som danner kantsone mot Oltedalselva. Kantsoner til vann og vassdrag er svært viktig for det biologiske mangfoldet.

Når det gjelder Storemyr mener Statsforvalteren at plantefelt med gran ev. må fjernes og arealet restaureres før det er aktuelt å vurdere om dette kvalifiserer for vern.

Statsforvalteren har i verneforskriften lagt inn åpning for å kunne søke om dispensasjon for etablering av nye merka stier, slik Jæren Friluftsråd har forespurt.

På innspillet fra NVE om rydding i forbindelse med flomsikring, svarer Statsforvalteren at det er tatt inn punkt om rydding og tilhørende motorferdsel ved akutt behov for sikringstiltak mot flaum i § 4 og § 6, og planmessig rydding er tatt inn i § 7.

Siden Ragstjørna, på grunn av om lag samme høydekote, blir direkte påvirket av vannstandsregulering i Ragsvatn i forbindelse med at dette er regulerings- og inntaksmagasin for Oltesvik kraftverk, har Statsforvalteren tatt inn et nytt punkt i verneforskriften som omhandler dette. Statsforvalteren svarer Lyse Kraft DA at et nytt punkt tas inn i verneforskrifta § 4 om at vernereglene ikke skal være til hinder for manøvrering av Ragsvatn innenfor etablert reguleringspraksis.

Statsforvalteren svarer Norges Orienteringsforbund med at orienteringsaktivitet kan skade formålet med vernet ved stor slitasje og at det finnes store nok areal til å drive orientering utenfor verneområdene, og vil dermed ikke gjøre endringer i forskriften som tillater det. Statsforvalteren ønsker på generelt grunnlag, ikke å gi særskilt tillatelse til enkelte spesifiserte aktiviteter i § 4. Dersom Norges Orienteringsforbund ønsker å ha arrangement i verneområdet, må de søke om dette etter § 7 bokstav f. Statsforvalteren kjenner ikke til orienteringsinteresser her.

Statsforvalteren svarer Jærsoppen at de anerkjenner at det for mange arter er nødvendig å ta med materiale for sikker artsidentifikasjon med oppslagsverk, mikroskop eller for DNA-analyse. Statsforvalteren mener imidlertid at det kan skade formålet med vernet ved at det ofte er mer ukjente og sjelden sopp en plukker med seg, og at det finnes store nok areal utenfor verneområdene til at det ikke er nødvendig å gi slik opplæring inne i naturreservatene. Statsforvalteren vil derfor ikke gjøre endringer i forskriften som tillater dette.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Ragstjørna* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Etter høringen er det gjort følgende endringer i forskriften, der endringer er markert med kursiv:

To nye punkt lagt til i § 4:

§ 4 Generelle unntak frå vernereglane:

Vernereglane i § 3 andre ledd er ikkje til hinder for

- k. naudsynt rydding av vegetasjon i elveleiet til den regulerte Oltedalselva og utløpskanalen ved akutt sikringstiltak mot flaum. Det skal i etterkant sendast melding til forvaltningsstyresmakta*
- l. vasstandsendingar i Ragstjørna som skuldast manøvrering av Ragsvatn innanfor etablert reguleringspraksis for Oltesvik kraftverk*

Et nytt punkt er lagt til i § 6 andre ledd:

§ 6 Generelle unntak frå ferdelsesreglane

Ferdelsesreglane i § 5 annet ledd er ikkje til hinder for

- d. naudsynt motorferdsel i samband med rydding av vegetasjon i elveleiet til den regulerte Oltedalselva og utløpskanalen som akutt sikringstiltak mot flaum, jf. § 4 bokstav k. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendast melding til forvaltningsstyresmakta*

Tre nye punkt er lagt til i § 7:

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsreglar

Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gi dispensasjon til

- h. naudsynt drift og vedlikehald av eksisterande avløp på gnr./bnr. 14/300 VA leidning frå IVAR sitt reinseanlegg i Oltedal og OV leidning frå industriområdet*
- l. planmessig rydding av vegetasjon i elveleiet til den regulerte Oltedalselva og utløpskanalen som sikringstiltak mot flaum*
- m. fysiske tilretteleggingstiltak i Oltedalselva for å betre tilstanden for vassmiljøet og redusera skadeverknader i samband med eksisterande kraftutbygging*

- I § 7 bokstav n er det lagt til følgende i oppramsingen av aktiviteter som forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med: § 7, h. naudsynt drift og vedlikehald av eksisterande avløp på gnr./bnr. 14/300 VA leidning frå IVAR sitt reinseanlegg i Oltedal og OV leidning frå industriområdet
- § 7, k. drift, vedlikehald og naudsynt oppgradering av kanal for utslepp av vatn frå Oltedal kraftverk
- § 7, l. planmessig rydding av vegetasjon i elveleiet til den regulerte Oltedalselva og utsleppskanalen som sikringstiltak mot flaum
- § 7, m. fysiske tilretteleggingstiltak i Oltedalselva og utsleppskanalen for å betre tilstanden for vassmiljøet og redusera skadeverknader i samband med eksisterande kraftutbygging

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at utvidelsen blir vernet som naturreservat og lagt til eksisterende Ragstjørna naturreservat med vernekart som i høringen og med endringer i verneforskriften som beskrevet over.

Miljødirektoratets kommentarer:

Sikkerhetstiltak mot flom

Etter innspill fra NVE og Lyse Kraft DA har Statsforvalteren tatt inn følgende bestemmelser i verneforskriften:

§ 4

naudsynt rydding av vegetasjon i elveleiet til den regulerte Oltedalselva og utløpskanalen ved akutt sikringstiltak mot flaum. Det skal i etterkant sendast melding til forvaltningsstyresmakta og vasstandsendingar i Ragstjørna som skuldast manøvrering av Ragsvatn innanfor etablert reguleringspraksis for Oltesvik kraftverk

§ 6

naudsynt motorferdsel i samband med rydding av vegetasjon i elveleiet til den regulerte Oltedalselva og utløpskanalen som akutt sikringstiltak mot flaum, jf. § 4 bokstav k. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendast melding til forvaltningsstyresmakta

§ 7

naudsynt vedlikehald av kanal for utslepp av vatn frå Oltedal kraftverk , og planmessig rydding av vegetasjon i elveleiet til den regulerte Oltedalselva og utsleppskanalen som sikringstiltak mot flaum,

I foreslått utvidelse av Ragstjørna er det naturkvaliteter knyttet til våtmark og flommarksskog. Rydding av vegetasjon vil kunne forringe verneverdiene og formålet med vernet. Flommarksskogen er godt tilpasset, og til dels betinget av, svingninger i vannstand. Myrområdene ved Ragstjørna vil også være i stand til å magasinere mye vann fra en eventuell flomtopp. Kanalen for utslipp av vann fra Oltedal kraftverk går gjennom verneforslaget, men den opparbeidede delen av kanalen ligger utenfor verneforslaget. Ut fra de tilbakemeldingene som er gitt knyttet til vedlikehold av denne kanalen, så har det ikke fram til i dag vært noen behov for å gjøre tiltak innenfor verken eksisterende vern eller foreslått utvidelsesareal. Det er beskrevet at det tidligere er gjennomført mudring i Oltedalselva ved bebyggelsen i Oltedal for å hindre oppstuvning og flom der. Dette ligger i god avstand fra verneforslaget. Det er ikke vurdert at det er konkrete behov innenfor det foreslåtte verneområdet, men regulanten har anført at de ikke kan utelukke at det kan oppstå et behov i bestemte situasjoner. Miljødirektoratet mener at det ikke er sannsynliggjort eller tilstrekkelig spesifisert på hvilken måte rydding av vegetasjon som sikkerhetstiltak mot flom konkret er nødvendig i Oltedalselva og utslippskanalen. Det er ikke vist til erfaringsmessig behov for slike tiltak eller eventuelt av hvilket omfang.

Det er også foreslått fra Statsforvalteren å ta inn en bestemmelse knyttet til vasstandsreguleringer som skyldes manøvrering av Ragstjørna i forbindelse med reguleringen av Oltedalsvatnet. Konesjonen for denne reguleringen har en LRV på 34,3 moh. og HRV på 36,8 moh. Det har ikke ligget inn noen bestemmelse om denne reguleringen i eksisterende verneforskrift for Ragstjørna. Etter en samlet vurdering, tilrår derfor ikke Miljødirektoratet de nevnte bestemmelser knyttet til rydding av vegetasjon og tilhørende motorferdsel i Ragstjørna samt bestemmelser knyttet til reguleringen av Oltedalsvassdraget.

Dersom det i framtiden skulle oppstå et akutt samfunnmessig behov for sikkerhetstiltak mot flom, ligger det en sikkerhetsventil i naturmangfoldloven § 48: *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.*

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut bestemmelser i §§ 4, 6 og 7 knyttet til rydding av vegetasjon som sikkerhetstiltak mot flom, og åpningen for motorisert ferdsel i tilknytning til dette tiltaket.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Ragstjørna:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6, og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Ragstjørna som naturreservat.

7.4 AGDER FYLKE

Det tilrås vern av åtte områder. To av områdene er utvidelse av eksisterende verneområde. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern

9. Asbjørnstøyl og Strondi, Bygland kommune

Totalareal: 1 691 daa, skogareal: 1 343 daa, produktiv skog: 1 000 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskriften er å ta vare på eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av storvokst og gammel granskog, med innslag av biologisk gamle furutrær og rik edellauvskog*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur i form av frisk rik edellauvskog og artsrike ospesholt med velutviklet lobarion-samfunn*

Det er eit mål å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei

Asbjørnstøyl og Strondi ligger øst for Byglandsfjorden i mellomboreal vegetasjonssone i svakt oseanisk vegetasjonsseksjon. Området har stor variasjon både topografisk og med hensyn til skog- og vegetasjonstyper. Øst i området er det et høyereliggende barskogsområde med for det meste blåbærskog og bærlyngskog. Her dominerer 80-120 år gammel furu, mens det på skrinnere mark er en del furu med alder på 150-250 år. Unntaksvis er det også innslag av furu på rundt 300 år, samt gamle dødved-elementer av furu (stubber, høystubber). Øst for Tjørni står det storvokst gran på inntil 160-170 år. Skog som ligger over ca. 730 m.o.h. er svært skrinn/glissen og småvokst, og uten innslag av biologisk gamle trær. Dødvedkontinuiteten for gran og furu er svak til brutt i det meste av området, men enkelte kontinuitetselement i form av gamle læger, gadd og høystubber finnes spredt.

Lengre nede i dalen og ned mot Strondivatn og Asbjørnstølvatn er det lågurtskog som dominerer, med flere partier med osp, spisslønn og alm. Edellauvtrærne er generelt småvokste på grunn av høyden, men del også på grunn av bratt og rasutsatt terreng. For osp, boreale løvtrær og edelløvtrær er dødvedkontinuiteten relativt god, og flekkvis/lokalt er det store mengder død ved. Her er det frodig og velutviklet Lobarion-samfunn med lokalt gode bestander av gubbeskjegg

De største naturverdiene i området er i hovedsak knyttet til rike blandingskoger med osp, alm og spisslønn i det bratte og sørvest-vendte terrenget, samt i noen grad til den gamle og skjermete/luftfuktige granskogen. I tillegg er det verdier knyttet til det biologisk gammel skog.

Av rødlista naturtyper finnes frisk rik edelløvsog (EN). Det er registrert 12 rødlistearter: Lind (NT), alm (EN), flekkgrisøre (NT), gråsobeger (VU), gubbeskjegg (NT), ospenålepute (VU), almelav (NT), druelav (NT), almekullsopp (NT), svartonekjuke (NT), trollringlav (VU), bleikdoggnål (NT).

Området er vurdert som regionalt verneverdig (**).

Vern av området vil bidra til å fylle regionale mangler i skogvernet knyttet til rik edellauvskog. Av generelle mangler vil området bidra til å dekke mangler knyttet til biologisk gammel barskog. Vern av området vil også bidra til ivaretagelse av leveområder for trua, sjeldne eller sårbare arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

De eneste inngrepet som er i området er en stølsbygning som er grenset ut av verneområdet sammen med et område som skal holdes åpent og brukes til vedhogst. Det er en traktorveg inn til dette området og en gammel stølsbygning (høyløe) oppe ved Tjørni.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med fire andre områder til: *Grunneiere, Bygland kommune, Åseral kommune, Bykle kommune, Agder fylkeskommune, Å Energi vannkraft, Glitre Nett AS, Aust-Agder Turistforening, Midt-Agder Friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Agder Historielag, Aust-Agder Sopp- og nyttevekstforening, Forum for natur og friluftsliv Agder, Birdlife Norge Setesdal lokallag, Norsk Ornitologisk forening avd. Aust-Agder, Norges Jeger- og fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk organisasjon for terrengsykling- Kristiansand, Agder Orienteringskrets, Agder Botaniske forening, Aust-Agder Sau og Geit, Birdlife Norge, Norges Jeger- og fiskerforbund, Statnett SF, AT Skog, Direktoratet for Mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Språkrådet, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Forsvarsbygg, Stiftelsen WWT Verdens Naturfond, Norges Geologiske undersøkelse, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Norsk Institutt for Naturforskning, Friluftsrådenes landsforbund, Natur og Ungdom, Norges orienteringsforbund, Norsk Friluftsliv, Norsk Sau og Geit, Forsvarsbygg, FNF, NVE, Norsk entomologisk forening, Otteraaens Brugseierforening, Statnett, Telenor, Teako Minerals Norway AS, Vest-Agder Nyttevekstforening Blomkålsoppen og Å Energi vannkraft avd. Brokke.*

Det har kommet inn to høringsuttalelser til verneforslaget.

NVE har kommet med uttalelse, og hadde ingen merknader til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) skriver at området kommer i kontakt med mineralske ressurser eller bergrettigheter. DMF viser til uttalelse til oppstart, datert 21.03.2024, der de pekte på at Asbjørnstøyl og Strondi berører en undersøkelsesrettighet tilhørende Teako Minerals Norway AS. De skriver videre at de i tråd med deres innspill har informert rettighetshaver og satt de som mottaker av høringsdokumentene. Ved oppstart ba DMF om en redegjørelse for om det kan være mulig å drive undersøkelser innenfor verneområdet, men de kan ikke se at det foreligger noen redegjørelse i høringsdokumentet. DMF forventer at det i tilrådingen blir avklart eventuelle begrensninger verneplanen vil ha for mulige undersøkelser etter mineralske ressurser.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har fulgt opp DMF sin oppfordring og har sendt høringsdokumentene til det aktuelle selskapet Teako Minerals Norway AS som har undersøkelsesrettighetene. Disse har ikke kommet med noen uttalelse i høringsperioden.

Videre har Statsforvalteren forsøkt å få mer kunnskap om mineralressurser i området ved Asbjørnstøyl. Statsforvalteren har brukt tilgjengelige offentlige databaser. Statsforvalteren har ikke ressurser eller kompetanse til ytterligere å vurdere mulighetene for undersøkelser etter mineral ressurser, og med mangelfull informasjon tilgjengelig i offentlig tilgjengelige databaser og uten flere innspill i løpet av høringen, har Statsforvalteren valgt å tilråde samme vernegrense som de la til grunn i høringen. Statsforvalteren mener en framtidig status som naturreservat vil gjøre det vanskelig å utvinne mineral eller bergarter innenfor vernegrensen. Verneformålet sikrer ivaretagelse av det biologiske og geologiske mangfoldet i mest mulig urørt tilstand. Statsforvalteren vurderer skogen i området som verdifull, i tillegg til at skogen i området utgjør stor verdi i form av erstatning til grunneier.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Asbjørnstøyl og Strondi* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår etter høring at det i § 7 bokstav h åpnes for å kunne søke om uttransport av tømmer på bakenforliggende areal på gnr./bnr. 36/2, på traktorveg avmerket på vernekartet.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Etter dialog med Statsforvalter er det presisert i § 4 bokstav d at bygningen som kan vedlikeholdes er en høyløe og føyd til at denne er avmerket på vernekartet. "Stier" er tatt ut av samme bestemmelse, da det ikke er noen kjente stier innenfor området.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Asbjørnstøyl og Strondi:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Asbjørnstøyl og Strondi som naturreservat.

10. Bjørnaråfjellet, Bykle kommune

Totalareal: 2 309 daa, skogareal: 1 901 daa, produktiv skog: 1 084 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av gammel solvarm og tørr furuskog og boreal blandingsskog*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur som kalk- og lågurtfuruskog*

Det er eit mål å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Bjørnaråfjellet ligger i Bykle kommune øverst i Setesdal, og har stor variasjon både i topografi og naturmangfold. Området ligger i fra sørboreal til nordboreal vegetasjonszone i svakt oseanisk

vegetasjonsseksjon. Delområder med forholdsvis høye naturkvaliteter ligger spredt og veksler med områder av mer ordinær karakter.

Verneverdier knyttet til kompakt og tørr/solvarm eldre furuskog finnes i de sørøstvendte liene på Bjørnaråfjellet og fra Nipa og til Løyningsdalen, men også i den sørvendte lia øst for Løyningsstøylene. Flest biologisk gamle furutrær (over 200 år) forekommer imidlertid oppå åsen nordvest for Løyningsstøylene (Raunepallane), hvor skogen ellers er lavproduktiv, glissen og bjørkedominert. Her står spredte gamle furukjemper som "historiske bautaer" fra furuskogen som fantes her tidligere.

I dalen fra Storekvæv og opp mot Bjørkåsen er det registrert urterike partier med mye stor osp, samt et par store biologisk gamle grantrær. Det er kartlagt flere områder med mye osp, både på rik og fattig (lyngdominert) mark og på arealer med forholdsvis rik og gammel boreal laublandingsskog. Det er spredte forekomster av Lobarion-samfunn tilknyttet osp.

Området nord for Løyningsstøylene består hovedsakelig av fattig bjørkedominert skog med få spredte grove gamle furulæger, gadd og levende trær. Det er i tillegg svært få store løvtrær. Hele området bærer preg av hard utnyttning fra gammelt av, og det er generelt svak kontinuitet i gamle trær og død ved. Granplantefelt og annen ungskog finnes nederst i Storeli og ved Storekvæv.

Av rødlista naturtyper er det innslag av frisk rik edelløvsskog (NT) i sørskrenten nede ved Bjørnarågårdene, samt små partier med den fattigste utformingen av kalk- og lågurtfuruskog (VU) i bratt terreng ved Bjørnetone og Råsi.

Det er registrert ca. 20 rødlistearter innenfor prosjektområdet. Flest rødlistearter er funnet på dødved-element av furu, som druelav (NT), kelolav (NT) og tyriglanslav (NT), men mest interessant er funn av gråsobeger (VU), vedstjerne (VU) og rustdoggnål (NT), samt store bestander av tyriglanslav (NT) som tidligere nesten ikke er kjent fra landsdelen. Av karplanter kan nevnes myskemaure (NT) i området Ormetone-Bjørnetone og en livskraftig populasjon av solblom (EN) i bjørkeskogen nordøst for Nedre Løken.

Området vurderes til å ha regional verneverdi.

Området vil kunne bidra til å oppfylle regionale mangler i skogvernet knyttet til ospedominert skog og kalk- og lågurtfuruskog. Av generelle mangler vil et vern dekke mangler knyttet til gammel (boreal) blandingslauvsskog, rik blandingskog i lavlandet og gammel furuskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er tre gamle stølsbygninger innenfor verneområdet, samt stier til disse. Den ene stølsbygningen er ei gammel seterbu fra 1800-tallet som stod på Løyningsvollen da verneprosessen startet, men som er midlertidig fraktet ut av området for restaurering. Denne er planlagt å fraktes tilbake og settes opp igjen på samme sted som den har stått tidligere. De to andre bygningene er henholdsvis gamle stølsbygninger under restaurering.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med fire andre områder til: *Grunneiere, Bygland kommune, Åseral kommune, Bykle kommune, Agder fylkeskommune, Å Energi vannkraft, Glitre Nett AS, Aust-Agder Turistforening, Midt-Agder Friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Agder Historielag, Aust-Agder Sopp- og nyttevekstforening, Forum for natur og friluftsliv Agder, Birdlife Norge Setesdal lokallag, Norsk Ornitologisk forening avd. Aust-Agder, Norges Jeger- og fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk organisasjon for terrengsykling- Kristiansand, Agder Orienteringskrets, Agder Botaniske forening, Aust-Agder Sau og Geit, Birdlife Norge, Norges Jeger- og*

fiskerforbund, Statnett SF, AT Skog, Direktoratet for Mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Språkrådet, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Forsvarsbygg, Stiftelsen WWT Verdens Naturfond, Norges Geologiske undersøkelse, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Norsk Institutt for Naturforskning, Friluftsrådernes landsforbund, Natur og Ungdom, Norges orienteringsforbund, Norsk Friluftsliv, Norsk Sau og Geit, Forsvarsbygg, FNF, NVE, Norsk entomologisk forening, Otteraaens Brugseierforening, Statnett, Telenor, Teako Minerals Norway AS, Vest-Agder Nyttevekstforening Blomkålssoppen og Å Energi vannkraft avd. Brokke.

Det har kommet inn to høringsuttalelser til verneforslaget.

NVE opplyser at det er etablert et bekkeinntak innenfor det foreslåtte verneområdet. Fra dette bekkeinntaket overføres vann til Skarg kraftverk og videre til Bossvatn. Å Energi har bedt om å ta hensyn til drift og vedlikehold av bekkeinntaket med tilhørende motorferdsel. Det er Otteraaens Brugseierforening (OB) som eier av inntakskonstruksjonen og som har vedlikeholdsrett- og plikt. NVE ber Statsforvalteren å etablere en dialog med OB for å sikre at deres behov er ivaretatt. De ber også om å vurdere om det er behov for bestemmelser som åpner for rydding av regulerte elveleier som for eksempel i §4j, 6h og 7r, t i forskrift om vern av Dokkajuvet naturreservat, Nordre Land kommune.

Otteraaens Brugseierforening skriver at de er regulant og eier bekkeinntaket på gnr./bnr. 18/13. De skriver videre at det er fint at dette området ligger utenfor verneområdet, og at det er viktig at de får driftet og vedlikeholdt inntakskonstruksjon på en god måte. De er takknemlig for videre kontakt fremover angående dette.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har sendt høringen av området til Otteraaens Brugseierforening, som uttaler at de er fornøyde med at området med bekkeinntaket og veien til dette er tatt ut av området og ber Statsforvalteren ta kontakt med Otteraaens Brugseierforening hvis det skulle bli behov.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Bjørnaråfjellet* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er tegnet inn tre stølsbygninger på vernekartet samt at det er gitt åpning for vedlikehold av disse i forskriften § 4.

Det er lagt til en bestemme som åpner for at det kan søkes om å frakte inn den gamle stølsbua som er restaurert og som tidligere stod på Løyningsvollen:

- f. naudsynt motorferdsel på snøskutertrasé avmerkt på vernekartet, for transport av restaurert stølsbygning til opphavleg plassering ved Løyningstøylen*

Det er også lagt til bestemmelser som åpner for å kunne søke om motorferdsel for transport av ved, materialer og utstyr til stølsbua samt transport av materialer og utstyr til de høyløene. Og bestemmelse for restaurering av høyløene:

- g. naudsynt motorferdsel på snøskutertrasé avmerkt på vernekartet, for transport av ved, materialar og utstyr til stølen på Løyningstøylen*
- h. naudsynt motorferdsel på snøskutertrasé avmerkt på vernekartet, for transport av materialar og utstyr til restaurering og vedlikehald av eksisterande høyløer avmerkt på vernekartet*
- i. restaurering av høyløer på gnr./bnr. 18/2 avmerkt på vernekartet*

Snøskutertraséer til stølsbygningene er markert i vernekartet.

Statsforvalteren vurderer at behovet grunneier har for å restaurere og vedlikeholde stølsbua ved Løyningstøylen og de to andre gamle stølsbygningene ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig. Ved Løyningstøylen er det slåttemark og tiltaket vil ikke kreve felling av trær. Den andre stølsbygningen ligger i et bratt område med store løvtrær med lågurt og storbregne-høystaude vegetasjon. Det er også stedvis noen alm, men mest furu og bjørk her. Den tredje stølsbygningen står i et svært bratt og skrint terreng med bjørk og furu en del gamle læger og gadd samt brannstubber. Denne ønsker grunneier å flytte ut av verneområdet på grunn av rasfare, men dersom dette ikke blir gjort, ser ikke Statsforvalteren noen grunn til at ikke denne høyløa også skal kunne restaureres og vedlikeholdes.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Bjørnaråfjellet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Bjørnaråfjellet som naturreservat.

11. Einfasura, Hægebostad – Utvidelse

Utvidelsesareal: 11 daa, skogareal: 11 daa, produktiv skog: 10 daa. Nytt totalareal: 372 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av lavereliggende frisk rik edellauvskog med gamle almetrær. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneformålet fra eksisterende Einfasura naturreservat videreføres.

Eksisterende Einfasura naturreservat ligger i ei østvendt li på sørvestsiden av innsjøen Lygne. Hele området, inkludert utvidelsesdelen, ligger i sørboreal vegetasjonssone i klart oseanisk vegetasjonsseksjon.

Innenfor utvidelsen er det registrert et naturområde med store gamle trær som er kartlagt som frisk rik edellauvskog. Her er usedvanlig rik edellauvskog dominert av alm (30-40 %) og spisslønn (20-30 %). Det er registrert mye stor og gammel alm samt en del dødvedelementer. Den døde veden er imidlertid relativt nydannet, og det er få læger av store dimensjoner. Resten av utvidelsesarealet består av rik edellauvskog og osp- og eikeblandingsskog i til dels brattlendt terreng. Tresjiktet består også av spisslønn, og det finnes spredt med store trær inkludert noen få hule almetrær.

Utvidelsesområdet består nesten utelukkende av den rødlista naturtypen frisk rik edelløvsskog (NT), men med noe varierende dekning. Fire rødlistearter er påvist innenfor utvidelsesarealet: Alm (EN), bleik kraterlav (VU), almekullsopp (NT) og bleikdoggnål (NT). Alle disse artene er knyttet til eldre rik edellauvskog med god kontinuitet eller død ved av blant annet alm. Det er potensiale for funn av flere rødlistede arter av sopp og insekter innenfor området.

Eksisterende Einfasura naturreservat bidrar til å fylle regionale mangler i skogvernet knyttet til rik edellauvskog med alm-lindeskogsutforming og gammel eikedominert skog. Av generelle mangler i skogvernet fyller områder mangler knyttet til lavlandsskog, biologisk gammel skog og høybonitetsskog. Den foreslåtte utvidelsesdelen har mange av de samme verne kvalitetene, og består i tillegg av en relativt høy andel av den rødlista naturtypen frisk rik edelløvsskog. Utvidelsen vil ellers fylle ut "haket" i eksisterende naturreservat, og slik bidra til bedre arronderingen. Einfasura naturreservat er samlet vurdert til å være regionalt verneverdig (**).

Einfasura ligger i nærhet til og hvor det nå foregår verneprosess. Sammen med Kleppsfjellet og Slettafjellet naturreservat litt lenger nord, samt foreslått Strendan naturreservat i sør, vil Einfasura bidra til å danne grunnlag for et sterkt økologisk nettverk i den bratte lisen på vestsiden av innsjøen Lygne i denne delen av fylket.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen kjente tekniske inngrep innenfor utvidelsesområdet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Hægebostad kommune, Kristiansand kommune, Agder fylkeskommune, Naturvernforbundet i Agder, Å Energi AS, Å Energi vannkraft, Lister friluftsråd, Midt-Agder friluftsråd, Norsk Zoologisk forening – sørlandsavdelingen, Norsk ornitologisk forening avd. Aust-Agder, Norsk ornitologisk forening avd. Vest-Agder, Norsk Ornitologisk forening, Mandal lokallag, Forum for natur og friluftsliv, DNT Sør, NHFU Agder, Norsk sau og geit, Norges Jeger- og fiskerforbund Vest-Agder, Norsk organisasjon for terrengsykling – Kristiansand, DNT Sør, Friluftsrådet Sør, Lister friluftsråd, Agder botaniske forening, Agder historielag, Forum for natur- og friluftsliv Agder, Eiken Idrettslag, Hægebostad og Eiken Jeger- og fiskerforening, Vest-Agder sopp og nyttevekstforening, Statsforvalterens landbruksavdeling, Norges Naturvernforbund, Verdens naturfond (WWF), Norges Orienteringsforbund, Natur og ungdom, Friluftsrådenes landsforbund, Statens Naturoppsyn, Direktoratet for Mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Den norske turistforening, Norges Miljøvernforbund, Norges Skogeierforbund, Norges Jeger og fiskerforbund, Statkraft AS, Norges geologiske undersøkelse, Norsk botanisk forening, Statnett SF, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk ornitologisk forening, Språkrådet, Forsvarsbygg, Norsk Zoologisk forening, Norges Bondelag AVINOR AS, Norsk friluftsliv, Landbruksdirektoratet, Norges*

Vassdrags- og energidirektoratet, Riksantikvaren og SABIMA.

Arealet som utgjør utvidelsen var inkludert i tilrådingen som Statsforvalteren sendte til Miljødirektoratet den 29.01.2024, men ble tatt ut før vernevedtak i 2024 med bakgrunn i uklare eiendomsforhold. Siden utvidelsesområdet tidligere har vært på høring, er det ikke foretatt ny høring av utvidelsen. Høringsinnspillene som er gjengitt nedenfor er derfor innspill som kom inn i forbindelse med høringen i 2023 og gjelder både arealet som omfatter eksisterende naturreservat og utvidelsesarealet.

Det kom inn fem høringsuttalelser til verneforslaget for Einfasura naturreservat.

Statens Vegvesen, Språkrådet og Statnett SF har ikke hatt merknader til høringen.

Hægebostad kommune er positiv til vern av Einfasura naturreservat med forslag til verneforskrift og vernekart vedlagt høringen. Kommunen viser til at saken er godt belyst i høringen, og at naturverdiene i området taler for å opprette naturreservat. Kommunen vurderer området foreslått som naturreservat til å være marginalt viktig i skogbrukssammenheng.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) har gått gjennom verneforslaget med tanke på energi- og vassdragsinteresser for eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner mm. Så langt de kjenner til er det ingen energi- og vassdragsinteresser innenfor det foreslåtte verneområdet ved Einfasura. NVE kan ikke se at Statnett SF og Glitre Nett AS, har fått verneplanen på høring, og ber om at de også får mulighet til å komme med innspill til verneforslaget. De viser videre til at det er Glitre Nett AS som har områdekonsesjon i det foreslåtte verneområdet, og ber om at de uttaler seg om hvorvidt et vern som foreslått, vil være i konflikt med eksisterende eller fremtidige prosjekter.

Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) fikk ikke tilsendt oppstartsvarsel. De fikk tilsendt høringsforslaget, men har ikke uttalt seg.

Statsforvalterens kommentarer:

Hægebostad kommune, Statnett SF, Språkrådet og Statens Vegvesen har enten vært positive til verneforslaget og/eller har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) kjenner ikke til at det er vassdrags- og/eller energiinteresser som blir berørt av verneforslaget. Det stemmer at Glitre Nett AS ikke var kommet med på adresselista da verneplanen ble sendt på høring. Statsforvalteren har, på bakgrunn av innspillet fra NVE, ettersendt høringsdokumentene til Glitre Nett AS i forbindelse med tilrådingen. Glitre Nett AS har kommet med tilbakemelding den 26.01.2024, om at de har stått som kopimottaker på brevet fra NVE, og har vurdert verneforslaget for Einfasura naturreservat på bakgrunn av det. De har ingen merknader til høringen.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Einfasura* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Statsforvalteren tilrår avgrensning som i høringsforslaget. Denne avgrensningen inkluderer det aktuelle utvidelsesarealet omtalt i denne tilrådingen som innebærer en utvidelse av eksisterende naturreservat på 11 dekar.

Verneforskrift

Etter høring ble Statsforvalteren oppmerksom på at det var to unntaksbestemmelser som manglet i verneforskriften. Bestemmelsene hadde blitt spilt inn til Statsforvalteren i høringsperioden, og Statsforvalteren var enige med skogeier om bestemmelsene kunne innarbeides i forskriften. I verneforskriften § 4 ble følgende bestemmelser lagt til i § 4:

f. oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt

h. forsiktig rydding av siktgater for småbusker og kvist ved jaktpost i forbindelse med storviltjakt

I tillegg ble det foreslått å ta inn følgende nye bestemmelse i § 7:

g. oppsetting og vedlikehold av gjerder

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

De tilrådte endringene i forskriften ble vedtatt da Einfasura naturreservat ble vernet ved kgl.res 6.desember 2024.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Einfasura:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Einfasura som naturreservat.

12. Steinsfjell, Lyngdal kommune

Totalareal: 450 daa, skogareal: 413 daa, produktiv skog: 343 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel rik edellauvskog, gammel furuskog og ospedominert skog*
- b. inneholder trua, sjelden eller sårbar natur som lågurtedellauvskog i form av eik-lindeskog og frisk rik edellauvskog i form av alm-lindeskog.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Foreslått verneområde omfatter skog på den østvendte skråningen på vestsiden av elva Lygna, like sør for Moi i Lyngdal kommune. Området har stor variasjon i både treslag, vegetasjonstyper og

topografi. Området ligger i sørboreal, boreonemoral og nemoral vegetasjonssone, og strekker seg fra ca. 40 til over 300 m.o.h. De største naturverdiene i området er knyttet til gammel og storvokst eik-lindeskog, rik alm-lindeskog (med litt ask) og ospedominert skog. Disse skogtypene finnes i de ganske lune og lavereliggende partiene på høy bonitet. Lenger opp i terrenget er det betydelige areal med storvokst furuskog med varierende innslag av hassel. Påvirkningsgraden fra gammelt av er høy, og kontinuiteten av død ved er svak til brutt for de fleste treslag (særlig for eik og furu).

Det er god forekomst av storvokst og moderat gammel eik, lind og furu i området. Relativt mange lindetrær har utviklet stammehulheter. Maksalderen for både eik og furu ligger på i underkant av 150 år. Enkelte lindetrær er muligens noe eldre.

Av rødlista naturtyper er det registrert frisk rik edellauvskog (NT) og lågurtedellauvskog (VU) som sammenfaller med forekomstene av alm-lindeskog og eik-lindeskog. Det er registrert 6 rødlista arter: Alm (EN), ask (VU), bølilind (VU), lind (NT), kastanjelundlav (NT), rosenkandelaberskinn (VU). Artsmangfoldet er moderat rikt med sparsomt innslag av Lobarion samfunn, men litt større mangfold av ved- og jordboende sopp.

Området vurderes å være regionalt verdifullt.

Av mangler i skogvernet vil Steinsfjell bidra til å dekke opp mangler knyttet til rik alm-lindeskog, gammel storvokst eik-lindeskog, samt rødlista naturtyper som lågurtedellauvskog og frisk rik edellauvskog. Steinsfjell vil sammen med Morsfjell naturreservat, Kvåsfossen naturreservat og tilbudsområde Nesekniben ved Kvås danne grunnlag for et sterkt økologisk nettverk i denne delen av fylket.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Området er i bruk til små- og storviltjakt. Det går en traktorslepe inn i området fra nord, ellers er det ingen kjente tekniske inngrep innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området har vært på felles høring med 10 andre områder og er sendt til: *Grunneiere, Statens naturoppsyn, Hægebostad kommune, Gjerstad kommune, Lyngdal kommune, Bygland kommune, Valle kommune, Lindesnes kommune, Grimstad kommune, Åmli kommune, Kristiansand kommune, Agder fylkeskommune, Aust-Agder JFF, Agder bondelag, Midt-Agder friluftsråd, Naturvernforbundet i Agder, Naturvernforbundet i Arendal, Forum for natur og friluftsliv i Agder, Glitre Energi, Statens Vegvesen Region Sør, Norges Vassdrags- og energidirektorat Region Sør, Otra kraft DA, Otteraens brugsforening, Å Energi AS, Å Energi Vannkraft AS, Å Energi Vannkraft AS AVD Brokke, Friluftsrådet sør, Lister friluftsråd, Norsk ornitologisk forening avd. Aust-Agder, ornitologisk forening avd. Vest-Agder, Norsk ornitologisk forening Mandal lokallag, Den Norske Turistforening, Aust-Agder turistforening, Havrefjell turlag, DNT Sør, Norges Jeger og fiskerforbund Aust-Agder, Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Organisasjon for terrengsykling Kristiansand, Agder Historielag Agder, Agder Botaniske forening, Aust-Agder Sopp- og nyttevekst forening, norsk friluftsliv, Norges geologiske undersøkelse, NHFU Agder, Norsk Sau og geit, Norsk Zoologisk forening sørlandsavdelingen, Riksantikvaren, Sabima, Landbruksdirektoratet, WWF, AT skog, Norskog, Miljødirektoratet, Språkrådet, Statkraft SF, Statnett SF.*

Det har kommet inn 4 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett SF, Statens vegvesen, og Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har kommet med uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

NVE uttaler at så langt de kjenner til er det ingen energi- og vassdragsinteresser i området. NVE skriver videre at de ikke ser at Statnett SF og Glitre Nett AS er inkludert i adresselisten og ber om at de blir det.

Agder fylkeskommune uttalte i fm. varsel om oppstart at området er kartlagt som et friluftslivsområde, med turterreng og fiskevann (Kvås vest, NaturbaseID: FK00041739). Avgrensingen i øst langs med Lygna er også kartlagt som et svært viktig friluftslivsområde (NaturbaseID: FK00041780).

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har notert seg Agder fylkeskommune sine innspill om at området er kartlagt som friluftsområde. Verneforskriften åpner for bruk av området som friluftsområde og hindrer ikke turgåing og bærplukking.

Statnett fikk ettersendt verneforslaget for gjennomsyn og eventuelle merknader.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Steinsfjell* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Av arronderingsmessige hensyn er det gjort en mindre justering ved at ca. 15 dekar produktiv skog er grenset ut.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Steinsfjell:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Steinsfjell som naturreservat.

13. Tronstadvannet, Kristiansand kommune – Utvidelse

Utvidelsesareal: 889 daa, skogareal: 857 daa, produktiv skog: 741 da. Nytt totalareal: 1 024 daa

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel eikedominert edellauvskog og gammel furuskog*
- b. Inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog, lågurtedellauvskog og høgstaudeedellauvskog*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Foreslått verneområdet ligger på vestsida av Tronstadvannet i Kristiansand kommune, og omfatter en nordlig utvidelse av eksisterende Myran naturreservat. Området har relativt stor variasjon i treslag og topografi, og ligger i sin helhet innenfor boreonemoral vegetasjonssone i klart oseanisk vegetasjonsseksjon. Fattige skogtyper som blåbærskog og bærlyngskog dominerer, men det finnes også en ikke ubetydelig andel svak lågurtskog og lågurtskog på arealer med rikere jordsmonn.

Det er registrert åtte naturområder i utvidelsesområdet, med verdifulle skogsmiljø med gammel furuskog samt høyproduktiv og storvokst lauvblandingsskog med spredt innslag av enkelte grove og gamle trær. Verneverdiene er først og fremst knyttet til en større forekomst av rik edellauvskog av typen eik-lindeskog, som er registrert på svak lågurtmark. Videre finnes det forekomster av høyproduktiv og ganske storvokst lauvblandingsskog ved elva Skuggåna. I bekkedalen opp fra Knudslone er det en stor forekomst av barlind.

Det er et granplantefelt ved Linddalen.

Av rødlista naturtyper er det registrert frisk rik edellauvskog (NT) og lågurtedellauvskog (VU) i området. I tillegg er det registrert små partier med middels rik svartorsumpskog (VU).

Det er registrert fire rødlista karplantearter i området: Ask (EN), hvitpil (CR), barlind (VU) og alm (EN). I tillegg er det registrert flere sårbare og nær trua arter lav og moser: Rosenkandelaberskinn (VU), hasserurlav (NT) kastanjelundlav (NT) og ruteskorpe (NT). Særlig de to sistnevnte indikerer god kontinuitet i den eldre lauvdominerte skogen og i eikeskogen.

Det foreslåtte utvidelsesområdet vurderes som regionalt verneverdig (**).

Av regionale mangler i skogvernet vil området bidra til å fange opp mangler knyttet til rik edellauvskog og eldre eikedominert skog. Området vil ellers fyller generelle mangler i skogvernet knyttet til lavlandsskog med høy bonitet, samt biologisk gammel skog. Utvidelsesområdet har ellers mange av de samme kvalitetene som eksisterende Myran naturreservat og vil dermed kunne bidra til å styrke verneverdiene totalt i området.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Glitre Nett AS har en eksisterende høyspentledning på 22 kV som krysser verneforslaget nord-nordøst for Linddalen. I underkant av 850 meter av høyspentledningen ligger inne i det foreslåtte verneområdet.

Det går noen korte traktorveger inn i eksisterende naturreservat i sør og sørvest for Kimestadstøa. Videre går det en traktorveg øst for Skuggedalsveien, vest for Skuggedalsåna og ned Bekkedalen til den når Tronstadvannet. Veggen går om lag 660 meter gjennom verneområdet.

Det foreslåtte utvidelsesområdet omfattes av hensynssone «Nedslagsfelt drikkevann» i kommuneplanens arealdel.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Kristiansand kommune, Froland kommune, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statnett SF, Direktoratet for Mineralforvaltning, Å Energi Vannkraft, Norges Geologiske Undersøkelse, Forsvarsbygg, Agder fylkeskommune, Glitre Nett AS, Språkrådet, Aust-Agder Turistforening, DNT-Sør, Midt-Agder friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Lister Friluftsråd, Agder Historielag, Forum for Natur og Friluftsliv Agder, Aust-Agder sopp- og nyttevekstforening, Vest-Agder sopp og nyttevekstforening, Birdlife Vest-Agder, Birdlife Kristiansand lokallag, Birdlife avd. Aust-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund Vest-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Norsk Zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Norsk Organisasjon for terrengsykling, NOTS Kristiansand, Agder orienteringskrets, Norges Orienteringsforbund, Stiftelsen WWF Verdens Naturfond, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Norsk Institutt for Naturforskning – NINA, Friluftsrådernes landsforbund, Natur og Ungdom, Norsk friluftsliv, Agder Botaniske forening, Norsk Sau og geit, Vest-Agder Sau og geit, Norsk Botanisk forening, Søgne og Songdalen Orienteringsklubb, Vegårshei idrettslag, Eiken Idrettslag, Hægebostad idrettslag, Historielaget for Dypvåg, Holt og Tvedestrand, Eiken Sogelag, Hægebostad Sogelag, Søgne Historielag, Søgne Jeger- og Fiskerforening.*

Det har kommet inn åtte høringsuttalelser til verneforslaget.

Glitre Nett AS, Å Energi Vannkraft AS, Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) og Norges Geologiske Undersøkelse (NGU) har gitt uttalelse til høringen, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Språkrådet viser til at naturnavnet som utgjør forleddet her, er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR) med Tronstadvannet som prioritert skrivemåte. De tilrår derfor skrivemåten Tronstadvannet naturreservat.

Nils Tore Augland er skogeier på gnr/bnr. 580/1 innenfor verneforslaget. Augland viser til høringsdokumentet der Statsforvalteren omtaler ringbarking som et aktuelt skjøtselstiltak for et større plantefelt med hogstmoden gran på hans eiendom. Skogeier stiller spørsmål om slik skjøtsel av det aktuelle granplantefeltet er bærekraftig og om at det må sees på andre alternativer til å få tatt ut granskogen på en mest mulig skånsom måte. Han opplevde også den skogfaglige diskusjonen knyttet til spredning av gran fra plantefeltet på takstbefaringen slik at det var omforent at granfeltet da ikke utgjorde noen stor trussel overfor verneverdiene. Det ble da heller ikke observert spredning av gran til den omkringliggende edellauvskogen utover det man må regne med som normalt. Augland ber om at det finnes en akseptabel løsning for uttak eller vern av den aktuelle granbestanden enten i løpet av verneprosessen etter at det er fattet vernevedtak.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver at det krysser en 22 kV nettlinje gjennom området, og at både Glitre Nett AS og Statnett SF har uttalt seg om verneforslaget. NVE skriver videre at Statsforvalteren har inkludert alle bestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften til Tronstadvann.

NVE viser til at eksisterende Myran naturreservat og den foreslåtte utvidelsen av området grenser til HRV i Tronstadvannet som reguleres i forbindelse med drikkevannsforsyning. Kristiansand kommune eier magasinet, og har ifølge NVE uttalt seg om verneforslaget og bedt om at vernegrensen legges én meter over HRV slik at vernet ikke vil være til hinder for en eventuell fremtidig økning av reguleringsgrensen. Dette vil ifølge kommunen også sikre at arbeidet med erosjonssikring og

nødvendig hogst i forbindelse med reguleringen kan gjennomføres. Statsforvalteren skriver i forbindelse med høringen at de mener en eventuell økning av reguleringsgrensen vil ha store negative konsekvenser for veianlegg, landbruksområder, boligbebyggelse og en annen infrastruktur. Det er også registrert rødlistearter langs vannkanten. Derfor har Statsforvalteren oppretthold vernegrensen langs HRV til Tronstadvann og lagt inn en dispensasjon i verneforskriften for nødvendig hogst og rydding inntil reguleringsmagasinet Tronstadvann i forbindelse med reguleringen og varierende flomvannstand. Siden Kristiansand kommune har nevnt nødvendig erosjonssikring som et mulig tiltak innenfor verneområdet, ber NVE om at Statsforvalteren vurderer å legge inn en åpning for dette også i forskriften § 7. NVE ber også om at Statsforvalteren i samråd med Kristiansand kommune vurderer behov for dispensasjon for motorferdsel knyttet til vegetasjonsrydding og erosjonssikring.

NVE informerer om at det er digitalt kartlagt vannkraftpotensial i utvidelse av Tronstadvann naturreservatet. Potensialet utgjør om lag 0,67 GWh til en kostnad på 10,1 NOK/kWh i 2023-kostnader. Statsforvalter har orientert grunneier om småkraftpotensialet.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har, etter innspill fra Språkrådet, endret navnet på det utvidete reservatet fra Tronstadvann til *Tronstadvannet naturreservat*.

Statsforvalteren mener Augland sitt innspill knyttet til ringbarking som skjøtselstiltak av det aktuelle granbestanden i Linddalen er fornuftig. Å ringbarke bestanden i sin helhet vil ikke være noen god løsning siden det her er snakk om en relativt stor bestand med høyt volum. De visuelle effektene fra motsatt side av vannet vil kunne være betydelige samtidig som det er uheldig at en så stor bestand antagelig vil kollapse til samme tid. Statsforvalteren vil derfor, gjennom arbeid med en forvaltningsplan, vurdere alternative skjøtselsmetoder som egner seg bedre for å få fjernet granplantefeltet på en mer skånsom måte.

Statsforvalteren har vurdert Norges og energi og vassdragsdirektoratet (NVE) sitt innspill knyttet til erosjonssikring og eventuelt behov for motorferdsel i forbindelse med tiltak innenfor HRV. Etter det Statsforvalteren kan se, har ikke Kristiansand kommune kommet med innspill til høringen av verneforslaget for Tronstadvannet naturreservat. Statsforvalteren mener derfor at deres interesser knyttet til ønsket endring i HRV og eventuelle fremtidige behov for å gjennomføre erosjonssikringstiltak må anses som ivaretatt i verneforslaget som tilrådes. Statsforvalteren ønsker ikke å åpne for at det kan gjennomføres erosjonssikringstiltak i verneforskriften da det ikke er kommet konkrete innspill om hvilke tiltak dette gjelder. Statsforvalteren har imidlertid ingen innvendinger mot å ta inn en åpning i verneforskriften § 7, slik at det etter søknad kan gis dispensasjon til nødvendig motorferdsel knyttet til nødvendig hogst og rydding inntil reguleringsmagasinet. Slik motorferdsel er nå inkludert i verneforskriften § 7 l.

Ut fra det Statsforvalteren kan se på tilgjengelige kart over energianlegg, har ikke Statnett anlegg som blir berørt av verneforslaget og antar at det er derfor de ikke har uttalt seg.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Tronstadvannet*.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er gjort en justering i vernebestemmelsene §7 bokstav l slik at det er åpnes for å kunne søke om nødvendig motorferdsel i forbindelse med gjennomføring av vegetasjonsrydding innenfor høyeste regulerte vannstand i Tronstadvannet som reguleringsmagasin for drikkevann. Utover dette tilrår Statsforvalteren verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endring i verneforskriften som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Tronstadvannet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Tronstadvannet som naturreservat.

14. Håmyrliene og Toksåsen, Tvedestrand kommune

Totalareal: 380 daa, skogareal: 356 daa, produktiv skog: 341 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel fattig edellauvskog og rik edellauvskog med eik*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog og lågurtedellauvskog*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Håmyrliene og Toksåsen består av to delområder med noe ulike naturkvaliteter. Området ligger i sin helhet innenfor boreonemoral vegetasjonssone i klart oseanisk vegetasjonsseksjon. Det meste av området består av gammel skog med innslag av yngre skog noen steder.

Delområdet i nord består av Toksåsen med tilliggende arealer. Her dominerer rike skogtyper i form av svak lågurt- og lågurtskog samt svak bærlyng-lågurtskog, og treslagsvariasjonen er stor. Her er vernekvaliteter knyttet til usedvanlig rik edellauvskog med lågurt eikeskogutforming og forekomster av flere store gamle og til dels hule eiketrær. Resten består av fattige skogtyper med dominans av blåbærskog med innslag av bærlyngskog. Det er ujevnt med dødved, men nederst i skrentene på østsiden er det flekkvis ganske mye. Nord for vest for Toksåsen er skogen mer triviell og til dels ung.

Det sørlige delområdet domineres av fattige skogtyper som blåbærskog og bærlyngskog. Eikedominert skog samt blandingskog med gran-ospedominans med eik og furu er vanlig. Området har rikere partier med innslag av lågurt- og svakere lågurtskogtyper i den vestvendte lia øst for Håmyr. I de rikere områdene har eikeskogen større dimensjoner, og med innslag av store og gamle trær. De eldste trærne er på godt over 300 år. Det er generelt svakt til helt brutt dødvedkontinuitet i området.

Av rødlista naturtyper er frisk rik edellauvskog (NT) og lågurtedellauvskog (VU) registrert innenfor området. Totalt 14 rødlistearter er registrert, seks av disse er karplanter: Ask (EN), alm (EN), barlind (VU), lind, (NT), villeple (VU), bergperikum (NT). Resten av de registrerte rødlisteartene er ulike lav og mosearter, bl.a. kastanjelundlav (NT), eikelidkjuke (NT), hasselrurlav (NT), ruteskorpe (NT) og eikegreinkjuke (NT). Den vært sjeldne og ytterst spesialiserte/krevende skorpelaven fiolbønnelav (EN) er også registrert, en art om ifølge kartlegger kun er kjent fra svært gamle eiketrær. De registrerte trua og krevende artene er i hovedsak knyttet til kontinuitetskrevende gammel eikeskog, dels eikeskog på lågurtmark. Lobarion-samfunn forekommer.

Hårmyrliene og Toksåsen er vurdert til å være regionalt verneverdig (**).

Hårmyrliene og Toksåsen ligger i nærhet til Haugsjåknipen naturreservat og Rosstøl naturreservat. Det foreligger også et tilbudsområde for utvidet vern av Haugsjåknipen naturreservat. De eksisterende verneområdene har tilsvarende naturtyper som foreslått verneområde ved Hårmyrliene og Toksåsen, og vil sammen kunne danne grunnlag for et sterkt økologisk nettverk i denne delen av fylket.

Av regionale mangler i skogvernet, vil området bidra til å dekke inn mangler knyttet til gammel eikedominert skog, ospedominert skog og rik edellauvskog. Området vil dekke generelle mangler i skogvernet knyttet til rik blandingskog i lavlandet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

I sør grenser området til to kraftledninger. Nettanleggene eies av Statnett SF (420 kV) og Glitre Energi Nett AS (132 kV). Det går en traktorslepe inn i fra nord i det nordlige delområdet. Utover dette er det ingen kjente inngrep innenfor verneområdet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneier, Tvedestrand kommune, Froland kommune, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statnett SF, Direktoratet for Mineralforvaltning, Å Energi Vannkraft, Norges Geologiske Undersøkelse, Forsvarsbygg, Agder fylkeskommune, Glitre Nett AS, Språkrådet, Aust-Agder Turistforening, DNT-Sør, Midt-Agder friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Lister Friluftsråd, Agder Historielag, Forum for Natur og Friluftsliv Agder, Aust-Agder sopp- og nyttevektsforening, Vest-Agder sopp og nyttevekstforening, Birdlife Vest-Agder, Birdlife Kristiansand lokallag, Birdlife avd. Aust-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund Vest-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Norsk Zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Norsk Organisasjon for terrengsykling, NOTS Kristiansand, Agder orienteringskrets, Norges Orienteringsforbund, Stiftelsen WWF Verdens Naturfond, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Norsk Institutt for Naturforskning – NINA, Friluftsrådenes landsforbund, Natur og Ungdom, Norsk friluftsliv, Agder Botaniske forening, Norsk Sau og geit, Vest-Agder Sau og geit, Norsk Botanisk forening, Søgne og Songdalen Orienteringsklubb, Vegårshei idrettslag, Eiken Idrettslag, Hægebostad idrettslag, Historielaget for Dypvåg, Holt og Tvedestrand, Eiken Sogelag, Hægebostad Sogelag, Søgne Historielag, Søgne Jeger- og Fiskerforening.*

Det har kommet inn åtte høringsuttalelser til verneforslaget.

Språkrådet, Glitre Nett AS og Å Energi Vannkraft har uttalt seg, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges Jeger- og Fiskerforening, Aust-Agder støtter verneformålet og den foreslåtte avgrensningen av verneområdet. De ber om at jakt og fiske kan utøves som før, og at det skal være åpnet for motorferdsel for å ta ut felt storvilt.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) viser til sitt innspill til oppstartsmeldingen for Hårmyrliene og Toksåsen der de ba Statsforvalteren om å hente inn mer informasjon knyttet til utstrekning av gullforekomsten Våland fra NGU for å kunne vurdere om vernet måtte tilpasses mineralressursene. Direktoratet påpeker at verneforslaget er sendt på høring uten at en slik vurdering er hentet inn, men at Statsforvalteren har bedt NGU om å komme med en vurdering av gullforekomsten Våland i høringsrunden. De mener også at vernets påvirkning på mineralforekomster og avveining mellom ulike interesser bør komme i høringen og ikke avventes tilrådingen. Dersom saken ikke er tilstrekkelig opplyst, vil DMF fraråde at det blir gått videre med verneforslaget. DMF ønsker å få fremlagt vurderingene før Statsforvalteren sender sin tilrådning til Miljødirektoratet. De legger videre vekt på at vern i utgangspunktet vil begrense eller hindre muligheten til å gjøre fremtidige undersøkelser etter mineraler, og kan derfor hindre tilgang til kunnskap om viktige og potensielt samfunnsnyttige mineralforekomster. Det er derfor viktig at det er gjort tilstrekkelige undersøkelser og avveininger av de ulike interessene før verneplanene vedtas.

Norges Geologiske undersøkelse (NGU) har kommet med innspill om at det ikke er noen kjente registreringer av mineralressurser innenfor verneforslaget for Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat. Direktoratet for Mineralforvaltning viste i sitt innspill til at det var registrert en gullforekomst (Våland) noe vest for verneforslaget, og ba om at NGU skulle gjøre en særskilt vurdering av denne forekomsten. NGU viser til at det er registrert følgende i deres database om gullforekomsten Våland: «*Malmsonen er ikke blottet i dagen langs strøket, men antas å ha en maksimal utstrekning på ca. 50 m ut fra blotninger av umineraliserte normale kvartsitter i strøkforlengelsen*». NGU mener derfor at det ikke er noen opplysninger som tyder på at gullregistreringen Våland vil strekke seg inn i det foreslåtte verneområdet ved Hårmyrliene og Toksåsen.

Statnett SF ber om at standardbestemmelser knyttet til oppgradering og fornyelse, samt drift, vedlikehold og istandsetting ved utfall eller akutt utfall på deres energianlegg innarbeides i verneforskriften.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til at Hårmyrliene og Toksåsen grenser til både Glitre Nett AS sin linje 22 kV og Statnett sin 420 kV-linje. NVE viser videre til at både Glitre Nett AS og Statnett SF har uttalt seg til verneforslagene for Hårmyrliene og Toksåsen og Tronstadvannet, og at alle standardbestemmelser for energianlegg er innarbeidet i verneforskriften for Tronstadvann. NVE ser at bestemmelsene knyttet til oppgradering og fornyelse av energianlegg ikke er tatt inn i forslag til verneforskrift og ber derfor om at disse inkluderes i verneforskriften.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren mener det ikke er nødvendig å kommentere innspillene fra Språkrådet, Glitre Nett AS og Å Energi Vannkraft ettersom disse høringspartene ikke hadde noen konkrete innspill til verneforslaget.

Statsforvalteren bemerker til Norges Jeger- og fiskerforbund Aust-Agder sitt innspill, at små- og storviltjakt samt fiske innenfor verneforslaget vil kunne foregå som tidligere. Når det gjelder

innspillet knyttet til bruk av nødvendig motorisert kjøretøy for uttransport av felt elg og hjort, viser Statsforvalteren til at det er et unntak i verneforskriften som åpner for dette. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort kan gjennomføres med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget. Det ligger i bestemmelsen at type kjøretøy som kan benyttes til dette formålet er jernhest/elgtrekker eller ATV med belter. Slik Statsforvalteren vurderer det, dekker vernebestemmelsene foreningens behov for uttransport av felt storvilt også innenfor naturreservatet.

Til innspillet fra DMF mener Statsforvalteren at det for området Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat var tilstrekkelig å be NGU om en vurdering av gullforekomsten Våland da verneforslaget ble sendt på høring. I utgangspunktet støtter Statsforvalteren direktoratets innspill om at kunnskapen knyttet til mineralforekomster må være tilstrekkelig til å vurdere konsekvenser av verneforslaget før området sendes på høring. I denne konkrete saken vurderte Statsforvalteren det imidlertid slik at sannsynligheten for at verneforslaget ville innebære unødig båndlegging av gullforekomsten på Våland som svært lav, og valgte derfor å sende dette på høring der det spesielt ble bedt om en vurdering fra NGU. NGU har vurdert forekomsten i sitt høringsinnspill og gitt tilbakemelding at det ikke er noe som tyder på at den strekker seg inn i verneforslaget for Hårmyrliene og Toksåsen. Statsforvalteren legger dette til grunn ved sin tilråding av området. Statsforvalteren konkluderer med at verneforslaget for Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat ikke vil medføre unødig båndlegging av mineraler da gullforekomsten Våland etter all sannsynlighet ikke blir berørt av vernet. Statsforvalteren har for øvrig også sendt sine vurderinger i forbindelse med tilrådingen til DIRMIN den 24.05.2025. DMF bekreftet den 26.05.2025 at de ikke hadde noen ytterligere kommentarer til Statsforvalterens vurdering av Våland-gullforekomst.

NGU har kommet med informasjon om Våland gullforekomst, og at den ikke har utstrekning inn i det foreslåtte verneområdet for Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat. Denne tilbakemeldingen har bidratt til at Statsforvalteren har kunnet svare ut innspillet fra DMF, og de mener den ikke trenger noen vurdering utover dette.

Statsforvalteren har i forbindelse med Statnett SF sin høringsuttalelse, gått gjennom vår vurdering av innspillet deres til oppstartsmeldingen. Det framgår av høringsdokumentet at bestemmelser knyttet til både oppgradering og fornyelse skulle være innarbeidet i verneforskriften for Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat. Dette kom ved en feil ikke med i forskriften på høringen. Statsforvalteren har derfor inkludert standardbestemmelser i verneforskriften både for drift og vedlikehold. Statsforvalteren understreker likevel at det er viktig at forvaltningsmyndigheten for verneområdet blir tatt med i dialog i forkant av eventuell fremtidig oppgradering og fornyelse av 420 kV-ledningen ved Hårmyrliene for å kunne vurdere hvilken bestemmelse et nytt anlegg skal behandles etter. Etter Statsforvalterens vurdering bør en ny ledning legges utenfor naturreservatet.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Hårmyrliene og Toksåsen* som i høringsforslaget

Avgrensing

Etter at Statsforvalteren hadde sendt sin tilråding til Miljødirektoratet, ble de av grunneier gjort oppmerksom på at vernekartet ikke var justert i tråd med de endringene som det ble enighet om å gjøre under takstbefaringen. Justeringen av vernegrensen i delområde Toksåsen medfører en liten utvidelse i sørenden og mot veien i sørvest, samtidig som den er trukket litt lenger opp i lia. For delområde Hårmyrliene i verneforslaget innebærer endringen en justering i den vestre grensen, som er trukket noe vestover på to steder samtidig som den også er trukket noe østover. Videre er

delområdet utvidet med et areal helt i nordvest og et i sørøst. Samlet innebærer grensejusteringen en økning av verneareal på ca. to dekar i forhold til høringen.

Statsforvalteren mener grensejusteringene ikke innebærer reduksjon i verneverdig areal, samtidig som arronderingen av delområdet fremstår som bedre. Statsforvalteren tilrår derfor justert avgrensning som beskrevet.

Verneforskrift

Der tatt inn standardbestemmelser knyttet til oppgradering og fornyelse av energianlegg i § 4 samt en spesifisert dispensasjonsbestemmelse i § 7 om oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke går inn under § 4. Det er også åpnet for å kunne søke om dispensasjon for nødvendig motorferdsel ved en slik oppgradering jf. § 7 j.

Etter at Statsforvalteren hadde sendt tilrådingen til Miljødirektoratet er det også tilføyd i § 6 bokstav b at nødvendig uttransport av elg og hjort kan gjøres *med traktor og ATV på traktorslepe avmerket på vernekart*. Slepen er tegnet inn på kartet.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet registrerer at Norges jeger- og fiskerforening ber om at det fortsatt må være tillatt med jakt og fiske. Etter det vi kan se er det ikke noen vann/tjern innenfor området og fiske er derfor ikke inkludert § 4 bokstav b.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Nytt innspill fra Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) den 3.7.2025

DMF sendte ny uttalelse til vernesaken den, der de skriver at Hårmyrliene og Toksåsen i Tvedestrand kommune berører undersøkelsesrettigheten Skyttemyr 5, som ble tildelt Aurum Future Minerals AS etter høringen av verneforslaget. De skriver videre at det blant annet skal undersøkes etter kobber og nikkel, som er definert som strategiske og kritiske råvarer av EU. DMF mener det bør vurderes hvordan vernet påvirker muligheten for å drive undersøkelser etter mineralressurser og om det eventuelt kan settes vilkår som gjør det mulig å fortsette undersøkelsesvirksomheten. DMF ber om at tiltakshaveren blir orientert om virkningen et vern vil ha for muligheten til å drive undersøkelser etter mineralressurser innenfor området.

Miljødirektoratet mener det er uheldig at innspillet kommer så lenge etter høringen. Innspillet gir ikke tilstrekkelig med informasjon om hva en eventuell undersøkelse vil innebære til at vi har grunnlag for å gjøre endringer i forskrift eller avgrensning av verneforslaget. Miljødirektoratet mener det er tiltakshaver som må fremskaffe denne kunnskapen. Dersom utvinning skulle bli aktuelt på et senere tidspunkt etter et eventuelt vernevedtak, må tiltaket vurderes etter naturmangfoldloven § 48. Miljødirektoratet bemerker samtidig at dersom igangsetting av undersøkelser krever tillatelse,

kommer naturmangfoldloven § 44 til anvendelse. Tiltakshaver står som kopimottaker av innspillsbrevet fra DMF, og er derfor orientert om deres innspill.

Tilråding Håmyrliene og Toksåsen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Håmyrliene og Toksåsen som naturreservat.

15. Homsli, Valle kommune

Totalareal: 587 daa, skogareal: 414 daa, produktiv skog: 414 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av velutvikla og rik furuskog*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur i form av frisk rik edellauvskog og kalk- og lågurtfuruskog*
- c. har særskilt betydning for biologisk mangfald gjennom ein svært rik karplanteflora med varme- og basekrevjande artar.*

Det er eit mål å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Homsli ligger øst for elva Otra og Setesdalsvegen, og består av en langstrakt og bratt skrent på sørsida av Homfjell. Området er utsatt for snøskred, ras og steinsprang, og sammen med den forholdsvis lave beliggenheten og sørvendte eksposisjonen bidrar dette til høye naturverdier i området. Området er ganske klart todelt når det gjelder naturkvaliteter.

Nedre del består for det meste av fattige skogtyper. Her er ganske ordinær og eldre barskog med hovedsakelig furu, men også gran og bjørk. I tillegg er det innslag gråor og hassel, osp og selje. Mye av skogen i østre og midtre del står på blokkmark/grovsteinet ur. Det er noen få spredte og gamle furuer og gamle dødvedelement. Her finnes den fattigste utformingen av kalk- og lågurtfuruskog (VU). Øvre del av skogen opp mot berghammeren er mer mangfoldig og består av rikere skogtyper. Her dominerer boreale lauvtrær (bjørk, osp, rogn og selje), men også furu er vanlig. Innslaget av edellauvtrær (alm og hassel) varierer, og det er stedvis innslag av mye hegg. Lengst vest er det et parti som domineres av gran. Skogen her er for det meste overveiende gammel/velutviklet og rik. Her finnes innslag av frisk rik edellauvskog (NT) og kalk- og lågurtfuruskog (VU). Det er også flekkvis høy tetthet av store/gamle (boreale) lauvtrær og enkelte storvokste gran- og furutrær i denne delen, samt stedvis høy tetthet av dødvedelement (læger). Det finnes relativt sparsomt innslag av Lobarion-samfunn i området.

Området i sin helhet er et relativt stort og velarrondert «gammelskogsområde» uten nyere tids hogstinggrep, men bærer preg av å ha blitt hogd i eldre tid (særlig de nedre delene). Gran er i kraftig spredning.

Av rødlista naturtyper forekommer frisk rik edellauvskog (NT) og kalk- og lågurtfuruskog (VU) flekkvis i området. I tillegg er et større sammenhengende areal med fattigere kalk- og lågurtfuruskog registrert.

Det er generelt ganske høyt arts mangfold i området. Karplanteflora er svært rik, og krevende arter som breiflangre, furuvintergrønn, krattfiol, lakrismjelt, skogfaks, taggbregne og tysbast er registrert. I tillegg er det registrert 13 rødlista arter innenfor prosjektområdet, bl.a. nordlig aniskjuke (VU), kort trollskjegg (NT), furuplett (NT), flekkgrisøre (NT), almekullsopp (NT), labbmose (NT) og bleikdoggnål (NT).

Et vern av Homsli vil bidra til å fylle regionale mangler knyttet til rik edellauvskog og rik blandingskog. Av generelle mangler vil området dekke mangler knyttet til rik lavlandsblandingskog og biologisk gammel kog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen kjente tekniske inngrep innenfor det foreslåtte verneområdet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med fire andre områder til: *Grunneiere, Språkrådet, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Valle kommune, Åseral kommune, Bykle kommune, Bygland kommune, Å Energi vannkraft AS avd. Brokke, Å Energi vannkraft AS, Glitre Nett AS avd. Arendal, Glitre Nett AS avd. Kristiansand, Norges jeger- og fiskerforbund, Norges jeger- og fiskerforbund avd. Aust-Agder, Teako Minerals Norway AS, Otteraaens brugseierforening, Landbruksdirektoratet, Telenor ASA, Telenor ASA avd. hovedkontor Fornebu, Agder botaniske forening, Agder fylkeskommune, Agder historielag, Agder orienteringskrets, Aust-Agder sau og geit, Vest-Agder sau og geit, Vest-Agder sopp- og nyttevekstforening blomkålsoppen, Aust-Agder sopp- og nyttevekstforening, Aust-Agder turistforening, BirdLife Norge, BirdLife Norge Setesdal lokallag, Forstkandidat Myrbakken AS, Forsvarsbygg, Forum for natur og friluftsliv (FNF) Agder 2, Friluftsrådenes landsforbund, Friluftsrådet Sør kommunalt oppgavefelleskap, Midt-Agder friluftsråd kommunalt oppgavefelleskap, Natur og ungdom, Naturvernforbundet i Agder, Norges bondelag, Norges geologiske undersøkelse, Norges naturvernforbund, Norges miljøvernforbund, Norges orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norsk entomologisk forening, Norsk friluftsliv, Norsk ornitologisk forening avd. Aust-Agder, Norsk zoologisk forening, Nots Kristiansand, SABIMA, Statnett Sannan AS.*

Det har kommet inn en høringsuttalelse til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) gjør oppmerksom på at siden oppstart av verneplanen for Hommsli har det blitt tildelt undersøkelsesrettigheter tilhørende Element29 AS, kalt Setesdal 1 og 2. DMF ber om at rettighetshaver blir fulgt opp i tråd med deres uttalelse til oppstart.

Språkrådet uttalte til oppstartsvarselet at "Hommsli er registrert som godkjent og tilrådd skrivemåte for dette naturnavnet i SSR, men andre navn i området med samme forledd har forskjellige sammensetningsmåter (Homm-, Homs-, Homme-). Språkrådet ba derfor Kartverket å reise navnesak på disse navnene for å få fastsatt sammensetningsmåten. Skrivemåten av navnet på naturreservatet vil måtte rette seg etter vedtaket i navnesaken fra Kartverket.

Statsforvalterens kommentarer:

DMF har ikke frarådet fra vern av skogen på Hommsli, men opplyste i sin uttalelse at undersøkelsesrettigheter har blitt tildelt Element29 AS. DMF satt dem som kopimottaker på uttalelsen deres, men det er ikke mottatt noe innspill fra Element29 AS i løpet av høringsperioden.

Statsforvalteren kan ikke se at det er registrert forekomster av mineralressurser innenfor vernegrensen. Norges geologiske undersøkelse (NGU) stod også på mottakerlisten for høringen, men Statsforvalteren fikk ingen innspill fra dem. På bakgrunn av dette har ikke Statsforvalteren lagt til en dispensasjonshjemmel som åpner for prøvetaking av mineralressurser eller utvinning. Statsforvalteren har ikke kompetanse eller ressurser til å vurdere dette videre, og med svært mangelfull informasjon tilgjengelig i offentlig tilgjengelige databaser og uten flere innspill i løpet av høringsperioden, kan tilrå Statsforvalteren den samme avgrensingen som i høringen. En framtidig status som naturreservat vil gjøre det vanskelig å utvinne mineraler eller bergarter innenfor vernegrensen. Verneformålet sikrer ivaretagelse av det biologiske og geologiske mangfoldet i mest mulig urørt tilstand

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Hommsli* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Det er gjennomført endringer i avgrensingen for området etter befarings og ønske fra skogeierne. Det er snakk om mindre justeringer der noe areal er tatt ut på tre steder. Totalarealet er redusert fra 594 dekar til 587 dekar.

Verneforskrift

Det er foretatt noen mindre endringer i forslag til verneforskrift etter høringen. Dette gjelder unntak for bålbrenning i § 3 bokstav 3, oppsetting av mobile jakttårn for storviltjakt i § 4 bokstav f og forsiktig rydding av siktgater ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt i § 4 bokstav g.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet mener det er uheldig at det er tildelt leterettigheter knyttet til mineralressurser etter at verneprosess er startet. Vernemyndighetene har ikke tilstrekkelig med informasjon om hva en eventuell undersøkelse vil innebære til at vi har grunnlag for å gjøre endringer i forskrift eller avgrensning av verneforslaget. Miljødirektoratet mener det er tiltakshaver som må fremskaffe denne kunnskapen. Dersom utvinning skulle bli aktuelt på et senere tidspunkt etter et eventuelt vernevedtak, må tiltaket vurderes etter naturmangfoldloven § 48. Miljødirektoratet bemerker samtidig at dersom igangsetting av undersøkelser krever tillatelse, kommer naturmangfoldloven § 44 til anvendelse. Tiltakshaver står som kopimottaker av innspillsbrevet fra DMF, og er derfor orientert om deres innspill. Miljødirektoratet vil bemerke at det ikke er angitt i karttjenesten til DMF at det er tildelt leterettigheter innenfor området.

Miljødirektoratet registrerer at Homsli er vedtatt som skrivemåte for stedsnavnet av Kartverket 21.08.2024 (stadnamnnummer 447596-1). Miljødirektoratet tilrår derfor Homsli som navn på naturreservatet, jamfør stadnamnlova § 11.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Homsli:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilråd vern av Homsli som naturreservat.

16. Svarthommen, Åseral kommune

Totalareal: 582 daa, skogareal: 532 daa, produktiv skog: 254 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av rik edellauvskog og ospedominert boreal lauvskog*
- b. inneheld trua, sårbar og eller sjeldan natur i form av lågurtedellauvskog og frisk rik edellauvskog med alm-lindeskogutforming.*

Det er eit mål å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Området ligger mellom Tjaldalsvatnet og Svartevatn i Åseral kommune, og består av ei østvendt bratt li og ur inntil et bratt fjelloverheng på østsiden av Ramnefjellet. Området ligger i overgangssonen mellom sørboreal og mellomboreal vegetasjonssone i klart oseanisk vegetasjonssesjon. Skogen varierer mellom fattige og mer rikere partier. Det er stor treslagsvariasjon innenfor området, her finnes bjørk, rogn, furu, osp, spisslønn, alm, selje, hegg, hassel og gran.

Innenfor området er det kartlagt en lokalitet med rik edellauvskog etter DN-13 metodikk. Lokaliteten er gitt verdi A (svært viktig). Her er alm-lindeskog i mosaikk med gammel lauvskog, ofte som ospesholt med store gamle osper med store mengder lungenever. Det er også kildepåvirket edellauvskog i området. Store almetrær som er styvet og delvis hule finnes i området. I partier er det mye død ved av god kontinuitet, også sterkt nedbrutt og av store dimensjoner.

Av rødlista naturtyper er det registrert frisk rik edellauvskog (NT) og lågurtedellauvskog (VU) i mosaikk med gammel lauvskog. Karplantefloraen er variert, og av rødlista arter er det registrert alm (NT), bleikdoggnål (NT) almelav (NT) og almekullsopp (NT).

Området vil bidra til å fylle regionale mangler i skogvernet knyttet til lågurtskog, alm-lindeskog og eldre ospedominert skog. Av generelle mangler vil området bidra til å fylle mangler knyttet til rik edellauvskog og biologisk gammel skog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen kjente inngrep eller tekniske installasjoner i området. Mindre arealer avsatt til hensynssone ras- og skredfare i kommuneplanens arealdel.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med fire andre områder til: *Grunneiere, Bygland kommune,*

Åseral kommune, Bykle kommune, Agder fylkeskommune, Å Energi vannkraft, Glitre Nett AS, Aust-Agder Turistforening, Midt-Agder Friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Agder Historielag, Aust-Agder Sopp- og nyttevekstforening, Forum for natur og friluftsliv Agder, Birdlife Norge Setesdal lokallag, Norsk Ornitologisk forening avd. Aust-Agder, Norges Jeger- og fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk organisasjon for terrengsykling- Kristiansand, Agder Orienteringskrets, Agder Botaniske forening, Aust-Agder Sau og Geit, Birdlife Norge, Norges Jeger- og fiskerforbund, Statnett SF, AT Skog, Direktoratet for Mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Språkrådet, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Forsvarsbygg, Stiftelsen WWT Verdens Naturfond, Norges Geologiske undersøkelse, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Norsk Institutt for Naturforskning, Friluftsrådernes landsforbund, Natur og Ungdom, Norges orienteringsforbund, Norsk Friluftsliv, Norsk Sau og Geit, Forsvarsbygg, FNF, NVE, Norsk entomologisk forening, Otteraaens Brugseierforening, Statnett, Telenor, Teako Minerals Norway AS, Vest-Agder Nyttvekstforening Blomkålssoppen og Å Energi vannkraft avd. Brokke.

Det har kommet inn en høringsuttalelse til verneforslaget.

NVE uttaler at det innenfor områdene Tjaldal og Svarthommen så er det kryssende nettanlegg som driftes av Glitre Nett som er områdekonsesjonær. De skriver videre at Glitre Nett har uttalt seg og har bedt at det måtte tas hensyn til drift, vedlikehold og oppgradering av eksisterende anlegg og utbygging av nye anlegg eller flytting og tilbygg til eksisterende anlegg. De skriver videre at forslaget til forskrift inkluderer bestemmelser for drift og vedlikehold, men ikke for oppgradering og motorferdsel. NVE ber om at bestemmelser knyttet til oppgradering av nettanlegg legges til, slik som er standard i verneområder med nettanlegg. NVE ber videre Statsforvalter om å fortsette dialogen med Glitre Nett for å sikre at deres behov blir ivaretatt i verneprosessen.

Glitre Nett AS viser til Statsforvalterens kommentar i høringsdokumentene om at vernegrensen foreslås å legge i en avstand fra ledningen på minst 10 meter. Glitre Nett ønsker at denne grensen økes til minimum 30 meter.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren kan ikke se at Svarthommen har kryssende nettanlegg, men at vernegrensen grenser til en ledningstrasé. Vernegrensen ligger minst 30 meter fra ledningstraseen.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Svarthommen* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Statsforvalteren tilrår å legge til et areal på 7,3 dekar samt å ta ut 30,7 dekar. Dette for å bedre arronderingen og ivareta verneverdiene på best mulig måte. Arealet som er grenset ut består i all hovedsak av skrint område mot toppen av fjellet og med lave vernekvaliteter.

Verneforskrift

Bestemmelsen som åpner for sykling, ridning og bruk av hest på eksisterende veier og stier avmerket på vernekartet i Svarthommen er justert. Fordi det ikke er avmerket noen stier eller veier på vernekartet, viser bestemmelsen nå til at sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende veier og stier. Statsforvalteren tilrår ellers verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med og vernekart i samsvar med høringsforslaget og endring i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Miljødirektoratet er enig med Statsforvalteren i at det ikke går kraftledninger gjennom området, men at det går en 110 kV kraftledning i en avstand på minimum 30 meter fra vernegrensen. Uttalelsen fra NVE må tolkes som å gjelde også for området Tjaldal, i dette området ligger det nettanlegg innenfor foreslått vern. Foreslått vernegrense for Svarthommen er lagt minst 30 meter fra ledningen slik Glitre Nett har bedt om, og standarsbestemmelser for nettanlegg som ligger nært verneområder er tatt inn i forskriften i samsvar med avklart praksis.

Tilråding Svarthommen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Svarthommen som naturreservat.

7.5 VESTFOLD FYLKE

Det tilrås vern av 4 områder. Et av områdene er utvidelse av eksisterende verneområde. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

17. Slettebergskarvene, Larvik kommune

Totalareal: 763 daa, skogareal: 748 daa, produktiv skog: 748 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel granskog og edellauvskog på høyere boniteter*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som lågurtgranskog, høgstaudegranskog, kalk- og lågurtfuruskog og rike og friske edellauvskogtyper, samt sjeldne og trua arter innen flere organismegrupper som karplanter, sopp, lav og fugl.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Det meste av skogen er granskog på høyere boniteter, der fattigere vegetasjonstyper av blåbær og bægryng dominerer, men en del er på rikere vegetasjonstyper av svak lågurt og lågurt, samt høgstaude- og storbregneskog.

Større deler av området har biologisk gammel granskog, iblandet eldre furuskog, rik blandingskog og rik lågurtgranskog med gamle trær av gran og edelløvtrær. Særlig i Almedalen er det forekomster av sistnevnte. På den beste boniteten står det enkelttrær av gran som er svært høyreiste og rundt 80 cm i diameter. Det er også spredt med gammel osp. Innenfor området er det eldre skog i sammenbrudd og med mye liggende og stående dødved. Kontinuiteten i død ved er likevel generelt lav i området. Innenfor området er det forekomster av yngre og eldre produksjonskog av gran. Området er kartlagt etter ny metodikk for skogvernkartlegging i fire ulike delområder. Alle delområdene skårer høyest på naturgitt mangfold, bortsett fra området Slettebergskarvene som skårer like høyt på naturgitt mangfold som på naturskognærhet.

Det er kartlagt forekomster av naturtypene kalk- og lågurtfuruskog (VU), lågurtedellauskog (VU) og høgstaudegranskog (NT).

Store deler av området er også kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (NiN) og er det funn av naturtypene; Sørlig nedbørsmyr (NT), gammel granskog med liggende død ved, gammel granskog med stående død ved, gammel granskog med gamle trær, høgstaudegranskog (NT), frisk lågurtedellauskog (NT) og gammel lågurtgranskog. Alle naturtypene med skog har sentral økosystemfunksjon.

Det er registrert flere rødlistearter innenfor området, de fleste er knyttet til død ved og gamle trær. Det forventes at det kan finnes flere rødlista arter knyttet til bl.a. gammel osp, gamle edelløvtrær, jordboende sopp på rik mark og til dødved av ulik kvalitet spredt i området. Det er også observert lungenever på eldre lauvtrær i området. I tillegg til alm og ask som begge er sterkt truet (EN) er det registrert 10 andre rødlistearter innenfor området. Andre kjente arter med forvaltningsinteresse innenfor området er dvergspett. Det er også innenfor området kartlagt to territorier for jerpe og leveområde for storfugl.

Samlet vurderes området til å være et regionalt viktig skogområde (**).

Området oppfyller viktige mangler i skogvernet knyttet til høybonitetskog i lavlandet og biologisk gammel skog i sørboreal vegetasjonssone. Området vil i tillegg bidra til å sikre vern av frisk lågurtedellauskog, lågurtgranskog, høgstaudegranskog og kalk- og lågurtfuruskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går enkelte traktorveier og stier inn i området. Statsforvalteren er ikke kjent med at det er andre innretninger eller tekniske inngrep innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Larvik kommune, Vestfold fylkeskommune, Viken Skog, Fritze Skoger AS, REE Mining AS, Larvik og Omegn Turistforening, Naturvernforbundet i Larvik, Larvik Botaniske Forening, Larvik og Omegns Jeger- og Fiskerforening, Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold, Naturvernforbundet i Vestfold, Norges jeger og fiskerforbund avd. Vestfold, Birdlife Norge avdeling Vestfold, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Norges vassdrags- og energidirektorat region sør, Skagerak energi AS, Skagerak kraft AS avd Larvik, Vestfold bonde- og småbrukarlag, Norges bondelag avd. Vestfold bondelag, Vestfold sau og geit, AVINOR AS, BANE NOR SF, DEN*

NORSKE TURISTFORENING, DIREKTORATET FOR MINERALFORVALTNING, FORSVARSBYGG, FRILUFTSRÅDENES LANDSFORBUND, KS- kommunesektorens organisasjon, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Institutt for biovitenskap, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og fiskerforening, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Birdlife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk forening, Norskog, VY Norge AS, NTNU, fakultetet for naturvitenskap og Teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Statens kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Vegdirektoratet, WWF-Norge, Universitets naturhistoriske museer og botanisk hage, Lede AS og DNT Vestfold.

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett SF og BaneNor har kommet med uttalelse, men har ikke hatt kommentarer til området.

Direktoratet for mineralforvaltning uttaler at det har ikke kommet til nye registreringer av mineralske ressurser eller bergrettigheter i området siden vår uttalelse. DMF har derfor ikke merknader til høringen av forslag til Slettebergskarvene naturreservat

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttaler at de ga en uttalelse til melding om verneprosessen den 11.01.2024, der de ba områdekonsesjonærene og nettselskapene uttale seg. NVE skriver at de har mottatt kopi av uttalelsene fra Lede AS og Statnett, og bemerker følgende:

- Statnett har ingen merknader til verneplanene
- Lede har anlegg nær verneområdet foreslått for Granasnekollen, men det er ingen planer om å etablere nytt anlegg eller regionalnett innenfor/nær det foreslåtte verneområdet
- Lede har lav- og høyspenningsanlegg ved Slettebergskarvene som må hensyntas i planleggingen og utførelsen av naturreservatet. NVE ber om at Lede sine forslag til bestemmelser legges til i vernebestemmelsene for Slettebergskarvene, slik at det sikres tilgang for å utføre nødvendig drift og vedlikehold på eksisterende anlegg. NVE legger til grunn at det ikke skal etableres nye ferdselsårer for motorisert kjøretøy, og at Lede bruker eksisterende stinett til nødvendig vedlikehold.

NVE bemerker videre at det ikke er nevnt noe i verneplanen om hvordan vassdrag innenfor naturreservatet er tenkt ivaretatt. Dersom det er behov for å gjøre noen tiltak i bekk eller elv i forhold til økologisk tilstand, arter med verneinteresse o.l. så må dette med i bestemmelsene til verneplanene. Ved vesentlige endringer i verneplanen ber de om å få oversendt saken for ny uttalelse. Det er flere myrområder og elver i umiddelbar nærhet til avgrensningen for verneplanen for Slettebergskarvene. NVE ber om at det gjøres en vurdering for å utvide verneplanen for å ta med områdene Stormyr og elva Sprena i strekket mellom Vegskjelmyr og Almedalen.

NVE gjør oppmerksom på at deler av foreslått vernegrense for Slettebergskarvene i vest ligger innenfor verneplanen for Dalelva, som er vernet som sidevassdrag til Numedalslågen. De rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag kan være til hjelp når man skal vurdere tiltak i området. Eventuelle tiltak må ikke komme i konflikt med vernegrnlaget.

I forhold til skog som vern mot snøskred ser NVE at det er noen små områder der skogen har betydning for snøskredfare. I praksis er det ingen snøskredfare innenfor verneområdet dersom skogen får stå. NVE skriver at i Slettebergskarvene er snøskred relevant særlig for friluftsliv, da det er mange hytter i området og området er brukt til rekreasjon. Det er ingen bebyggelse innenfor aktsomhetsområder for snøskred registrert i området.

Lede AS skriver at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har uttalt at det er spesielt viktig at Lede AS uttaler seg om aktuelle planer. NVE ber nettselskapet å uttale seg selv i tilfeller uten konflikt. Selv om Lede ikke har eksisterende nettanlegg innenfor det foreslåtte verneområdet – Slettebergskarvene naturreservat i Larvik kommune, bes det om at standardbestemmelser for nettanlegg inkluderes i verneforskriften. Dette på grunn av at det finnes eksisterende nettanlegg i umiddelbar nærhet til verneområdet, og det må sikres mulighet for å gjennomføre drift og vedlikehold, inkludert sikringshugst med tilhørende motorferdsel, på dette nettanlegget.

Grunneiere Vivien og Erling Sønderby uttaler seg til avveilingen mellom skogbruk og skogvern og skriver at de registrerer at Statsforvalteren ikke entydig klarer å konkludere rundt tilbudt areal for frivillig vern. Grunneier skriver at deres tilbud kom i to runder og i tre alternativer. Grunneier er klar over at en del av tilbudet kom inn på et tidspunkt som gjør at ville bli foretatt avveiling mellom vernefaglige og skogfaglige interesser. Grunneier ser at dette har blitt gjennomført. Grunneier registrerer at de naturfaglige kvalitetene varierer på eiendommen, og de skriver også at de ser at det ikke er funnet nevneverdige vernefaglige kvaliteter knyttet til den sørøstligste delen av tilbudsområdet. De er kjent med at skogen i denne delen av tilbudsområdet er gjennomgående noe yngre og med noe lavere bonitet enn øvrig del av tilbudsområdet på vår eiendom. Likevel mener de at enkelte elementer også ved dette delområdet bør være av interesse rent naturfaglig. Det vises spesielt til de bratteste delene i nord og øst av delområde 3. Her er det rikere, mer lauvskog og til dels rasmare med en del løsmasser som gir grunnlag for naturfaglige kvaliteter på sikt.

Grunneier er videre overrasket over at landbruksavdelingen så entydig vurderer mye av området som skogfaglig viktig. Etter å ha vurdert skogsdrift i dette området sammen med skogbruksledere i Viken Skog viser grunneier til at det er skogbrukslederne som synes at utredning for frivillig vern kan være interessant. I den sammenheng er det særlig noen punkter som etter grunneiers mening er lite vektlagt i den skogfaglige vurderingen:

- Lang driftsvei innerst på eiendommen: Eiendom har ikke avtalefestet adgang til driftsvei ut via Siljvannsdalen mot vest, verken over naboeiendom eller ut på bilvegnett tilhørende Fritzøe skoger.
- Terrenget er tungdrevet med bratte skrenter, trange søkk og til dels svært vått i myrer og fuktdrag.
- Åpenbare interessekonflikter mellom skogsdrift og friluftsliv: Innerste/vestligste del av skogeiendommen ligger tett inn mot et stort hytteområde og dermed er området av betydelig interesse for friluftsliv. Dette gjør at det raskt vil kunne bli interessekonflikter mellom skogbruk og friluftsliv, og særlig fordi skogsdrift vil måtte skje også i fuktige områder.

Ut fra dette mener grunneier at det bør være av interesse å se på om hele tilbudsområdet fortsatt kan vurderes for frivillig vern, også det som i dag ikke inneholder de store naturfaglige kvalitetene pga. alder og bonitet. Grunneier mener uansett at hele vurderingsområdet fra Statsforvalteren kvalifiserer for vern og at verneinteresser i et område som dette bør telle tyngre enn skogfaglige hensyn.

Torgeir W. Skancke skriver at han har god kunnskap om naturmangfoldet i det foreslåtte Slettebergskarvene naturreservat. Han støtter Statsforvalterens faglige beskrivelse av området og at store deler av området framstår som uberørt av bestandsskogbruk, og at det er stor og til dels grov naturskog innenfor området. Han trekker videre fram at området er viktig for flere arealkrevende arter, og trekker fram spesielt dvergspett, tretåspett, jerpe og storfugl. I tillegg nevnes det observasjoner av perleugle, spurveugle, duetrost og granmeis i området. Han har videre merknader til de foreslåtte avgrensingene av området. Han støtter Statsforvalterens alternativ 1 begrunnet i at arealene er viktige som beiteområder og bufferareal for arealkrevende arter, men mener at det også burde vært inkludert noe merbufferzone både i nord og i vest mot Heklingkollvannet for å sikre leveområde for jerpe, selv om arealer her består av produksjonsskog. Skancke legger også vekt på restaureringsaspektet og skriver at svært store arealer rundt Slettebergskarvene er betydelig biologisk forringet som følge av tidligere flatehogster og planting.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har sendt to ulike avgrensinger på høring.

Grunneierne mener at det bør være av interesse å se på om hele tilbudsområdet fortsatt kan vurderes for frivillig vern, dvs. også området helt i sør som er tatt ut. De mener uansett at hele vurderingsområdet fra Statsforvalteren kvalifiserer for vern (dvs. alternativ 1) og at verneinteresser i et område som dette bør telle tyngre enn skogfaglige hensyn. Grunneiernes uttalelse er forelagt Statsforvalterens landbruksavdeling som svarer at de ikke kan se at det er kommet inn noen nye momenter som vil påvirke vår konklusjon. Forskrift om bærekraftig skogbruk og PEFC skogstandard skal ivareta hensyn til biologisk mangfold, friluftsliv, landskap og kulturverdier dermed også fugleliv. Skogeiere skriver at det er åpenbare interessemotsetninger mellom skogdrift og friluftsliv - dette mener landbruksavdelingen er subjektiv oppfatning, og som nevnt over krever regelverket hensyn til friluftsliv. Det er ikke landbruksavdelingens oppgave i vurderingene å ha kunnskap om det er avtaler til veier, men om veidekning. Avtaler om bruk av vei er noe som kan endres gjennom årene. Myrer og fuktdragsområder vil vurderes og hensyntas i forbindelse med planlegging av skogsdrift. Terrenget er vurdert fra landbruksavdelingens side.

Når det gjelder grunneiernes ønske om å utvide verneplanen til også å gjelde øvrig tilbudt areal helt sør på eiendommen, må dette i så fall vurderes på nytt sammen med øvrige innspill om utvidelser på et seinere tidspunkt dersom det er aktuelt å tilby. Verneprosessen har tatt tid, og det er nødvendig med en avklaring av foreslåtte vernegrenser i denne saken før nye eventuelt kan vurderes.

Lede AS har uttalt at det ligger nettanlegg inntil verneområdet og at det er behov for å ta inn standard bestemmelser for nettanlegg i verneforskriften, som sikrer bl.a. vedlikehold og oppgraderinger i forbindelse med disse. Statsforvalteren har etterspurt Lede om nærmere informasjon om nettanlegget vest for verneområdet, og dersom grensen inn mot hytte og vei på gbnr/bnr. 70/3/1 legges i god avstand fra hytte og vei, er det ikke behov for å ta inn bestemmelser om kraftledning i verneforskriften. Øvrig nettanlegg til hytter ligger i tilstrekkelig avstand til vernegrensen.

NVE har foreslått å utvide verneplanen ved å ta med hele Sprena som går langs grensens nordøstlige side og ned mot Almedalen, samt hele Stormyr i øst. Vernegrensen går i eiendomsgrensen langs Sprena, og av forslaget til vernekart går eiendomsgrensen litt ut og inn langs bekken, men antakelig går grensen i bekken mellom eiendommene. Grunneier på andre siden av bekken har ikke tilbudt skog til vern, det gjelder også for arealet Stormyr. En utvidelse av verneplanen for å omfatte Sprena og Stormyr, vil først bli aktuelt å vurdere dersom eier av eiendommen ønsker å tilby til vern på et senere tidspunkt. Siden denne verneprosessen har trukket ut i tid, vil en eventuell utvidelse måtte

vurderes i etterkant av denne prosessen. NVE viser videre til at deler av Slettebergskarvene ligger innenfor Verneplan for vassdrag, 015/11 Dalelva, og at ikke eventuelle tiltak må komme i konflikt med vernegrnlaget. Statsforvalteren kan ikke se at bevaring av skogen vil være til ulempe for formålet med dette vernet. Det er for øvrig ingen kjente behov for tiltak i vassdraget innenfor verneplanen.

Uttalelsen fra Skancke underbygger viktigheten av størrrelse på naturreservatet, slik at det kan bidra til å ivareta bl.a. arealkrevende arter og mulighet for spredning av arter og overlevelse av artene på sikt. Uttalelsen øker kunnskapsgrunnlaget og bidrar til større oversikt over forvaltningsinteressante arter innenfor området som det er ønskelig å ivareta. Når det gjelder forslaget om utvidelse av verneområdet, ser Statsforvalteren at det er gode forslag for å ivareta leveområder for jerpa. Men siden tilbudene har ligget lenge og det er av interesse for grunneierne å få saken i videre prosess, har Statsforvalteren konkludert med at eventuell vurdering av utvidelse av området må tas i etterkant av denne vernerunden.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Slettebergskarvene som i høringsforslaget

Avgrensning

Vernegrensen er trukket noe lenger unna hytte på gnr./bnr. 70/3/1 etter høring, slik at det ikke blir i konflikt med vei, rydding av vegetasjon og strømføring til hytta. Endringen i areal er under 1 dekar. Avstand til hytta er minst 9 meter fra eiendomsgrensa. Og forslaget til vernegrense er lagt ca. 8 meter fra vei mot sørøst.

Verneforskrift

Det er ikke gjort endringer i verneforskriften etter høring bortsett fra at arealet totalt er endret fra 764 til 763 dekar, samt mindre endringer i verneformålets ordlyd.

Statsforvalterens tilråding:

Det er miljøforvaltningens oppgave å vurdere verneverdiene og tegne forslag til vernegrenser for tilbudte områder. For Slettebergskarvene har miljøavdelingen på bakgrunn av naturfaglige registreringer av området vurdert at området har regionale naturverdier (***) med middels mangelloppfyllelse i skogvernet. Kunnskapsgrunnlaget er ytterligere dokumentert ved kartlegging av forvaltningsrelevante fuglearter innenfor området jf. uttalelse fra Torgeir W. Skancke.

Deler av tilbudt areal i Slettebergskarvene kom inn etter 1.2.2022 og er vurdert av Statsforvalterens miljøavdeling og landbruksavdeling etter nye retningslinjer i Rapport M-2007/2021 *Skogvern og konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet*.

Området vurderes å ha betydning for skogvern og betydning for tømmertilgangen, og faller på V2S2 i matrise, beskrevet i avveiingsdokumentet. Siden området ligger innenfor «grønt» i matrisen er miljøavdelingen av den oppfatning at vern skal ha prioritet i tråd med retningslinjene.

Landbruksavdelingen mener at området kan diskuteres etter retningslinjene med tanke på vern eller tømmertilgang, og det er uenighet om vern eller tømmertilgang skal vektas tyngst innenfor delområdet. Det er på bakgrunn av dette utarbeidet to ulike forslag til grenser, der alternativ 1 er miljøavdelingens avgrensning og alternativ 2 er landbruksavdelingens avgrensning.

Avgrensningen som miljøavdelingen foreslår gir en god arrondering og bidrar til å sikre viktige naturtyper og leveområder for trua, sjeldne og sårbare arter innen flere artsgrupper. Det er samtidig viktig å få en viss størrrelse på naturreservatet med tanke på overlevelse for artene nå og på sikt.

Viktigheten av størrelse underbygges også av kartleggingen av sårbare, arealkrevende fuglearter innenfor området, som er avhengig av slike «øyer» med gammelskog i skoglandskapet. I Vestfold er skoglandskapet i stor grad fragmentert på grunn av hogst og det innebærer at Statsforvalteren i de fleste områder må innlemme noe areal med produksjonsskog, som på sikt vil utvikle høyere naturverdier, for å oppnå mer robuste reservat. Foreslåtte avgrensning er ønsket av grunneier.

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart som beskrevet. På bakgrunn av uenighet ved avveiling av deler av området, tilrås det i denne saken to ulike avgrensninger i vernekart, som i høringen.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Miljøavdelingens vurdering av avgrensning av verneområdet. Vi tilrår vern av Statsforvalterens alternativ 1. Alternativet sikrer i størst grad hensynet til langsiktig bevaring av naturmangfoldet i naturreservatet. Dette alternativet er videre i tråd med de retningslinjer om avveiling mellom hensynet til skogbruk og skogvern som er beskrevet i rapport M-2007/2021 *Skogvern og konsekvenser for avvirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet*. Det vises for øvrig til nærmere beskrivelser om avveiling mellom hensynet til skogbruk og skogvern i kap. 5.2.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Slettebergskarvene:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning alternativ 1 av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Slettebergskarvene som naturreservat.

18. Granasnekollen, Larvik kommune

Totalareal: 359 daa, skogareal: 359 daa, produktiv skog: 359 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel barskog, rik edellauvskog og rik sumpskog i lavlandet på høye boniteter*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog i form av storbregneskog og frisk lågurt-bøkeskog.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Granasnekollen ligger i sørboreal og boreonemoral vegetasjonssone og har en topografi som er typisk for regionen, med et variert, småkollete landskap. Området består for det meste av lavlandsbarskog, med overvekt av skog på middels og høy bonitet. Det er dominans av fattigere vegetasjon, men med svak lågurt, storbregneskog og lågurtskog i enkelte søkk og skrenter.

I nordøst er det et større parti der middels gammel til gammel, rik bøkeskog er dominerende. Det er også verdier knyttet til gammel eik og dødved av eik i flere områder.

Av truede naturtyper ble frisk rik edellauvskog (NT) funnet flere steder, både som storbregneskog, frisk lågurtbøkeskog og med andre edellauvtrær enn bøk, som eik og osp. Rik gransumpskog (EN) ble også funnet, med store, gamle trær. Det ble også funnet enkelte rødlistearter som er avhengig av kontinuitet i død ved og gammel skog. Det ble funnet edellundlav (EN) i 2017, og svartsonekjuka (NT) og ruteskorpe (NT) ble funnet av kartlegger. Det ble også registrert funn av ask (EN), alm (EN) og barlind (VU). Under befaring etter kartlegging ble det i tillegg observert furustokkjuka (NT), svovelkjuka på eik, og lungenever.

Området oppfyller viktige mangler i skogvernet knyttet til høybonitetsskog i lavlandet og biologisk gammel skog i sørboreal vegetasjonssone. Området vil i tillegg bidra til å sikre vern av frisk lågurtbøkeskog som er høyt prioritert regionalt, og av rik gransumpskog som er generelt prioritert i skogvernet. Samlet oppnår foreslåtte verneområde regional verdi (**) etter gammel metodikk.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går enkelte traktorveier og stier inn i området. Statsforvalteren er ikke kjent med at det er andre innretninger eller tekniske inngrep innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Larvik kommune, Vestfold fylkeskommune, Viken Skog, Fritzøe skoger AS, REE Mining AS, Larvik og Omegn Turistforening, Naturvernforbundet i Larvik, Larvik Botaniske Forening, Larvik og Omegns Jeger- og Fiskerforening, Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold, Naturvernforbundet i Vestfold, Norges jeger og fiskerforbund avd. Vestfold, Birdlife Norge avdeling Vestfold, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Norges vassdrags- og energidirektorat region sør, Skagerak energi AS, Skagerak kraft AS avd Larvik, Vestfold bonde- og småbrukarlag, Norges bondelag avd. Vestfold bondelag, Vestfold sau og geit, AVINOR AS, BANE NOR SF, DEN NORSKE TURISTFORENING, DIREKTORATET FOR MINERALFORVALTNING, FORSVARSBYGG, FRILUFTSRÅDENES LANDSFORBUND, KS- kommunesektorens organisasjon, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Institutt for biovitenskap, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og fiskerforening, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Birdlife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk forening, Norskog, VY Norge AS, NTNU, fakultetet for naturvitenskap og Teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Statens kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Vegdirektoratet, WWF-Norge, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Lede AS og DNT Vestfold.*

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett SF og BaneNor har kommet med uttalelse, men har ikke hatt kommentarer til verneforslaget.

Lede AS skriver at de ikke har eksisterende nettanlegg innenfor det foreslåtte verneområdet, men de har elektriske anlegg i nærheten. Anleggene er ikke etablert i umiddelbar nærhet til området, og avstanden til verneområdet anses som tilstrekkelig. De sier videre at det ikke foreligger planer om

utvikling av anlegg nær ved eller innenfor det foreslåtte verneområdet, og har ingen bemerkninger til verneplanen for dette området.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har merket seg at både Statnett og Lede AS har uttalt seg, og at disse ikke har anlegg eller konkrete planer innenfor området. NVE bemerker videre at det ikke er nevnt noe i verneplanen om hvordan vassdrag innenfor naturreservatet er tenkt ivaretatt, og at dersom det er behov for å gjøre noen tiltak i bekk eller elv i forhold til økologisk tilstand, arter med verneinteresse o.l. så må dette med i bestemmelsene til verneplanene.

Videre viser de til kartinformasjon fra NVE Aktsomhetskart snøskred og NVE Atlas for oversikt over skogens betydning for snøskredfare innenfor verneområdet. NVE skriver at skogen har noe effekt på utløp av snøskred på Bråtaås og Barlinglova og at utløpsområdet er helt borte øst i området. Ifølge NVE betyr det i praksis at det ikke er noe snøskredfare øst på Granasnekollen hvis skogen får stå. Dette er særlig viktig å merke seg i forhold til bebyggelsen på Østhaug.

Videre viser NVE spesielt til aktsomhetsplikten i vannressursloven, som pålegger at eventuelle tiltak som kan påvirke vassdragene skal planlegges og gjennomføres slik at de er til minst mulig skade og ulempe for allmenne og private interesser. De minner om at tiltaket må avklares i forhold til andre relevante lovverk.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) uttaler at de mener at vurdering av vernets påvirkning, og avveining mellom ulike interesser bør komme i høringsdokumentet, og ikke utsettes til tilrådingen. Det vil være en forutsetning at det innhentes informasjon fra rettighetshavere med tanke på planlagte undersøkelser. Dersom saken ikke er tilstrekkelig opplyst vil DMF fraråde at det blir gått videre med verneforslaget. DMF legger til grunn at Statsforvalteren vil innhente nødvendig informasjon i tråd med kommentarene i høringsdokumentet.

DMF skriver videre at vern i utgangspunktet vil begrense eller hindre muligheten til å gjøre undersøkelser etter mineraler, og kan derfor hindre tilgang til kunnskap om viktige og potensielt samfunnsnyttige mineralforekomster. DMF skriver at det derfor er viktig at det er gjort tilstrekkelige undersøkelser og avveining av de ulike interessene før verneplanene vedtas.

Norges geologiske undersøkelse (NGU) uttaler at det ikke er registrert kjente mineralressursforekomster innenfor det foreslåtte området, men Nb-forekomsten Sæteråsen ligger like utenfor. Geologisk sett er mineraliseringen knyttet til trakyttiske ganger. Slike trakyttiske ganger strekker seg også delvis inn under det foreslåtte verneområdet, og det kan være mulig at det finnes til nå ukjente mineraliseringer i området.

De sier videre at det pågår en ressurskartlegging i regi av Norges geologiske undersøkelse i området, og de kjemiske analysene er forventet klare våren 2025. Da vil de få svar på om disse sonene potensielt representerer en ressurs eller ikke.

Statsforvalteren har mottatt svar på nevnte prøver fra NGU 12.5.2025. Her skriver NGU at analysene av de tidligere nevnte prøvene er nå ferdige, og det er klart at prøvene ikke representerer mineraliseringer tilsvarende den nærliggende Sæteråsen.

Fritzøe skoger v/daglig leder skriver at de har sett på saken og at forekomstene av mineraler på Sæteråsen ifølge deres geolog ikke vil berøre dette skogarealet. De skriver videre at de regner med at det vil være mulig å tilpasse aktivitetene mot hverandre med underjordisk mineralutvinning og kanskje bytte av verneareal, om det skulle dukke opp ny kunnskap.

REE Mining AS skriver at de anerkjenner viktigheten av naturvern og etablering av verneområder for å bevare biologisk mangfold og sikre naturverdier for kommende generasjoner. De ønsker likevel å

uttrykke bekymring for at en verneprosess for området kan komme i konflikt med pågående geologiske undersøkelser. REE Mining skriver per 8. mai 2025 at konsulenter for tiden i felt for å gjennomføre innledende undersøkelser, og at det forventes betydelig mer kunnskap innen utgangen av 2025 om hvilke deler av området som kan egne seg for vern, og hvilke som bør vurderes som hensynssoner i kommunal planlegging for eventuell fremtidig gruvedrift.

REE Mining AS har undersøkelsesrett for mineraler innen deler av området som foreslås vernet. Undersøkelsesrett 0138/2019 Sæteråsen ble tildelt av Direktoratet for mineralforvaltning. De skriver at området nå undersøkes både av uavhengige konsulenter og av Norges geologiske undersøkelse (NGU), med fokus på sjeldne jordarter og andre kritiske mineraler som Europa er særlig avhengig av i en geopolitisk usikker tid. Undersøkelsene finansieres av Mineral Holding AS. REE Mining AS skriver videre at NGU også har foretatt undersøkelser i det samme området og har informert om funn av nye forekomster med potensial for kritiske mineraler. Fra tidligere er det kjent to parallelle trakytforekomster med radioaktive egenskaper. I 2024–2025 har NGU identifisert ytterligere to trakytforekomster, hvorav minst én delvis ligger innenfor det foreslåtte verneområdet. REE Mining AS skriver at de nå undersøker alle trakytforekomstene nærmere, og at de også vil gjennomføre analyser av de to nye forekomstene. De skriver videre at det er mulig at disse to nye trakytforekomstene kan utgjøre et viktig supplement til de allerede kjente ressursene, og dermed bidra til økt tilgang på strategiske metaller og mineraler av stor samfunnsverdi.

REE Mining AS ber derfor om at verneplanene for de delene av Grasnekollen som faller innenfor undersøkelsesrett 0138/2019, utsettes inntil videre. Dette vil gi mulighet til å ferdigstille de pågående undersøkelsene og vurdere om forekomstene kan ha økonomisk og strategisk betydning. De skriver avslutningsvis at de forventer å ha vesentlig bedre kunnskapsgrunnlag i løpet av 2025.

Statsforvalterens kommentarer:

Når det gjelder innspillet fra NVE om behov for tiltak i forbindelse med økologisk tilstand i bekkedrag innenfor foreslåtte reservat ser ikke Statsforvalteren behov for å ta inn bestemmelser i verneforskriften, da man ikke anser at det er behov for å gjennomføre slike tiltak. Dersom det likevel på et senere tidspunkt skulle vise seg behov for tiltak vil det kunne vurderes etter naturmangfoldlovens § 48. Videre merker Statsforvalteren seg at det er positivt med tanke på snøskredfare at man lar skogen stå i dette området.

DMF påpeker at vern av området vil begrense eller hindre muligheten til å gjøre undersøkelser etter mineraler, de ønsker derfor at det innhentes informasjon fra rettighetshavere så saken er tilstrekkelig opplyst. Statsforvalteren har innhentet uttalelse fra NGU, Fritzøe Skoger AS og REE Mining AS. NGU har gitt tilbakemelding om at analysene fra undersøkelsene deres av Nb (niobium) ikke har vist mineraliseringer tilsvarende den nærliggende Sæteråsen.

Fritzøe skoger AS har undersøkelsesrett for mineraler innenfor deler av området og har gitt tilbakemelding om at forekomstene av mineraler på Sæteråsen ikke berører verneforslaget. Når det gjelder deres kommentar om mulighet for eventuell underjordisk mineralutvinning og eventuelt bytte av verneareal senere, så påpeker Statsforvalteren at det er ønskelig at forekomster av eventuelle mineralressurser innenfor området avklares nærmest mulig før et vernevedtak, slik at området ikke blir gjenstand for nye vurderinger etter vernevedtaket. Dersom det ikke er tilstrekkelig avklart, bør det vurderes å legges inn mulighet for prøvetaking i verneforskriftens bestemmelser.

REE Mining AS informerer bl.a. om at de har undersøkelsesrett for mineraler innenfor deler av området og at området nå undersøkes av både uavhengige konsulenter og NGU. REE Mining ønsker å undersøke trakytforekomstene nærmere både utenfor og innenfor foreslåtte verneområde, og ber om at verneplanene utsettes inntil de pågående undersøkelsene og vurderingene er ferdigstilte i

løpet av 2025. Statsforvalteren ser positivt på at det gjøres undersøkelser i området for avklaring av eventuelle mineralforekomster. Dersom undersøkelsene innebærer tiltak som kan påvirke vegetasjonen innenfor det foreslåtte verneområdet eller det er behov for motorisert ferdsel, bør det avklares med Statsforvalteren. Statsforvalteren har bedt om å bli orientert om resultatene av prøvetakingen når disse foreligger, men vil uansett ta kontakt med REE Mining AS for en orientering om status.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Granasnekollen som i høringsforslaget

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Svar på prøvetaking av mineralressurser vil ettersendes Miljødirektoratet for vurdering før vernevedtak.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet. Det tas forbehold om det vil være behov for å gjøre nye vurderinger av området når undersøkelsene fra REE Mining AS er tilgjengelig i løpet av høsten.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Granasnekollen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Granasnekollen som naturreservat.

19. Korpen og Sagkollen, Larvik kommune - Utvidelse

Utvidelsesareal: 311 daa, skogareal: 311 daa, produktiv skog: 306 daa. Nytt totalareal 5 021 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med naturreservatet er å bevare et større skogområde som har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det har stor variasjon av bar- og lauvskogtyper, deriblant rike

edellauvskoger, med stor grad av opprinnelig preg og høy artsrikdom. Området inneholder truede og sjeldne arter og vegetasjonstyper.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse.

Formålet fra eksisterende verneforskrift videreføres i endringsforskrift.

Området ligger i boreonemoral og sørboreal vegetasjonssone.

I utvidelsesområdet har de høyereliggende arealene i øst naturkvaliteter knyttet til gamle trær og gadd i fattig gammel barskog, mens de lavereliggende arealene har kvaliteter knyttet til rikere skogstyper av edellauvskog. Det er innslag av gammel osp, gamle furutrær og gamle grantrær samt spredt med stående og liggende død ved.

Midtre og vestre del av området er mer påvirket av tidligere hogster, med noe plantet skog og hogstspor.

Det er registrert mindre områder med de rødlistede naturtypene kalk- og lågurtfuruskog (VU), høgstaude-edellauvskog (VU) og frisk, rik edellauvskog (NT). Det er i tillegg funn av de rødlistede artene høgstubbeskinn (VU) og kronepiggskinn (NT) på død ved.

Området oppfyller mangler i skogvernet knyttet til gammel barskog og rik edellauvskog i lavlandet. En stor andel av skogen regnes som eldre skog, der noe er biologisk gammel skog og på høyere boniteter. Området ligger i en region med stort potensial for rødlistearter og forekomster av truet natur.

Utvidelsen gir en bedre arrondering av eksisterende naturreservat og bidrar til et stort, variert og sammenhengende verneområde.

Utvidelsen vil tilføre mer gammel barskog og edellauvskog til det eksisterende verneområdet. I tillegg vil utvidelsesområdet tilføre mindre områder med de rødlistede naturtypene kalk- og lågurtfuruskog (VU), høgstaude-edellauvskog (VU) og frisk, rik edellauvskog (NT).

Korpen og Sagkollen er allerede et av de største, sammenhengende rike edellauvskogsområdene man kjenner fra Vestfold og fanger også tilnærmet hele spennvidden av rike edellauvskogstyper som opptrer i Vestfold. Området har svært store naturverdier blant annet på grunn av stor variasjon i vegetasjonstyper, fra skrinne furuskog til de frodige edellauvskogene.

Det er registrert svært mange interessante og rødlistede arter i det eksisterende verneområdet, og det er anslått at området huser anslagsvis 180 rødlistearter av jordboende og vedboende sopp, lav, insekter og karplanter.

Dette er det et av de største og mest varierte områdene som er registrert i Vestfold, og er sammen med eksisterende verneområde vurdert til å være nasjonalt verneverdig og svært viktig.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går enkelte traktorveier og en sti inn i utvidelsesområdet fra vest. Det ligger et mindre bygg (pumpehus) ved en av traktorveiene i nord-vest. Statsforvalteren er ikke kjent med at det er andre innretninger eller tekniske inngrep innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Larvik kommune, Vestfold fylkeskommune, Larvik og omegns Turistforening, Naturvernforbundet i Larvik, Larvik Botaniske Forening, Larvik og Omegns JLF, Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold, Naturvernforbundet i Vestfold, Birdlife Norge avd Vestfold, Norges Jeger- og Fiskeforbund Vestfold, Vestfold og Telemark Orienteringskrets, Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) region sør, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS avd Larvik, Vestfold Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag av Vestfold Bondelag, Vestfold Sau og Geit, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for Mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftsrådenes landsforbund, KS-kommunesektorens Organisasjon, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, NTL Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges bondelag, Norges geologiske undersøkelse, Norges handikapforbund, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite, Norges luftsportforbund, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NMBU), Norges Miljøvernforbund, Norges vassdrags- og Energidirektorat (NVE), Norges Biologforening (BIO), Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, NIBIO – Norsk Institutt for Bioøkonomi, Stiftelsen Norsk Institutt for Naturforskning NINA, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Birdlife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk forening, Norskog, VY Norge AS, NTNU Fakultet for Naturvitenskap, NTNU Vitenskapsmuseet, Sabima, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Statens Vegvesen Vegdirektoratet, Stiftelsen WWF Verdens Naturfond, Lede AS, Institutt for Biovitenskap, Universitetet i Oslo, NTNU, Ringve Botaniske Have, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage og DNT Vestfold.*

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Språkrådet, Statnett SF og BaneNor har gitt uttalelse til høringen, men har ingen merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) (brev datert 15.2.2025) uttalte at de ikke kan se noen energiinteresser innenfor verneforslaget. Videre uttaler de at hverken Statnett eller områdekonsesjonærer Lede AS har merknader til verneforslagene.

Lede AS har gitt uttalelse om at de ikke har eksisterende nettanlegg innenfor det foreslåtte verneområdet, og det foreligger heller ingen planer om utvikling av nettanlegg innenfor det foreslåtte verneområdet. Avstanden til nærmeste etablerte nettanlegg utenfor det foreslåtte verneområdet anses som tilstrekkelig, og det foreligger ingen planer om utvikling av regionalnettanlegg nær ved det foreslåtte verneområdet. De skriver videre at det likevel kan være at det vil komme tilknytningssaker i Hvarnesdalen i fremtiden, og da vil aktuell kabeltrase bli liggende i eksisterende vei, som i planforslaget ligger på grensen til verneområdet. Lede ber Statsforvalteren vurdere om et slikt fremtidig tiltak vil kreve endringer i foreslått verneforskrift eller foreslått vernekart.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) viste til sin uttalelse til oppstart av verneprosessen, der de uttalte at deres sektorområde ikke ble berørt av verneplanen. Videre har de ingen merknader til høringen.

Øystein Lofstad (e-post sendt 23.2.2025) uttaler at deler av verneforslaget (gnr./bnr. 2134/1) grenser til en bekk og en skogsbilvei i vest og skriver:

«Langs denne bekken og skogsbilveien ligger det ei rørgate til jordvanningsanlegget til flere gårder. Det bes om at det i verneforskriften hensyntas at nødvendig vedlikehold eller reparasjoner av rørgata kan utføres ved behov.»

Terje Troye Nordkvelle uttaler:

«Grensen til eiendom 2134/1 i vest (helt ned til syd/vestre hjørne) mot tilstøtende eiendommer 2133/4, 2133/6 og 2133/1 fra nord mot syd, presiseres at går midt i Hvarnesbekken og følger grensemerker nedsatt av Vestfold jordskifterett i henhold til tinglyst rettsbok fra 10.08.2010 i Jordskifte, Sak 0700-2009-0008 Hvarnes østre. Områdeavgrensingslinjen på «Vernekartet Korpen» er på steder tegnet inn på vestsiden av Hvarnesbekken mot 2133/4 og går ut over 2134/1 eiendomsgrense. Hvarnes jordvannings anlegg med Hvarnesdammen som vannkilde, har 6'' vannledning nedgravd i grøft øst for bilvegen gjennom hele vestre deler av eiendommen 2134/1. Dette anlegget trenger vi å ha tilgang til for reparasjoner i framtiden.»

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har tatt hensyn til vannledningen som er lagt langs skogsbilveien i vest. Alle anlegg og innretninger som finnes på vernetidspunktet kan vedlikeholdes jf. § 4 g i verneforskriften. Det vil gjelde også for vannledningen som ligger langs veien, på de strekninger den eventuelt går inn i naturreservatet. Statsforvalteren har for øvrig satt vernegrensen 5 m fra veien for å hensynta vei, grøfter og vannledning. Statsforvalteren kommenter videre at vernegrensen er rettet opp i vernekartet etter høring, slik at den følger eiendomsgrensen langs bekken i vest.

Lede AS uttaler at det en gang i fremtiden kan være behov for å legge en kabeltrasé i veien som grenser til verneområdet i vest. Siden det ikke vises til noen konkrete planer og behov for kabeltrasé, samt at den i så fall skal legges i vei som i utgangspunktet ligger utenfor vernegrensen, vurderer Statsforvalteren at det ikke er nødvendig med endringer i verneforskriften. Statsforvalteren har trukket vernegrensen 5 m fra nevnte vei, og dersom det blir et fremtidig behov for tiltak innenfor vernegrensen må det søkes Statsforvalteren om tillatelse.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Korpen og Sagkollen som i høringsforslaget

Avgrensning

Det er kun gjort en mindre endring så vernegrensen stemmer overens med matrikkelen, samt at grensen er lagt noe lenger inn fra veien i vest. Endringene er så små at arealet er uendret etter høring.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift i samsvar med høringsforslaget og endring i vernekartet som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Tilråding Korpen og Sagkollen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Korpen og Sagkollen som naturreservat.

20. Sprena, Larvik kommune

Totalareal: 121 daa, skogareal: 121 daa, produktiv skog: 113 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av rik blandingsskog, rik edellauvskog og granskog i lavlandet i sørboreal vegetasjonssone på høye boniteter
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog, lågurtedellauvskog og høgstaudegranskog

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Sprena ligger i sørboreal vegetasjonssone og består av rik blandingsskog i lavlandet med stedvis dominans av gran. Skogen ligger i en sørvendt lise og domineres av rikere vegetasjonstyper på høyere boniteter. Området er lite men variert og inneholder en rekke naturtyper og livsmiljøer, som er viktig for biologisk mangfold. Store deler av området er i hogstklasse 5, med øvre alder >140 år. Det er jevnt over mye død ved, med god variasjon i nedbrytningsstadier. Det er registrert flere nøkkelbiotoper i området, med livsmiljøene «rik bakkevegetasjon», eldre lausuksesjon», «gamle trær» og «rikkbarkstrær».

Tilleggsarealet består av eldre, rik blandingsskog på høyere boniteter. I tresjiktet er gran, enkelte furu og et stort innslag av løvtrær, der en god del er edellauvtrær.

Røddlistede naturtyper utgjør omtrent 35% av arealet. Det er arealer med de rødlistede naturtypene lågurtedellauvskog (VU) og frisk, rik edellauvskog (NT) i øst, og høgstaudegranskog (NT) og frisk, rik edellauvskog (NT) i små partier i vest langs Sprena. Naturtypene gir grunnlag for et rikt og spesialisert artsmangfold.

Totalt fire rødlistearter av karplanter, sopp og insekter er påvist; knuskkjukemøll (VU), flekkgriseøre (NT), ruteskorpe (NT) og billen *Cis quadridens* (NT).

Området oppfyller viktige mangler i skogvernet knyttet til høybonitetsskog i lavlandet i sørboreal vegetasjonssone. Området vil også bidra til å oppfylle mangler knyttet til edellauvskog og rik blandingsskog, derav flere trua naturtyper.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en traktorvei og et par stier inn i området. Statsforvalteren er ikke kjent med at det er andre innretninger eller tekniske inngrep innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Larvik kommune, Vestfold fylkeskommune, Larvik og omegns Turistforening, Naturvernforbundet i Larvik, Larvik Botaniske Forening, Larvik og Omegns JLF, Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold, Naturvernforbundet i Vestfold, Birdlife Norge avd Vestfold, Norges Jeger- og Fiskerforbund Vestfold, Vestfold og Telemark Orienteringskrets, Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) region sør, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS avd Larvik,*

Vestfold Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag av Vestfold Bondelag, Vestfold Sau og Geit, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turlforening, Direktoratet for Mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftsrådenes landsforbund, KS-kommunesektorens Organisasjon, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, NTL Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges bondelag, Norges geologiske undersøkelse, Norges handikapforbund, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite, Norges luftsportforbund, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NMBU), Norges Miljøvernforbund, Norges vassdrags- og Energidirektorat (NVE), Norges Biologforening (BIO), Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, NIBIO – Norsk Institutt for Bioøkonomi, Stiftelsen Norsk Institutt for Naturforskning NINA, Norsk Organisasjon for Terrengekykling, Norsk Orkideforening, Birdlife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk forening, Norskog, VY Norge AS, NTNU Fakultet for Naturvitenskap, NTNU Vitenskapsmuseet, Sabima, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Statens Vegvesen Vegdirektoratet, Stiftelsen WWF Verdens Naturfond, Lede AS, Institutt for Biovitenskap, Universitetet i Oslo, NTNU, Ringve Botaniske Have, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage og DNT Vestfold.

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Språkrådet og BaneNor har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttalte at de har registrert at Statnett har levert et innspill angående spenningsoppgradering. De ber derfor Statsforvalteren om å ta kontakt med Statnett for å avklare hvilke tilpasninger som er aktuelle for en eventuell utbygging og drift av den oppgraderte linja. De påpeker videre at det er Lede AS som er områdekonsesjonærer.

Statnett uttalte at de har planer om en spenningsoppgradering av eksisterende 300 kV forbindelse til 420 kV, mellom Bamble-Porsgrunn-Tønsberg. Videre uttalte de som følger:

«Mellom nye Porsgrunn transformatorstasjon og Tønsberg transformatorstasjon (omsøkt i 2023) meldes to hovedalternativ, en nordøstlig og en sørøstlig forbindelse.»

Videre skriver de:

«Alternativ 4.0 representerer den sørøstlige forbindelsen. Forbindelsen innebærer ny 420 kV ledning fra Porsgrunn og østover mot Larvik og Sandefjord før den føres nordover mot Tønsberg. Endelig trase er enda ikke bestemt. Dette alternativet ligger nært forslaget om naturreservat på Sprena og vi ber om at det tas forbehold om dette videre i prosessen.»

Lede AS uttalte at de har elektriske anlegg nær verneområdet, nærmeste etablerte nettanlegg som driftes av Lede er i dag lavspent luft- og kablet nett ca. 500 m unna verneområdet. Avstanden anses som tilstrekkelig. Videre uttaler de at det ikke foreligger noen planer om utvikling av lav- eller høyspenningsanlegg på distribusjonsnettnivå innenfor det foreslåtte verneområdet. Det foreligger heller ingen planer om utvikling av regionalnettanlegg nær ved det foreslåtte verneområdet. De har dermed ingen bemerkninger til verneplanen.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) uttalte at de tidligere påpekte bergrettighetene innenfor verneområdet er fristilte, og de har dermed ingen kommentarer til verneforslaget.

Statsforvalterens kommentarer:

NVE viser til at Statnett SF har levert et innspill angående spenningsoppgradering. De ber derfor Statsforvalteren om å ta kontakt med Statnett for å avklare hvilke tilpasninger som er aktuelle for en eventuell utbygging og drift av den oppgraderte linja. De påpeker videre at det er Lede AS som er

områdekonsesjonærer. Statsforvalteren har svart ut Statnett SF sin uttalelse nedenfor. Lede AS uttalte i høringen at de har ingen bemerkninger til verneplanen.

Statnett SF viser i sin uttalelse til at de har planer om en spenningsoppgradering av eksisterende 300 kV forbindelse til 420 kV, mellom Bamble-Porsgrunn-Tønsberg. Et av hovedalternativene, den nordøstlige forbindelsen, ligger nært Sprena. De ønsker derfor at det tas forbehold om dette videre i prosessen, og at de får være høringspart i det videre planarbeidet.

Dette hovedalternativet ligger parallelt med dagens 300 kV forbindelse og fra Sprena sin sørligste grense er det over 400 m avstand til eksisterende kraftledning. Statsforvalteren anser det derfor ikke som nødvendig å ta inn bestemmelser i verneforskriften for å ivareta disse planene.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Sprena* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Etter høring er et lite areal helt i nord-vest fjernet fra verneforslaget for å utelate en traktorvei.

Verneforskrift

Det er i verneforskriften tatt inn en bestemmelse etter høring under paragraf 6 bokstav c; nødvendig motorisert ferdsel for drift av bakenforliggende areal på gnr./bnr. 80/1-2.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering om å ikke ta inn standardformuleringer knyttet til oppgradering av kraftledning. I dette tilfellet er avstanden til eksisterende kraftledning så stor at det vil være misvisende å omtale denne som "inntil" verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Sprena:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Sprena som naturreservat.

7.6 ØSTFOLD FYLKE

Det tilrås vern av ett område. Området er en utvidelse av eksisterende verneområde og har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern

21. Fjella og Burumtjern, Marker og Rakkestad kommuner - Utvidelse

Utvidelsesareal: 1 575 daa, skogareal: 1 320 daa, produktiv skog: 1 262 daa. Nytt totalareal: 19 772 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et større område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel granskog og gammel furuskog*
- b. inneholder trua, sjeldne eller sårbare arter knyttet til gammel barskog*
- c. har særskilt naturvitenskapelig verdi som referanseområde for gammel barskog.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Fjella og Burumtjern er store skogområder som ligger vest for Haldenvassdraget. Det foreslåtte utvidelsesområdet ligger mellom eksisterende Fjella og Burumtjern naturreservater i Marker kommune, og på vestsiden av Fjella naturreservat i Rakkestad kommune. Verneforslaget ligger 220-280 moh. i sørboreal sone.

Det tilrådes en utvidelse på ca. 1 575 dekar som både vil tilføre verneverdier i form av biologisk gammel skog, og bidra med areal til et strområde. Utvidelsen vil styrke, supplere og binde sammen de eksisterende verneområdene. Tilsvarende store områder med sammenhengende gammelskog i hogstklasse IV og V, som i Fjella og utvidelsesforslaget, er sjeldne i denne regionen. Dette gjør at området blant annet egner seg bra som storfuglhabitat. Områdets høye andel gammelskog, med forekomst av gamle trær, gadd, læger og brannspor, i et ellers hardt drevet skoglandskap gjør at området vurderes som regionalt viktig. Innenfor verneforslaget er det også registrert en intakt nedbørsmyr med en uregelmessig form som er vurdert som viktig.

Trolig er potensialet ikke veldig stort for mange rødlistearter, men det vurderes som sannsynlig at området kan huse enkelte furutilknyttede arter av insekter, lav og vedboende sopp. I den naturfaglige rapporten fra 2012 for eksisterende Fjella naturreservat står det "Selv om signal- og rødlistearter generelt opptrer i lav tetthet, er det påvist mange slike sammenliknet med andre områder i regionen".

I henhold til den naturfaglige rapporten vurderes utvidelsen med eksisterende naturreservat samlet som et verneverdig område med regional verdi (**), men som isolert sett grenser ned mot lokal verdi (*). Området vil i middels grad bidra til inndekning av mangler i skogvernet, og dekker i første rekke opp mangler knyttet til lavereliggende og biologisk gammel furu- og granskog. Området skårer høyt på parameteren strområdekvaliteter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Interessene i utvidelsesforslaget er knyttet til skogsdrift, jakt, fiske og området er i tillegg et svært viktig friluftsområde i henhold til de kommunale kartleggingene av friluftsverdier. Det er tilrettelagt med turstier og skiløyper innenfor verneforslaget.

Det ligger et automatisk fredet kulturminne ved Søndre Stange varde. Deler av denne kan være innenfor verneforslaget. Dette er et gravminne i form av en røys.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området har vært på felles høring med 9 andre områder og er sendt til: *Berørte grunneiere, Akershus bonde- og småbrukarlag, Akershus bondelag, Akershus og Oslo Orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DIF Orientering (Drøbak Frogn idrettslag), DNT Akershus, DNT Indre Østfold, DNT Nedre Glomma, DNT Oslo og Omegn, Elvia AS, Forum for Natur og friluftsliv – Akershus, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for Natur og friluftsliv Østfold, Frogn kommune, Frognmarkas Venner, Hallingdal kraftnett AS, Hol kommune, Nore og Uvdal kommune, Hvaler kommune, Interessegruppa Mer Villmark Nå, Marker kommune, Midtnett AS, Modum kommune, Naturvernforbundet Fredrikstad og Hvaler, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Indre Østfold, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet i Østfold, Nore og Uvdal kommune, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, ,Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold Norges sopp og nyttevekstforbund, Norgesnett AS, Numedals-Laugens Brugseierforening, Uvdal kraftforsyning, Godfarfoss Kraft AS, Norsk Ornitologisk Forening Oslo/Akershus Drøbak/Frogn, Birdlife avd. Østfold, Oslo og Omland Friluftsråd, Oslofjordens friluftsråd, Rakkestad energi, Rakkestad kommune, Rollag elektrisitetsverk AS, Rollag kommune, Sopp- og nyttevekstforening Fredrikstad, Sopp og nyttevekstforening Indre Østfold, Uvdal kraftforsyning, Viken fylkeskommune, Viken Idrettskrets, Viken Natur og Ungdom, Østfold bonde- og småbrukerlag, Østfold bondelag, Østfold Botaniske Forening, Østfold O-krets, Arbeids- og sosialdepartementet, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Kystverket, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Oljedirektoratet, SABIMA, Kartverket, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo - Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken fylkeskommune, WWF-Norge.*

Det kom inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

BaneNor, Forsvarsbygg, Språkrådet og Statens Vegvesen har kommet med uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Viken fylkeskommune nevner at området bør ha forvaltningsplan som samstemmes med plan for det statlige sikra friluftsområdet. De kommer i etterkant med en rettelse om at området ikke overlapper med et statlig sikra friluftsområde.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver at de ikke kan se at det er noen energiinteresser innenfor dette verneforslaget, men at de generelt oppfordrer nettkonsesjonærene til å uttale seg om verneforslagene kommer i konflikt med eksisterende eller fremtidige prosjekter.

Rakkestad Energi AS viser til NVE sin oppfordring om å uttale seg. De bekrefter at planlagte verneområder ikke kommer i konflikt med infrastruktur eller framtidige planer i sitt konsesjonsområde.

Statsforvalterens kommentarer:

Hovedregelen i naturreservater er at det kan utarbeides forvaltningsplan. En forvaltningsplan gir utfyllende retningslinjer om forvaltning, tilrettelegging og skjøtsel, og bidrar til å beskrive bestemmelsenes praktiske betydning. I noen områder er det krav om å utarbeide forvaltningsplaner, f.eks. nasjonalparker, Ramsarområder og i noen naturreservater hvor forskriften viser til forvaltningsplan. Statsforvalteren vurderer at det ikke er særskilte behov i dette området som medfører at forskriftslyden bør endres. Utover dette må forvaltningsmyndigheten vurdere om naturreservatet trenger en forvaltningsplan, i etterkant av vernevedtak.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Fjella og Burumtjern* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt generelle spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Det er etter opprinnelige tilråding kommet inn en tilføyning fra Statsforvalter til verneforskriften hvor det tilrås å åpne for at det kan søkes om dispensasjon for motorferdsel i forbindelse med vegetasjonsrydding av traktorsleper. Noen av disse slepene er lange. Miljødirektoratet mener dette kan tas inn i opplisting av bestemmelser det kan søkes om i § 7 og støtter Statsforvalterens vurdering.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding *Fjella og Burumtjern*:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Fjella og Burumtjern som naturreservat.

7.7 BUSKERUD FYLKE

Det tilrås vern av tre områder. Ett av områdene er utvidelse av eksisterende verneområde. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern

22. Haverstingen, Krødsherad kommune - Utvidelse

Utvidelsesareal: 5 293 daa, skogareal: 5 004 daa, produktiv skog: 4 405 daa. Nytt totalareal: 15 457 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av bekkeløft og velutviklet, rik sørboreal blandingskog i lavlandet*
- b. har særskilt betydning for biologisk mangfold ved å ha stor variasjon i skogtyper og forekomster av gammel skog med mye død ved og en rik lavflora med forekomster av truede lavarter.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget ligger i Krødsherad, øst for Krøderen, og utvidelsen binder sammen de to eksisterende naturreservatene Haverstingen og Storås, vernet i 2005.

Det meste av skogen er naturskog som ikke har vært flatehogd, men som er sterkt påvirket av tidligere tiders plukk- og gjennomhogst. Utenom kjerneområdene har området begrensede naturverdier der fattig barskog dominerer. De største verneverdiene finnes i nordvest. Her er et stort parti gammel sørboreal gran-naturskog på rik lågurt- og dels høgstaudemark, med et heterogent skogbilde. Det er rikelige mengder læger i ulike nedbrytningsstadier og stedvis godt innslag av gamle lauvtrær. Kjerneområdene har mange forekomster av rødlistearter knyttet til gran-naturskog.

Området oppfyller mangler knyttet til gammel granskog og furuskog, noe lavlandsskog og rike skogtyper samt viktige forekomster av rødlistearter. Begge de to eksisterende reservatene har høye naturkvaliteter, og dette verneforslaget bidrar til å bevare et sammenhengende storområde på over 15 000 dekar inkludert de to eksisterende reservatene.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Bruksinteressene i verneområdet er i hovedsak knyttet til skogbruk. Det går en skogsbilvei som ble bygd i 2016 tvers gjennom området. Langs veien er det et relativt bredt, åpent anleggsbelte, her kan det etter vernevedtaket kun ryddes det som er nødvendig for veivedlikeholdet. Det er også flere traktorveier i verneforslaget. Det ligger ei hytte lengst nordøst i området. En grunneier har uttrykt ønske om å kunne ha beitedyr i denne lia, og den foreslåtte verneforskriften åpner for dette. Det går flere turstier og skiløype i området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 7 andre områder til: *Grunneiere, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Glommen Mjøsen skog, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO, Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrensykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi NTNU, Ringve botaniske have NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Sökkeldirektoratet, Skiforeningen, Statens Kartverk Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken skog, WWF-Norge, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Asker kommune, Asker nett AS, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag v/ Kjetil Jørstad, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Kongsberg og omegn, DNT Oslo og Omegn, DNT Ringerike, Drammen natur og ungdom, Eidsvoll kommune, Elvia AS, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Glitre Nett AS, Kongsberg kommune, Krødsherad kommune, Midtnett AS, Modum kommune, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet Asker, Naturvernforbundet Hole og Ringerike, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Nes, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Kongsberg, Nes kommune, Nore og Uvdal kommune, Norefjell Nett AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Akershus Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Ringerike kommune, Rollag kommune Romerike sopp- og nyttevekstforening Viken idrettskrets.*

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane Nor, Statens vegvesen, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Forsvarsbygg har gitt uttalelse, men har ikke hatt kommentarer til verneforslaget.

Norges Televisjon AS (NTV) poengterer at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. Trær og vegetasjon som vokser kan blokkere signalene, og de foreslår at eventuelle avbøtende tiltak, som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

Kjell Bjørka, grunneier i Storås naturreservat har sendt inn kart og beskrivelse av blåmerka turløyper og merket skiløype som bør kunne videreføres også etter et vern.

Direktoratet for mineralforvaltning hadde uttale til oppstartsmeldingen der de skrev at det foreslåtte utvidelsesområdet grenser til en punktregistrering av sulfider, Enderudelva 6, og ba Statsforvalteren innhente informasjon slik at det går fram av høringsdokumentene om det er viktige mineralressurser som blir berørt av vernet. I høringsuttalelsen bemerker direktoratet at området grenser til en punktregistrering av sulfider, men at informasjon fra NGU tilsier at det ikke er mineralressurser av særlig økonomisk interesse innenfor verneområdet.

Norefjell Nett AS uttalte til oppstartsmeldingen at de har ingen merknader da de ikke har anlegg eller fremtidige planer om anlegg i området som er foreslått som utvidelse.

Statsforvalterens kommentarer:

Før høringen tok Statsforvalteren kontakt med NGU som sa at basert på den informasjonen som foreligger, har de ingen indikasjon på at dette er mineralressurser som vil ha noen særlig økonomisk interesse. Det er ingen forekomster som er registrert i dette området, kun registreringer. Statsforvalteren har ikke mottatt noen andre merknader til dette under høringen.

Statsforvalteren er enig i at eksisterende stier og skiløyper skal kunne videreføres. I høringsforslaget var forskriften noe mangelfull, så det foreslås nå å ta inn i forskriften at eksisterende stier og løyper kan vedlikeholdes i henhold til standard på vernetidspunktet, og at det kan gis tillatelse til preparering av skiløyper.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Haverstingen som i høringsforslaget

Avgrensing

Etter Statsforvalterens leverte sin tilråding har det kommet inn ønske om å avmerke flere eksisterende traktorveger på kartet.

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Formålsparagrafen er oppdatert til dagens mal uten endringer i innhold.

Det foreslås i tillegg at følgende punkt tas inn:

- § 4 bokstav g: *vedlikehold av eksisterende stier og skiløyper i henhold til standard på vernetidspunktet*
- § 7 bokstav g: *preparering av skiløyper*

Etter Statsforvalteren leverte sin tilråding har det kommet innspill knyttet til uttak av ved på eksisterende hytte. Statsforvalterens vurdering er at denne hytta ligger langt fra bilveg, og at det derfor vil være mulig å kunne gi en åpning for uttak av ved etter søknad. Det foreslås derfor et tillegg i § 7: *uttak av ved til eksisterende hytte til bruk på hytta*

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift som beskrevet og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet ønsker ikke at det skal åpnes for uttak av ved inne i skogverneområdene. I noen tilfeller kan dette likevel begrunnes. Eksempelvis hvis belastningen på verneverdiene vil være større gjennom å måtte transportere inn ved enn å ta ut et begrenset antall trær i nærheten av hytta. I dette tilfellet er det snakk om en enkelt hytte som ligger innenfor et stort verneområde, samtidig som den ligger langt fra veg.

Mineralregistreringen som Direktoratet for mineralforvaltning nevner i tilknytning til dette området er plassert på utsiden av verneforslaget. Miljødirektoratet mistenker at denne kan være feilplassert ettersom den er navngitt som Enderudelva. Hvis registreringen er knyttet til denne elva, så mener vi den likevel ikke er relevant, da den øvre delen av denne elva allerede er vernet, mens to tredjedeler av elvestrengen ligger utenfor både eksisterende og foreslått vern. Foreslått vern omfatter ca. 30 meter av elva.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Haverstingen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Haverstingen som naturreservat.

23. Brekkeåsen, Rollag kommune

Totalareal: 786 daa, skogareal: 785 daa, produktiv skog: 713 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel naturskog dominert av gran*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som høgstaudegranskog, kalk- og lågurtfuruskog, og innslag av frisk rik edellauvskog.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Brekkeåsen ligger ca. 3 km nord for Veggli sentrum i ei bratt og østvendt lisode vest for fylkesvei 2796. Området ligger i mellomboreal vegetasjonssone, i overgangsseksjon mellom svakt kontinental seksjon og svakt oseanisk seksjon. Høydedraget varierer fra ca. 300 til 720 m.o.h.

Området utgjør en del av de humide, østvendte granskogsliene på vestsiden av Numedalen. Fra åsen siver det rikt vann gjennom striper av næringsrike bergarter, noe som bidrar til at området i stor grad består av produktiv granskog. Vegetasjonen domineres av rike skogstyper med gran i tresjiktet, mens furu kun forekommer i de høyereliggende partiene og de bratteste liene. Ellers er det spredte innslag av osp, rogn, bjørk, selje og gråor.

I skrenten sør for Tåråsonåsen finnes varme sørberglier med innslag av rik edellauvskog og blandingskog. Her vokser spisslønn, alm, osp og gran, og området preges av innslag av død ved og

gamle trær. I feltsjiktet finnes kravfulle arter som vårerteknapp, tysbast, myske, kranskonvall og blåveis. I nord er det større partier med betydelige mengder død ved av gran. Lenger opp finnes også en del død ved av osp og grov osp, som gir potensial for krevende vedboende sopparter.

Av rødlista naturtyper er det registrert høgstaudegranskog (NT), kalk- og lågurtfuruskog (VU) og mindre innslag av frisk rik edellauvskog (NT). Store deler av lia kan karakteriseres som naturskog, selv om skogtilstanden varierer. Deler av lia fremstår som mer homogen, gammel kulturskog med lite død ved.

Det er registrert flere rødlistearter i området, bl.a. en forekomst av huldrestry (EN). I tillegg er rynkeskinn (NT), rosenkjuke (NT), sjokoladekjuke (VU), grønnsko (NT), hvit vedkorallsopp (NT) og myskemaure (NT).

Området har høye naturkvaliteter og representerer et forholdsvis stort naturskogsområde som er særegent for regionen. Av regionale mangler i skogvernet vil området fylle mangler knyttet til høgstaudegranskog og kalk- og lågurtfuruskog i mellomboreal sone. Av generelle mangler vil vern fylle mangler knyttet til gammel lavlandsgranskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen kjente inngrep innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 7 andre områder til: *Grunneiere, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Glommen Mjøsen skog, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO, Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrensykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi NTNU, Ringve botaniske have NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Sökkeldirektoratet, Skiforeningen, Statens Kartverk Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken skog, WWF-Norge, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Asker kommune, Asker nett AS, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag v/ Kjetil Jørstad, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Kongsberg og omegn, DNT Oslo og Omegn, DNT Ringerike, Drammen natur og ungdom, Eidsvoll kommune, Elvia AS, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Glitre Nett AS, Kongsberg kommune, Krødsherad kommune, Midtnett AS, Modum kommune, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet Asker, Naturvernforbundet Hole og Ringerike, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Nes, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Kongsberg, Nes kommune, Nore og*

Uvdal kommune, Norefjell Nett AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Akershus Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Ringerike kommune, Rollag kommune Romerike sopp- og nyttevekstforening Viken idrettskrets.

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning, Bane NOR, Forsvarsbygg og Statens vegvesen AS har uttalt seg, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

NVE kan ikke se at det er noen energiinteresser innenfor området. De skriver videre at Føie AS og Rollag Elektrisitetsverk er områdekonsesjonærer for området, og at de har kommentert verneforslaget.

Norges Televisjon AS (NTV) poengterer at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. Trær og vegetasjon som vokser kan blokkere signalene, og de foreslår at eventuelle avbøtende tiltak, som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren tar uttalelsene fra NVE, Direktoratet for mineralforvaltning, Bane NOR, Forsvarsbygg, Statens vegvesen og Norges Televisjon AS til orientering.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Brekkeåsen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Brekkeåsen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Brekkeåsen som naturreservat.

24. Portåsen, Sigdal kommune

Totalareal 2 335 daa, skogareal: 2 290 daa, produktiv skog: 2 163 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel og rik barskog, edellauvskog og blandingskog
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som kalkgranskog, kalkfuruskog og lågurtedellauvskog
- c. har særskilt betydning for biologisk mangfold, som levested for et stort antall truede arter av sopp, lav og karplanter.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Portåsen ligger i et større skogområde nord for Ingebu-gårdene sør i Sigdal. Området ligger i sørboreal sone, på overgangen til mellomboreal vegetasjonssone. Verneforslaget består av to delområder. Sørliche del av området ligger på høy bonitet, og strekker seg fra ca. 250 – 550 m.o.h. Kalkrik berggrunn, topografisk variasjon og ulike fuktighetsforhold gir stor naturtypevariasjon i området. Variasjonen i treslagssammensetning er stor, og området inneholder både edellauvskog, barskog og boreal lauvskog. Det er store forekomster av gammelskog og naturskog.

Skogvernkartlegginger har vurdert området rundt Portåsen/Gørrtjennåsen/Flaghylla som nasjonalt verdifullt, og delt det inn i 23 kjerneområder hvorav 17 er helt eller delvis med i verneforslaget. En rekke rødlista naturtyper er registrert, og flere av disse er knyttet til den kalkrike grunnen, slik som kalk- og lågurtfuruskog (VU), kalkgranskog (VU) (småpartier), høgstaudegranskog (NT) (småpartier), frisk rik edellauvskog (NT), lågurtedellauvskog (VU), kilde-edellauvskog (VU), høgstaude-edellauvskog (VU), rik gransumpskog (EN) (fragmentarisk) og rik åpen sørlig jordvannsmyr (EN) (fragmentarisk).

Med områdets store variasjon, i kombinasjon med gammel skog av de fleste skogtyper, er også artsmangfoldet i området svært rikt og spesielt. Mer enn 50 rødlistearter er registrert. Området er i tillegg et viktig funksjonsområde for hekkende rovfugl og storfugl.

Et vern vil først og fremst bidra til å oppfylle regionale mangler knyttet til kalk- og lågurtfuruskog, kalkgranskog, høgstaudegranskog, rik sumpskog og flere utforminger av rik edellauvskog. Av generelle mangler vil vern dekke mangler knyttet til produktiv skog i lavlandet og gammel barskog i lavereliggende vegetasjonssoner. Området vil i tillegg kunne ivareta leveområde for mange sjeldne, sårbare og tru arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en skogsbilvei gjennom søndre del av verneforslaget, på eiendommen gnr./bnr. 63/1, i tillegg til flere traktorveier. Det ligger ei hytte øst for Langtjenn samt ei hytte øst for Flaghylla. En vannkilde med tilhørende vannledning ligger helt i sørøst i området. Det er beiteinteresser i området.

Det går et 22 Kv nettanlegg (distribusjonsnett) nært inntil østre del av tilbudsområdet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området har vært på felles høring med fem andre områder og er sendt til: *Berørte grunneiere, Akershus bonde- og småbrukarlag, Akershus bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus og Oslo Orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Berger og Rykkin vel, Birdlife Oslo og*

Akershus, Birdlife, Østfold, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, Bærum kommune, DNT Oslo og omegn, DNT Drammen og omegn, DNT Indre Østfold, Elvia AS, Forum for Natur og friluftsliv Østfold, Forum for Natur og friluftsliv – Akershus, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Glitre Nett AS, Glomma og Laagens brukseierforening, Indre Østfold kommune, Interessegruppa Mer Villmark Nå, Krødsherad kommune, Midtkraft Nett AS, Midtkraft Strøm AS, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Indre Østfold, Naturvernforbundet i Østfold, Norefjell Nett AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Norges sopp og nyttevekstforbund, Sigdal kommune, Sopp og nyttevekstforening Indre Østfold, Trøgstad Elverk, Viken Idrettskrets, Viken Natur og Ungdom, Østfold bonde- og småbrukerlag, Østfold bondelag, Østfold Botaniske Forening, Østfold Entomologiske forening, Østfold fylkeskommune, Østfold Okrets, Arbeids- og sosialdepartementet, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og Teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Oljedirektoratet, SABIMA, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, WWF-Norge.

Det kom inn 8 uttalelser som var relevante for Portåsen. Et sammendrag av disse samt relevante innspill fra varsel om oppstart gjengis under.

Bane Nor, Forsvarsbygg, Statens vegvesen, Statnett, Glitre Nett AS, Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har kommet med uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norsk organisasjon for terrengsykling (NOTS) På mange av kartene i vernesaker er stiene forsvunnet, og man tror derfor at det ikke er stier i området. Sykkelforbud utenfor stier som er markert på vernekartet er problematisk om det finnes stier som er i bruk, men som ikke er markert på kart. For å forhindre dette bør det brukes en kartoppløsning som er slik at alle stier kommer med, eventuelt supplere med detaljkart.

Midtnett AS hadde innspill ved varsel om oppstart i september 2023 om at de må ha tilgang til drift og vedlikehold av sine ledninger, inkludert mulighet til å opprettholde et ryddebelte rundt ledningene. Så vidt de kan se vil ledningene deres bli liggende like utenfor verneforslagene, slik at dette ikke bør være noe problem. Ved høringen viser de til merknad ved oppstart der de påpekte at de må ha adgang til sine ledninger for drift og vedlikehold.

NVE hadde innspill ved varsel om oppstart i september 2023. De ber om at Midtkraft AS, Elvia AS, Midtnett AS, Norefjell nett AS og Glitre nett AS inkluderes i adresselisten. I Portåsen er det

nettanlegg ved det foreslåtte verneområdet. NVE ber om at standardbestemmelser for nettanlegg inkluderes i forskriften og at områdekonsesjonær uttaler seg om evt. fremtidige planer.

Ved høring bemerket NVE at det ligger en nettlinje eid av Midtnett AS ved verneforslaget. Midtnett AS ber om at det tas inn standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg i forskriften. Det mangler dispensasjon for "Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje".

Statsforvalterens kommentarer:

Når det gjelder NOTS sinn innspill angående sykling og stier på vernekart, så er standard formulering i verneforskriftene er at sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende stier (traktorveier og veier). Det vil si at sykling er tillatt på stier som eksisterer på vernetidspunktet, både kartfestede og ikke-kartfestede. Statsforvalteren skriver videre at det avmerkes som regel ikke alle stier som befinner seg innenfor området på vernekartet, kun hvis det er spesielle bestemmelser eller restriksjoner knyttet til stien (f.eks. at det er tillatt å merke stien uten søknad).

Til NVE og Midtnett AS sine innspill så har Statsforvalteren lagt til standard dispensasjonsbestemmelse under §7, om at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledning.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Portåsen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Vedlikehold av eksisterende stier, samt vedlikehold av eksisterende vannkilde og vannledning avmerket på vernekartet er lagt til i § 4.

Det er lagt til en bestemmelse i § 4 som åpner for uttak av ved i en avstand på 25 meter radius fra eksisterende hytter avmerket på vernekartet, til bruk for hyttene.

Ifølge NIBIO sitt kart (Kilden) er skogsbilvegen på gnr./bnr. 63/1 laget etter veiklasse 5, og er ganske bratt. Statsforvalteren tilråd at nødvendig motorferdsel på denne veien er tillatt i forbindelse med skogsdrift på arealer utenfor reservatet, jf. § 6, bokstav a. Vedlikehold av veien i henhold til standard på vernetidspunktet, er ivaretatt i § 4 bokstav d.

Det er lagt til en bestemmelse under § 7 om at forvaltningsmyndigheten, etter søknad, kan gi dispensasjon gjenoppføring av hytter avmerket på vernekartet, som går tapt ved brann eller naturskade med samme størrelse og til samme bruk.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Grunneiere på gnr./bnr. 64/1 sendte innspill til Miljødirektoratet etter at Statsforvalteren sendte sin tilråding. Innspillet dreier seg om deres behov for tilpasninger i verneforskriften i forbindelse med beiting samt bruk av seterbus og trakorvegen på eiendommen. Miljødirektoratet registrerer at

grunneierne har signert avtale om frivillig vern med tilhørende restriksjoner, og legger til grunn at innspillet er ivaretatt.

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Portåsen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Portåsen som naturreservat.

7.8 AKERSHUS FYLKE

Det tilrås vern av tre områder. Ett av områdene er utvidelse av eksisterende verneområde. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

25. Veset og Holter, Nes kommune

Totalareal: 219 daa, skogareal: 195 daa, produktiv skog: 195 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av landformen leirravine med rik, lavereliggende gran- og blandingskog med innslag av edellauvtrær*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som høgstaude-granskog og slåttemark.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Området er en del av en større ravedal i marin leire. Verneforslaget omfatter deler av hovedravinen og en sidegren mot sør. Ravedalen er 30-40 meter dyp. Området er for det meste skogdekket, men inkluderer også noe mer åpen kulturmark, blant annet en slåtteeeng. Skogen er høyproduktiv og grandominert, med innslag av rik, gammel boreal lauvskog med gråor, bjørk og selje. Stedvis er det forekomster av edelløvsskog, i form av gråor-almeskog, med alm og ask og forekomst av store gamle edelløvtrær. Området som helhet inneholder mye død ved og det er registrert rik karplanteflora og flere rødlistearter i området. De nordlige områdene er påvirket av nyere hogster og har lavere vernekvalitet i seg selv, mens den sørlige delen består av eldre og mindre påvirket høgstaude-granskog.

Slåttemark med gjenopptatt aktiv hevd og vurdering etter DN13 til A-verdi utgjør ca. 9,4 dekar av verneforslaget. Skal naturverdiene ivaretas må området restaureres og skjøttes med årlig slått i henhold til skjøtselsplan utarbeidet i 2018.

Området fyller mangler i skogvernet knyttet til rik blandingsskog i lavlandet samt raviner.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er enkelte mindre stier i området. I sørvest grenser verneforslaget til gjenvinningsstasjonen Esvall miljøpark. I sør, øst og nord grenser verneforslaget delvis til jordekant. En strømledning går tvers gjennom området. Det er ikke registrert verken mineraler eller grus/pukk i området. Det er ikke registrert kulturminner innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 7 andre områder til: *Grunneiere, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Glommen Mjøsen skog, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO, Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi NTNU, Ringve botaniske have NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Sökkeldirektoratet, Skiforeningen, Statens Kartverk Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken skog, WWF-Norge, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Asker kommune, Asker nett AS, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag v/ Kjetil Jørstad, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Kongsberg og omegn, DNT Oslo og Omegn, DNT Ringerike, Drammen natur og ungdom, Eidsvoll kommune, Elvia AS, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Glitre Nett AS, Kongsberg kommune, Krødsherad kommune, Midtnett AS, Modum kommune, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet Asker, Naturvernforbundet Hole og Ringerike, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Nes, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Kongsberg, Nes kommune, Nore og Uvdal kommune, Norefjell Nett AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Akershus Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Ringerike kommune, Rollag kommune Romerike sopp- og nyttevekstforening Viken idrettskrets.*

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane Nor, Statens vegvesen, Direktoratet for mineralforvaltning og Forsvarsbygg har uttalt seg, men har ikke hatt kommentarer til området.

Elvia AS og Norges vassdrags- og Energidirektorat (NVE) påpeker at området krysses av en 22 kV nettløpe, og ber om at standardbestemmelser for nettanlegg inkluderes i verneforskriften.

Akershus fylkeskommune påpeker at området ligger innenfor et kulturlandskap som Riksantikvaren mener har nasjonal interesse (KULA). Dette landskapet er viktig for å bevare den historiske sammenhengen mellom gårdsbygninger og husmannsplasser, som viser den sosiale strukturen i det gamle bondesamfunnet. Fylkeskommunen mener at vernebestemmelsene for naturreservatet bør ta hensyn til kulturlandskapet, og at fortsatt jordbruksdrift er ønskelig. De påpeker at bruk av traktor og andre maskiner kan bli vanskelig dersom det innføres forbud eller dispensasjonskrav.

Nes kommune ved kommunedirektøren har kun tatt stilling til den delen av forslaget som berører Nes kommune, og påpeker at det foreslåtte området grenser inntil Esval miljøpark, som er avsatt til næringsformål i kommuneplanens arealdel. Beliggenheten for oppsamling av hageavfall ligger tett på avgrensingen til naturreservatet. Det er registrert fremmede arter innenfor Esval miljøpark og det bør vurderes hvilke tiltak som kan tillates i reservatet for å hindre spredning. Avgrensning: Kommunedirektøren vurderer at hele ravinesystemet fra Eidsvollvegen og til Vorma kunne inngått i naturreservatet, men har forståelse for at det i dette tilfellet er snakk om frivillig vern av skog og ikke helhetlige natur- og landskapstyper. Bestemmelser i forskriftene: Det er viktig at bestemmelsene åpner for tradisjonell skjøtsel av slåttemarka og mulighet for dispensasjon til å utføre tiltak som vedlikehold av dreneringsanlegg og gjerding. Det bør vurderes bestemmelser som regulerer bekjempelse av fremmede arter.

Norges Televisjon AS (NTV) poengterer at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. Trær og vegetasjon som vokser kan blokkere signalene, og de foreslår at eventuelle avbøtende tiltak, som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har inkludert alle bestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften. Statsforvalteren ser ingen konflikter med hensynet til kulturlandskapet. Verneforslaget omfatter ikke dyrket mark og vil ikke medføre endringer i landskapet. Tvert imot vil vernet sørge for at slåttemarka, som tidligere og nåværende eiere har skjøttet godt, også blir sikret for fremtiden. Tiltak som er positive for naturmangfoldet og verneformålet, herunder bekjempelse av fremmede arter og skjøtsel av slåttemark, er tillatt i verneområdet. Statsforvalteren har inkludert bestemmelser for vedlikehold av dreneringsanlegg og gjerder.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Veset og Holter som i høringsforslaget

Avgrensning

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Statsforvalteren har ikke tilrådd å ta inn åpning for motorferdsel knyttet til utsetting av saltstein. Området ligger i et ravinlandskap hvor grunn og vegetasjon er sårbar. Miljødirektoratet støtter derfor at denne bestemmelsen ikke tas inn her.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Veset og Holter:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Veset og Holter som naturreservat.

26. Eine, Bærum kommune – Utvidelse

Utvidelsesareal: 77 daa, skogareal: 77 daa, produktiv skog: 31 da. Nytt totalareal: 570 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med naturreservatet er å verne et område som representerer en bestemt type natur i form av et rikt og variert område med gammel granskog med betydelig mengde død ved og innslag av rik edellauvskog og rike blandingsskoger. Videre er formålet å verne et område som har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for mange sjeldne og truede arter og ved at det har potensiale for et stort artsmangfold knyttet til varmekjære forhold og en rik berggrunn. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Det skal samtidig tas hensyn til bruk av naturreservatet til idretts- og friluftslivsformål som ikke forringer verneverdiene nevnt i første ledd.

Verneformålet fra eksisterende Eine naturreservat videreføres.

Verneforslaget er en utvidelse av eksisterende Eine naturreservat som ble vernet i 2018.

Naturreservatet ligger på den skogkledde åsen mellom Bærum verk og Rykinn i Bærum kommune, og er en del av Osломarka. Foreslått utvidelse ligger i den bratte sørvestvendte skråningen ned mot bebyggelsen ved Rykinn.

Utvidelsesområdet er en sørvestvendt lise med rik edellauvskog. Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone og er stedvis ganske kalkrikt. Spredt i området dominerer hassel i blanding med andre edellauvtrær, boreale løvtrær og gran. Lind dominerer lokalt. Enkelte gamle trær forekommer, samt at det stedvis høy tetthet av liggende og stående dødved. I øvre deler det hovedsakelig blåbærskog og bærlyngskog, samt noe lyngfuruskog.

Det meste av skogen består av den trua naturtypen lågurt-edellauvskog (VU), med utforming almlindskog i rasmark. Til tross for at bare noen få artsgrupper er godt kartlagt i lia, er det registrert en rekke rødlistede arter knyttet til død ved, bl.a. grønnsko (NT), svartsoneskjude (NT) og rosenkjude (NT). Potensialet for funn av flere rødlistearter anses som stort.

Vest for utvidelsen og i den samme åssiden, ligger Enli naturreservat og Isi naturreservat med mange av de samme kvalitetene som Eine. Utvidelse av Eine naturreservat vil bidra til å styrke det økologiske nettverket i området.

Et vern av området vil først og fremst bidra til å fylle regionale mangler i skogvernet knyttet til rik edellauvskog og rik blandingskog. Utvidelsesområdet vil bidra til å fylle generelle mangler i skogvernet knyttet til lavereliggende blandingskog på høy bonitet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er flere gamle veier, samt hytter og andre installasjoner innenfor utvidelsesområdet. På Bærum kommunes eiendom (gnr./bnr. 74/2) har det vært minst tre hytter, som er helt eller delvis revet og der grunnmurer står igjen. På fundamentene av Kikut-hytta er det bygd gapahuker og bål plass til friluftslivsformål. Området er ellers et mye brukt til tur- og rekreasjon, og er bl.a. innfartsåren til Bærumsmarka. DNT har et stort løypenettverk her.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 5 andre områder til: Grunneiere, Akershus bonde- og småbrukarlag, Akershus bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus og Oslo Orienteringskrets, Akershus sau og geit v/Jon Skretting, Akershus Skikrets, Berger og Rykkin vel, Birdlife Oslo og Akershus, Birdlife, Østfold, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag v/ Kjetil Jørstad, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, Bærum kommune, DNT Oslo og omegn, DNT Drammen og omegn, DNT Indre Østfold, Elvia AS, Forum for Natur og friluftsliv Østfold, Forum for Natur og friluftsliv – Akershus, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Glitre Nett AS, Glomma og Laagens brukseierforening, Indre Østfold kommune, Interessegruppa Mer Villmark Nå, Krødsherad kommune, Midtkraft Nett AS, Midtkraft Strøm AS, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Indre Østfold, Naturvernforbundet i Østfold, Norefjell Nett AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Norges sopp og nyttevekstforbund, Sigdal kommune, Sopp og nyttevekstforening, Indre Østfold Trøgstad, Elverk Viken Idrettskrets, Viken Natur og Ungdom, Østfold bonde- og småbrukerlag, Østfold bondelag, Østfold Botaniske Forening, Østfold Entomologiske Forening, Østfold fylkeskommune, Østfold O-krets, Arbeids- og sosialdepartementet, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO, Reiseliv Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi NTNU, Ringve botaniske have NTNU, Vitenskapsmuseet, Oljedirektoratet, SABIMA, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet og WWF-Norge

Det har kommet inn 10 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane Nor, Forsvarsbygg, Statens vegvesen og Statnett har uttalt seg, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norsk organisasjon for terrengsykling (NOTS) mener at det må gå tydeligere frem hva som foreslås endret i forskriften, dvs. hva man endrer fra og hva man endrer til. De mener videre at på mange av kartene i vernesaker er stiene forsvunnet, og at dette kan føre til at folk at det ikke er stier i området. Sykkelforbud utenfor stier som er markert på vernekartet er ifølge NOTS problematisk om det finnes stier som er i bruk, men som ikke er markert på kartet. For å hindre dette bør det brukes en kartoppløsning som er slik at alle stier kommer med, eventuelt supplere med detaljkart.

Berger og Rykkin vel skriver at Eineåsen er et viktig rekreasjonsområde for Rykkin, og foreslått vern kan være i strid med fremtidig utvikling av nærfriområdet ved begrensninger i nødvendig vedlikehold og anlegg av turveier, kultursti og frilivstiltak. De er likevel enig i at området gis et sterkere vern mot naturinngrep. De viser til samtale med saksbehandler hos Statsforvalteren og påpeker at det er viktig at nærområder som dette ikke gis vern som er i strid med nasjonale mål om friluftaktivitet der folk bor. Vel-foreningen legger til grunn at spørsmål om rassikring tas med i det videre arbeidet med forskriften og at det vil være tillatt å merke, rydde og vedlikeholde eksisterende stier, skiløyper og gamle ferdselsveier. Ved søknad om nye tiltak håper de det tas hensyn til målet om å styrke friluftslivet i bo-nære områder.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) støtter den foreslåtte utvidelsen. De påpeker at det er verdifulle arealer som ikke er inkludert i verneforslaget i områdene mot Enli Nord og Enli Syd og mellom de to teigene som er i foreslått utvidelse. De håper at det på sikt kan la seg gjøre å innlemme de manglende områdene slik at man får et funksjonelt og robust verneområde i fremtiden.

Bærum kommune er positiv til å utvide Eine naturreservat, noe som vil sikre et unikt område med store naturverdier i regional og nasjonal sammenheng. De skriver videre at vern av skog er positivt for miljøet gjennom binding av karbon og for naturmangfoldet og at økt naturmangfold gir økt opplevelsesverdi for friluftslivet. Kommunen ønsker at følgende bestemmelser tas inn i forskriften:

- § 6 g: Nødvendig motorferdsel i forbindelse med bortkjøring av bygningsmaterieell og inventar som følge av fjerning av eksisterende hytter.
- § 6 h: Nødvendig motorferdsel i forbindelse med landbruksvirksomhet til naboeiendommer på etablert driftsvei mellom Busoppveien og Solfjellstua.
- § 7 g: Nødvendig motorferdsel for tiltak på eller vedlikehold av bygg på naboeiendommer på etablert driftsvei mellom Busoppveien og Solfjellstua.
- § 7 h: Istandsetting, vedlikehold og punktutbedring av driftsvei mellom Busoppveien og Solfjellstua.
- § 7 i: Oppsetting og vedlikehold av skilt til natur- og/eller kulturstier.

Høringen ble politisk behandlet i hovedutvalg for klima, miljø og utvikling den 17. april.

NVE ga tilbakemelding ved varsel om oppstart at de ikke kan se noen energiinteresser her, men ber områdekonsesjonærene uttale seg om eventuelle fremtidige planer. Ved høringen peker NVE på at det ligger lavspent nettanlegg sørvest for den foreslåtte utvidelsen av Eine.

Elvia skriver at de har frittliggende nettstasjoner, høyspentlinjer og -kabler, og lavspentlinjer innenfor verneforslagene ved Renneflot, Sæter utv. og Eine utv. Elvia legger ved kart over anleggene. Elvis skriver at i det i bestemmelsene må det sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av

eksisterende nettanlegg. Dette gjelder også nødvendig bruk av motorkjøretøy for å utføre de nødvendige tiltak. Dersom det er etablert luftledninger innenfor verneområdet, må det ifølge Elvia også kunne utføres nødvendig skogrydding for sikker drift av luftledningen.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har sett på kartet over nettanlegg i nærheten av Eine (utv.) vedlagt uttalelsen fra Elvia, og disse ligger utenfor verneforslagets grenser. Det er derfor ikke tatt inn bestemmelser ift. nettanlegg.

Når de gjelder de foreslåtte forskriftsendringene fra Bærum kommune, så legger Statsforvalteren til bestemmelser under § 6 og § 7 om driftsveien mellom Busoppveien og Solfjellstua. Denne tegnes inn i vernekartet. Det tas også inn bestemmelse om oppsetting og vedlikehold av skilt til natur- og/eller kulturstier. Foreslått bestemmelse om nødvendig motorferdsel i forbindelse med bortkjøring av bygningsmateriell og inventar som følge av fjerning av eksisterende hytter tas ikke med i forskriften. Statsforvalteren mener at dette behovet er ivaretatt gjennom forskriften § 9 om skjøtsel.

Til Berger og Rykkin vel sitt innspill, så åpner dispensasjonsbestemmelsene for at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon til utbedring, omlegging og endring av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier. Statsforvalteren har ikke vurdert det som nødvendig å inkludere bestemmelser om rassikring for Eine naturreservat. Dersom ras fører til skader på sti- og løypenettet, kan dette løses ved å gi dispensasjon til utbedring eller omlegging av sti/løype.

Statsforvalteren er enig med NOA om at det er verdifulle arealer som ikke er inkludert i verneforslaget. Ytterligere utvidelser og sammenbinding med nærliggende verneområder er lagt frem for grunneierrepresentantene. Avgrensingen i høringsforslaget gjenspeiler det arealet grunneierne er interessert i å tilby for frivillig vern.

Vedrørende innspillet fra NOTS så er standard formulering i verneforskriftene er at sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom på eksisterende stier (, traktorveier og veier). Det vil si at sykling er tillatt på stier som eksisterer på vernetidspunktet, både kartfestede og ikke-kartfestede. Statsforvalteren tegner som regel ikke inn alle stier som befinner seg innenfor området på vernekartet, kun hvis det er spesielle bestemmelser eller restriksjoner knyttet til stien (f.eks. at det er tillatt å merke stien uten søknad). Som regel så vil som ikke endringene i forskriftene være så store når Statsforvalteren foreslår utvidelse av et eksisterende verneområde som nylig ble vedtatt. Statsforvalteren lager derfor en endringsforskrift som sier hvilke endringer som skal gjøres i eksisterende forskrift. Endringene i endringsforskriften er markert med kursiv.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Eine* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Eier av eiendommen gnr./bnr. 94/23 trakk seg fra verneprosessen etter høring. I dette arealet er det kartlagt kalkrik alm-lind-hasselskog, hule eiker og ospehvitkjuke (NT). Endringen medfører en reduksjon på ca. 30. dekar, slik at foreslått utvidelsesforslag nå utgjør ca. 77 dekar.

Verneforskrift

Det legges til en bestemmelse under § 6 om nødvendig motorferdsel på etablert driftsvei mellom Busoppveien og Solfjellstua i forbindelse med landbruksvirksomhet på bakenforliggende eiendommer, med henvisning til inntegnet trasé i vernekart. Driftsvei mellom Busoppveien og Solfjellstua er tegnet inn i vernekartet.

Det legges til dispensasjonsbestemmelse under § 7 om nødvendig motorferdsel på etablert driftsvei mellom Busoppveien og Solfjellstua, for tiltak på eller vedlikehold av bygg på naboeiendommer, med henvisning til inntegnet trasé i vernekart.

Det legges til dispensasjonsbestemmelse under § 7 om istandsetting, vedlikehold og punktutbedring av driftsvei mellom Busoppveien og Solfjellstua, med henvisning til inntegnet trasé i vernekart.

Det legges til dispensasjonsbestemmelse under § 7 om oppsetting og vedlikehold av skilt til natur- og/eller kulturstier.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Vedrørende innspill om bestemmelser for nettanlegg, så er Miljødirektoratet enig med Statsforvalteren i at plassering og avstand til 12 kV kraftledningen tilsier at det ikke bør være behov for å ta inn tilleggsbestemmelser i forskriften. Ledningen ligger ca. 50 meter sørvest for foreslått vernegrense og nedenfor Busoppveien og bebyggelse.

Driftsveg endres til *traktorveg* i forskriften og på vernekartet, etter dialog med Statsforvalteren.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Eine:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Eine som naturreservat

27. Skøyenåsen, Lunner kommune

Totalareal: 512 daa, skogareal: 457 daa, produktiv skog: 452 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av en variert og velutviklet kalkbarskog og rike kalksjøer*
- b. inneholder truet, sjelden og sårbar natur som kalkgranskog, kalkfuruskog og kalksjøer i form av kransalgesjøer*
- c. har særskilt betydning for biologisk mangfold som levested for sjeldne, sårbare og truede arter, med et særlig stort mangfold av jordboende sopparter og kransalger.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Skøyenåsen ligger nordvest i Lunner kommune, like vest for Lunner barneskole. Verneforslaget består av to delområder adskilt av veien Grindvollinna. Verneforslaget omfatter store deler av ett av de største og rikeste kalkbarskogområdene på Hadeland og den største kalkfuruslogen i Lunner kommune.

Området er kalkrikt og grunnlendt, og består hovedsakelig av grandominert og moserik kalkbarskog. Kalkgranskogen er svært moserik, med matter av furumose og etasjemose, og stedvis lyse laver. Her er det ofte lite karplantevegetasjon pga. skyggefullt tresjikt. Innimellom er det innslag av en rekke lågurter. Kalkfuruskog forekommer i hovedsak i et sørvendt parti ved Nedre Askildsrud. Helt i øst er et område med kalkrik lauvskog dominert av gråor, osp og bjørk. Det ligger to kalksjøer (med utforming kransalg sjøer) innenfor området, med tilhørende kantsone bestående av kalkrik myr- og sumpskogsmark. Kalksjøene er en utvalgt naturtype. Lokalitetene innenfor verneforslaget er gitt A-verdi etter DN 13-metodikk og har registrert forekomster av til sammen fem ulike rødlistede kransalgarter. Kalksjøen Karussputten er grøftet, og er betydelig fattigere og tørrere enn opprinnelig. Kalksjøene med sine naturverdier bidrar til en naturlig helhet i kalklandskapet.

Den nordlige delen av Skøyenåsen, fra åsryggen og ned til kalksjøene, er relativt upåvirket av hogst med gamle trær og mye død ved. Skogen for øvrig er preget av tidligere beite og plukkhogst, noen arealer er også yngre og mer ensaldret. Likevel er naturverdiene svært høye som følge av godt utviklet og variert kalkbarskog og en usedvanlig artsriktighet, særlig i form av rødlista og sterkt spesialiserte kalkbarskogsopper.

Av rødlista naturtyper er det registrert kalkgranskog (VU) og kalk- og lågurtfuruskog (VU) samt mindre innslag av høgstaudegranskog. Det er registrert hele 66 ulike rødlistearter innenfor området, de aller fleste sopp. Dette er ett av de høyeste antall rødlistede sopparter som er kartlagt i kalkbarskog i Norge. Av rødlista arter av særlig interesse kan nevnes de sterkt kalkkrevende slørsoppene koboltslørsopp (EN) som her har en av få dokumenterte større forekomster i Norge, samt kalk-kransmuserong (EN) som også har svært få forekomster i Norge. I tillegg er bl.a. kalksteinslørsopp (EN), silurslørsopp (EN), blågrå vokssopp (EN), lammesopp (VU), jordbærkantarell (VU), sjokoladekjuke (VU), fiolgubbe (NT), og oransjemuserong (NT) registrert. De to nedlagte kalkbruddene har velutviklet og rik vegetasjon, med krevende karplanter som bl.a. orkidéer.

I forbindelse med kalkskogprosjektet i 2018 ble det vurdert at området har nasjonal verneverdi (5 poeng, ***). Verneforslaget inkluderer mye av det samme arealet som ble kartlagt, og de viktigste kjerneområdene inngår i verneforslaget.

Vern av Skøyenåsen som naturreservat vil i stor grad bidra til å fylle generelle mangler i skogvernet knyttet til rike skogtyper, lavlandsskog og viktig arts mangfold. Av regionale mangler vil mangelloppfyllelsen også være meget stor, særlig for skogtypene kalkgranskog, kalkfuruskog og høgstaudekog. Området kan ha en viss verdi i et økologisk nettverk, da det ligger relativt nært to eksisterende verneområder med kalkgranskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

22 kV ledning går så vidt innenfor foreslått verneområde i nordøst, ved Valborgtjern.

Bruksinteressene i verneområdet er i hovedsak knyttet til skogsdrift, friluftsliv og undervisning.

Arealet Lunner kommune har tilbudt for vern ligger på samme eiendom som Lunner barneskole. Hele denne eiendommen er i kommuneplanen avsatt til Offentlig tjenesteyting. Et lite område av

gnr. 101 bnr. 1 er avsatt til Fremtidig spredt boligbebyggelse. Nyborgtjern og Valborgtjern har arealformål naturområde. Det er en rekke hensynssoner for naturmiljø over hele området, disse er i stor grad overlappende med naturtypeavgrensinger etter DN-håndbok 13. Ingen områder innenfor eller tilgrensende verneforslaget er detaljregulert eller omfattes av foreslåtte/igangsatte planprosesser.

Det ligger en gammel murbygning på den ene åsen sør for Valborgtjern, som skal ha vært en lyttepost under krigen (masten er tatt ned).

Det er rester etter to gamle kalkbrudd innenfor området, ett sør for Valborgtjern og ett øst for Askildsrud, hvor noe av det smalsporede banelegemet også er bevart. Lunner kalkverk gikk konkurs i 1967. Begge er i NGUs kartdatabase registrert som nedlagte dagbrudd og regnes nå som mineralreserve (kalk) med liten betydning.

Det er tinglyst et dokument fra 1955 om senkning av Valborgtjern med tilhørende forpliktelse til å «holde anlegget ved like i planmessig stand i samsvar med offentlige forskrifter». Dette er antatt å ha tilknytning til fylkesvei 2278, men Akershus fylkeskommune har til høringssaken ikke uttalt seg om hvorvidt de anser at denne avtalen fortsatt er relevant.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med tre andre områder til: *Grunneiere, naboer, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Aurskog-Høland kommune, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bondelag, Buskerud Bonde- og småbrukarlag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Oslo og Omegn, Drammen natur og ungdom, Elvia AS, Filefjell reinlag, Flå kommune, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Glitre Nett AS, Hallingdal kraftnett AS, Lunner jeger- og fiskerforening, Lunner skytterlag, Mangenfjellet turlag, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet i Gran og Lunne, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Vassfarfjellet Løypelag, Viken idrettskrets, Arbeids- og sosialdepartementet, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Kystverket, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrensykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske, NTNU, Oljedirektoratet, SABIMA, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo,*

Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken fylkeskommune, WWF-Norge.

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

NVE, Bane Nor, Statens vegvesen og Statnett har uttalt seg, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Glitre Nett opprettholder sine merknader til oppstartsmeldingen om at det må sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende energi- og nettanlegg, inkludert nødvendig bruk av motorkjøretøy, og at dette må kunne gjøres uten at det må søkes om dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) viser til sin uttalelse til oppstartsmeldingen for Skøyenåsen, hvor de ba om en redegjørelse for vernets påvirkning på tilgangen til å ta ut mer kalkstein fra karbonatmineralreserven knyttet til de to nedlagte kalkbruddene innenfor verneforslaget. I sin uttalelse til høringen skriver de at det i høringsdokumentene er det redegjort for at vern vil hindre ytterligere uttak. De skriver videre at det i vurderingene er vektlagt at den kalkrike grunnen er årsaken til at området har så store naturverdier og kvalifiserer til vern, samt at forekomsten er vurdert å ha liten betydning som mineralreserve. DMF har ingen ytterligere merknader.

Akershus og Oslo Orienteringskrets ønsker følgende bestemmelse om orienteringsaktivitet i alle nye verneområder: *Turorientering og orienteringsløp er tillatt forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt med forvaltningsmyndigheten hvor omfang, område og tidspunkt for aktivitetene drøftes.*

Alv Reidar Dale (eier av fritidseiendom inntil verneforslaget, gnr. 101 bnr. 23) vil beholde kjøreveien fra Askersrudvegen og inn til sin eiendom. Han vil også kunne vedlikeholde og utbedre gjerde og grunder rundt sin eiendom samt kunne utbedre turveien til og fra eiendommen sin. Han ønsker tilbakemelding på dette.

Statsforvalterens kommentarer:

Når det gjelder Akershus og Oslo Orienteringskrets sitt innspill, så har Statsforvalteren benyttet standard forskriftsmal fra Miljødirektoratet. Forvaltningsmyndigheten skal kunne ha kontroll med aktivitet i verneområdet, og ha en mulighet for å stille vilkår til gjennomføring av aktiviteter og tiltak i området. Utsetting av turposter, kjentmannsposter, turorientering mv. kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger. Det følger av forskriftsmalen at det kan tas inn særskilt unntak for dette. I Skøyenåsen ønsker Statsforvalteren dialog om hvilke midlertidige innretninger som settes ut, og ønsker søknad om utsetting av dette. Statsforvalteren mener videre at det er krevende å etterleve en bestemmelse som knytter opp til årlig kontakt mellom arrangører av ulike arrangementer. Statsforvalteren har derfor bare benyttet denne bestemmelsen i noen få områder der det allerede er etablert orienteringsaktivitet. Verneforskriftens bestemmelser må gi muligheter til å stille vilkår, og det må da være et vedtak/tillatelse. Statsforvalteren ønsker at arrangører setter seg inn i regelverket i det aktuelle området og tar kontakt med forvaltningsmyndigheten ved behov for tillatelse eller veiledning.

Til Dale sitt innspill så berøres ikke adkomstveien til fritidseiendommen gnr. 101 bnr. 23 av verneforslaget. Vedlikehold av eksisterende gjerder og stier er inkludert som et generelt unntak fra vernebestemmelsene (§ 4) i forskriftsforslaget. Eventuelle oppgraderinger utover standarden på vernetidspunktet vil falle innunder tiltak som krever søknad om dispensasjon, dersom gjerdet/grinden/stien ligger innenfor verneområdet. Når det gjelder fritidseiendommen gnr. 101

bnr. 23 ligger den utenfor det foreslåtte verneområdet, med en liten strekning hvor verneområdets grense sammenfaller med eiendomsgrensen mot gnr. 101 bnr. 23.

Til Glitre Nett sitt innspill, så er standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg inkludert i forskriften. Statsforvalteren viser også til NVEs uttalelse.

Etter at Statsforvalteren hadde sendt sin tilråding, fikk de tilbakemelding fra Akershus fylkeskommune vedrørende tinglysingen av senkning av Valborgtjern med tilhørende forpliktelse og forhold knyttet til fv. 2278 Grindvollinna. Fylkeskommunen skriver at Valborgtjernet ble senket i sin tid slik det går fram av eldre flyfoto. De antar at drenering ut fra tjernet, med tilhørende vedlikehold/rensking av grøfter, over tid har bidratt til å holde vannstanden på dagens nivå. Ifølge fylkeskommunen har det de siste årene kommet nye steder med telehiv, og høydeforskjellen mellom Valborgtjernet og fv. 2278 Grindvollinna er kun noen få meter. Fylkeskommunen mener derfor at fylkesveien er utsatt i flomsituasjoner, og vil påvirkes av en økning i vannstand i Valborgtjernet og grunnvannstand generelt. Av hensyn til fv. 2278 Grindvollinna er det ifølge fylkeskommunen viktig at etablering av det foreslåtte verneområdet ikke medfører en økning i vannstanden i Valborgtjernet sammenlignet med dagens nivå. Fylkeskommunen anmoder at det gis åpning/mulighet for å gjennomføre tiltak inne i verneområdet er nødvendige for å ivareta hensynet til fylkesveien, herunder tiltak som vil bidra til å holde vannstanden på nivået den vært på det siste tiårene.

Statsforvalteren skriver i sin dialog til Miljødirektoratet at erfaringer fra grunneiere og fylkeskommunen tilsier at det ikke er et eksisterende problem at utløpsbekken eller andre bekker/grøfter tetter seg til og gitt permanente endringer i vannstanden. Statsforvalteren antar derfor at det sjelden vil oppstå behov for å gjøre fysiske tiltak innenfor verneområdet. Dersom behovet skulle oppstå er Statsforvalterens vurdering at det kan gjøres nødvendig vedlikehold på en skånsom måte, med svært begrenset ferdselsbehov innenfor verneområdet. Fremfor å grense ut bekker/grøfter tilrår Statsforvalteren at det heller legges til en bestemmelse i § 7 som gir mulighet for å opprettholde dagens vannstand i Valborgtjern (og dermed også i de to andre tjernene ettersom de henger sammen).

I brevet tar fylkeskommunen også opp forholdet mellom vernegrenser og nærhet til/grenser til fylkesveier. Statsforvalteren har fått avklart i dialog med fylkeskommunen at den foreslåtte vernegrensen for Skøyenåsen er uproblematisk og at merknadene knyttet til vernegrenser og nærhet til fylkesveier var å betrakte som generelle.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Skøyenåsen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår at gjerder tilføyes i vedlikeholdsbestemmelsen i § 4 bokstav d, og at § 7 bokstav d endres fra «*Oppsetting og vedlikehold av nye gjerder*» til «*Oppsetting av nye gjerder*».

Statsforvalteren tilrår å legge til følgende bestemmelse i § 7:

j. vedlikehold av bekker og grøfter som er nødvendige for å opprettholde normalvannstanden som på vernetidspunktet i Nyborgtjern, Karussputten og Valborgtjern, samt vedlikehold av eksisterende grøfter og dreusutløp som drenerer jordbruksarealer

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Av hensyn til de høye verneverdiene i området, særlig knyttet til det rike mangfoldet av markboende og dødvedtilknyttet sopp, så støtter Miljødirektoratet foreslått regulering av beite. Husdyrtråkk og -beiting, vil kunne påføre skader på den sårbare vegetasjonen og den grunnlendte marka, og vil derfor kunne komme i strid med verneformålet. Det åpnes derfor kun for skånsomt beite i form av videreføring av dagens beiting på én eiendom, som utgjør del av kantsonen til Nyborgtjern hvor dyrene har tilgang til vann. I rapporten fra kalkskogkartleggingen er det fremhevet at det er kun er på den ene lokaliteten (Askildsrud N) at beiting som skjøtsel kan være aktuelt, og da eventuelt som et referanseområde. Ellers er det anbefalt å ivareta kjerneområdene som urørt, samt eventuelt løse skjøtsel gjennom tynning/lukket hogst. Miljødirektoratet mener at et eventuelt skjøtelsbeite i kontrollerte former på et avgrenset område vil kunne være en god løsning for ivaretagelse av verneverdiene, og helst gjennom en forvaltningsplan. Det er ikke kjent at det er annen pågående beitebruk innenfor verneforslaget enn på eiendommen der skånsomt beite tillates. Med grunnlag i de samme vurderingene, og at beiting kun tillates på et lite og begrenset areal, er det heller ikke åpnet for å søke om motorisert ferdsel til utsetting av saltstein. Skulle det bli aktuelt med beiting på andre arealer så kan dette omsøkes etter forskriften § 8.

Miljødirektoratet tilrår at eiendommen der det gis direkte åpning for skånsomt beiting avmerkes på vernekartet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Skøyenåsen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Skøyenåsen som naturreservat.

7.9 INNLANDET FYLKE

Det tilrås vern av et område. Jutulhogget vest er en omgjøring av tidligere geologisk vern. Samtidig opprettholdes den opprinnelige verneforskriften i den østlige delen av det opprinnelige naturreservat som Jutulhogget øst. Området har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern

28. Jutulhogget vest, Alvdal og Rendalen kommuner – Endring av verneform

Totalareal: 2 865 daa, skogareal: 1 672 daa, produktiv skog: 863 da.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. utgjør en spesiell geologisk forekomst i form av et særpreget landskap og natur der de kvartærgeologiske verdiene, spesielt hogget med de utspylte massene, utgjør en betydelig naturhistorisk verdi*
- b. representerer en bestemt type natur i form av en brannpåvirket skog dominert av gammel barskog, boreal lauvskog og med innslag av rik edellauvskog*
- c. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som høgstaude-edelløvsog, høgstaudegranskog, kalk- og lågurtfurusog, og sjeldne og trua karplanter, sopp og lav*
- d. har særlig betydning for biologisk mangfold ved å huse et karakteristisk fugleliv, blant annet som leveområde for rovfugl*
- e. har særskilt naturvitenskapelig betydning ved å ha Østlandets nordligste forekomst av alm og som reliktlokalitet for flere karplanter, sopp og lav.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand og eventuelt videreutvikle dem.

Jutulhogget ble vernet i 1959 (de indre delene), og utvidet/endret ved forskrift i 1989 til å inkludere ytre områder, og da med to ulike verneforskrifter. Vernet av selve fjellkløften omfattet også zoologiske og botaniske verdier, men med en svært kortfattet forskriftstekst. Vernet fra 1989 omfattet de kvartærgeologiske forerlementer, der det fortsatt var tillatt med skogsdrift. 2 865 dekar av den vestligste delen av hugget blir nå omgjort slik at også vegetasjonen blir fullstendig vernet. Gjennom et vern av skogen, som kartleggingen viser har høye kvaliteter/høye verneindeks, vil man få et vern av hele økosystemet i Jutulhogget. Området vil framstå som et naturdokument med store nasjonale/internasjonale naturverdier.

Området kan deles inn i to delområder. Vestdelen består av et djupt og langt juv med tilgrensende åsområder sør og nord for dette. Området har et stort mangfold knytta til gamle trær og død ved i gammel furu-, gran- og edelløvsog, samt bergvegger, brent furuskog, kalk/baserik skog og i noen grad gamle boreale løvtrær. Blant karplanter, lav og sopp er det påvist 35 rødlistearter (1 EN, 12 VU, 22 NT) etter gjeldende rødliste. Funn av flere rødlistearter kan forventes i alle skogtypene.

De mest verdifulle områdene for naturmangfoldet er selve Jutulhogget inkludert en liten almeskog omtrent midt i, og en svært lite påvirka furu-naturskog på Barkaldkjølen. Til tross for stedvis betydelig hogstpåvirkning av visse områder på åsdragene, vurderes det aller meste av området (>95%) som funksjonsområde for rødlista arter. Fattig furuskog dominerer. Kalk- og baserik skog finnes bare i små arealer: litt av de rødlistede naturtypene høgstaude-edelløvsog (NT, 3 dekar) og høgstaudegranskog (NT, 4 dekar), og flere områder med fattige utforminger av kalk- og lågurtfurusog (VU, både gran- og furudominert).

Den lille almeskogen har et stort artsmangfold, og dette har lenge vært kjent som en utpost- eller reliktlokalitet for en del karplanter. Det er også nå påvist at det gjelder for sopp og lav. Av nye funn kan spesielt trekkes fram almebroddsopp (VU) og skrukkeøre (NT) – for begge er dette de første funnene i Innlandet. I et sesongfuktig parti i en skrent sørvest for Hoggjønnna ble marisko (NT) funnet (en liten koloni) for første gang siden 1960-tallet. Dette er trolig litt lenger vest enn forrige funn. Gammel furu-naturskog uten særlig hogstpåvirkning, finnes innen et større område på Barkaldkjølen, samt i de bratteste skrentene i Jutulhogget. Ellers er det større partier med gammel furuskog både i sør (på Barkaldåsen) og inni Jutulhogget, som regel med moderate til betydelige mengder død ved. I Jutulhogget finnes også gammel granskog, ofte i mosaikk med boreal løvskog og furu. Enkelte små partier med gammel granskog finnes også i vest og nord. De lettest tilgjengelige

områdene i øst, vest og nord for Jutulhogget er for en stor del sterkt hogstpåvirka, og fremstår som ensaldret furuskog på omkring 130-140 år (fattig mosaikk) uten eller med svært få gamle overstandere.

Så å si alt areal sør og nord for Jutulhogget er tydelig prega av historiske skogbranner. I østre halvdel har også brannene flere ganger gått nedover i Jutulhogget. Brente hogststubber, høystubber og læger er vanlige, mens levende trær med brannlyrer er ganske underrepresentert pga. hogstpåvirkning på slutten 1800-tallet i flere større områder. Siste skogbrann var trolig på midten av 1960-tallet (østre deler), og noe brent skog ble hogd i ettertid (jf. historiske foto). En del stubber har 3-4 brannlyrer og har i tillegg vært brent etter hogst. Et knippe rødlista lavararter knytta til slike brannelementer virker å være vanlige, selv i tilsynelatende triviell og ensaldret furuskog (fattig mosaikk). Et par plasser finnes tydelige «løvbrenner», der til og med enkelte gamle bjørk og gran med brannlyrer er sett. På begge sider av Barkaldåsen er et par større områder som ble hogd omkring 1980-tallet, men som likevel har klare brannskogskvaliteter (se under). Bare enkelte granskogspartier langs Tysla har lavere kvaliteter. Av mangelnaturtyper som beskrevet i Framstad (m.fl. 2017) finnes muligens almeskog (4 dekar), gammel furuskog (ca. 1000-1100 dekar + annen brannpåvirket furuskog), gammel granskog (omkring 80-150 dekar), og ev. bekkekløfter (ca. 620 dekar). Det er noe usikkerhet knyttet til avgrensning og vurderinger av grunntyper og tilstandsvariabler innen deler av området, men dette har liten påvirkning på faglige helhetsvurderinger.

Østdelen, dvs. arealene som er tilbudt som skogvern langs elva Tysla fra Hoggtjernet og sørover forbi Fallneset og til tjernet 310 moh., er ikke kartlagt etter skogvernmetodikken, men grovbeftart av kartlegger som kartla resten av skogen i Jutulhogget (omtalt ovenfor). De flate områdene langs elva er beskrevet som høyproduktive og lite påvirket (hvis man ser bort fra kraftledningen). Spesielt ved Fallneset på nordsiden av elva var det mye død ved. Det er potensial for rødlista vedboende sopp og lav (knappenålslav og hengelav), i det miste nær trua arter. Utenfor det foreslåtte området er det trolig mest ung, hogstpreget granskog. Oppover i sidene går det gradvis over i eldre/gammel furuskog. Basert på undersøkelserne innenfor området som inngikk i oppdraget, antas det at det finnes verdier knyttet til gammel og brannpåvirket furuskog (brannskogselementer) også i denne søndre delen av det geologiske verneområdet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Deler av skogen i Jutulhogget er noe preget av hogst. Dette gjelder spesielt området nord for hogget og øst for Barkaldkjølen, der det trolig har vært hogster på 1980-tallet. Området som fremmes for skogvern krysses av en 145 kV ledning (Rendalen-Savalen) i øst langs elva Tysla, som driftes av Elvia AS. I tillegg krysser en 22 kV ledning (Rendalen/Bellingmo) området i nord som driftes av Nord-Østerdal Kraftlag SA. Ved besøkpunktet på Alvdalsiden er det enkelte installasjoner («skur») med informasjonsp plakater, samt et gjerde for å sikre ferdsele til utkikkspunktet fra bratt terreng ned i hogget. Informasjonspunktet, samt sikringsgjerdet, er planlagt oppgradert/fornytt i 2025/26.

Det er registrert to mindre bygninger/ skogshusvær innenfor vestdelen.

Det er flere traktorveger i området, og disse er avmerket på vernekartet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med to andre områder til: *Grunneiere, Alvdal kommune, Rendalen kommune, Sør-Odal kommune, Hamar kommune, Innlandet fylkeskommune, Hafslund kraft, Elvia, BaneNor SF, Naturvernforbundet i Innlandet, Språkrådet, Statens vegvesen, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard (DMF), Innlandet orienteringskrets, Landbruksdirektoratet, NTL, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Statsforvalteren i*

Innlandet/Sølen nasjonalparkstyre, Franzefoss Bruk AS/Jessnesstranda 2, Alvdal utmarksråd SA, Norskog, Glommen Mjøsen Skog SA, Viken Skog SA, SB Skog AS, AT Skog SA, Miljødirektoratet.

I høringsbrevet ba Statsforvalteren kommunene om å vurdere hvilke lag, foreninger, skoler etc. som burde få verneforslaget forelagt for høring, ettersom det er særlige friluftsinnteresser til området. Statsforvalteren ba kommunene om å videresende høringsdokumentene, ev. lenke til

Statsforvalterens nyhets sak om høringen til relevante organisasjoner og skoler lokalt.

Det har kommet inn 13 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane NOR, Elvia, Forsvarsbygg, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Statens vegvesen har ingen merknader til høringsforslaget.

Statnett påpeker at høringsforslagene i Stor-Elvdal ligger nært opp mot deres nettanlegg, men har likevel ikke merknader.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) skriver at endringen av verneformål i deler av reservatet fra rent kvartærgeologisk vern til også å omfatte skog/vegetasjon innebærer ingen endring i tilgjengeligheten til grus/masseressurser som fra før har et strengt vern. DMF har derfor ikke merknader til dette.

Alvdal kommune foreslår å legge inn i § 3 at tilkjørte masser til f.eks. vedlikehold av veg i Jutulhogget skal kontrolleres. Kommunen mener videre at «rovvilt» bør tas inn i §§ 6 og 7 i forbindelse med uttransport av felt vilt. Når det gjelder lavflyvingsforbudet på 300 m, så påpekes det at det bør stå at forbudet gjelder 300 meter over bakkenivå, hvis det er det som menes.

Alvdal kommune ønsker at forvaltningsmyndigheten for Jutulhogget vest NR og Jutulhogget øst NR blir lagt til Sølen verneområdestyre. De skriver også at det er nødvendig med besøksstrategi/informasjon for å håndtere økt ferdsel.

Rendalen kommune støtte til verneforslaget for Jutulhogget. Vern av skogen vil bidra til å bevare hele økosystemet rundt Jutulhogget. Kommunen etterlyser slutføring av arbeidet med forvaltningsplan og besøksstrategi. Disse to dokumentene blir viktige for å kanalisere ferdsel/besøk slik at verne kvaliteten ikke blir skadelidende. Det etterspørres en klarere definisjon av vedlikehold av stier. Betyr det at man uten videre kan rydde, merke og skilte stier? Sårbarhetskartleggingen og besøksstrategien bør være avgjørende for hvilke stier som vedlikeholdes og hvordan disse forvaltes. Stier som kan vedlikeholdes må avklares med grunneier og brukere i forkant og framgå av kartet og tegnforklaring. Det bør henvises til veier og traktorveier i vernekartet, slik at dette går tydelig fram for grunneiere og besøkende. Faste jaktposter bør kartfestes, og kommunen synes bestemmelsen er for vag mht. til hva som kan ryddes forsiktig i siktlinjer.

Til § 5 a skriver kommunen at det må klargjøres at det er 300 m flyforbudsone målt fra toppen av Jutulhogget.

Kommunen støtter forslaget til ferdselsforbud i § 5 c (1. februar – 1. juli) og begrunner dette med at det er den mest sensitive perioden for de aktuelle fugleartene som hekker i Jutulhogget. Kommunen mener det bør være en åpning for å kunne søke om dispensasjon fra forbudet.

Det bør tas inn at bruk av drone og lignende kan omsøkes forvaltningsmyndigheten og tillates ved dispensasjon. Formålet med flygningen vil være avgjørende sammen med tid på året og lokalisering. Det vil for eksempel kunne være aktuelt for kommunene å lage en film fra Jutulhogget og bruke i sin besøksforvaltning. Man kan ikke se at dette er tatt inn i § 7: Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

Til forbudet mot organisert ferdsel § 5 g. det bør framgå at dette kan tillates gjennom søknad om dispensasjon jf. § 7. Dette bør framgå tydelig i forvaltningsplanen. Organisert ferdsel bør og kan tillates på rett plass, med rett formål og til rett tid. Med god forvaltning på området kan man ivareta verneverdiene samtidig som man bidrar til lokal verdiskaping på en bærekraftig måte. Det bør også inn en bestemmelse i § 7 om at det etter søknad kan gis dispensasjon for bruk av drone til særskilte formål, samt dispensasjon fra ferdselsforbudet.

Sølen verneområdestyre støtter verneplanforslaget for Jutulhogget med verneforskrift, spesielt også forslagene mht. til ferdsel. Dette vil ivareta verneverdiene, samtidig som det gir grunnlag for god besøksforvaltning. Det er ønskelig at forvaltningsplan og besøksstrategi ferdigstilles så fort verneforskriften er vedtatt. Sølen verneområdestyre er i dag forvaltningsmyndighet for Sølen LVO, Fuggdalen NR og Steinfjellet NR og har forvaltningsknutepunkt i kommunehuset i Rendalen. Etersom Jutulhogget NR ligger i to kommuner og geografisk nært de områdene som Sølenverneområdestyre forvalter, mener Sølen verneområdestyre at eksisterende styre kan ha forvaltningsmyndighet for de foreslåtte naturreservatene i Jutulhogget. Det vises til de positive erfaringer som er gjort med lokal forvaltningsmodell.

Huset Aukrust støtter den framlagte verneprosess, derav støttes det foreslåtte ferdselsforbud i de mest sårbare delene av Jutulhogget. Huset fungerer per i dag som Turistkontor i Alvdal kommune. Det er viktig at det lages en god forvaltningsplan og besøksstrategi for verneområdet som grunnlag også for god formidling om området. Dette også for å kunne veilede besøkende inn i området mht. parkering, utkikkspunkt osv.

Bjørn Pettersen støtter verneplanforslaget. Vern av skogen rundt Jutulhogget vil danne en tilstrekkelig buffer som vern av fuglelivet. Han minner om at det i tillegg til rovfuglforekomst er registrert kolonier med klippehekkende tårnseilere og klippehekkende kvinand, og mener at fuglelivet bør få en høyere vektning i vernet. Han mener ferdselsforbudet kunne vært gjeldende hele året da mange arter har hogget som oppvekstområde. Dessuten er ferdsel ikke uten risiko for allmenheten. Kantene av hogget bør ha tilsvarende restriksjoner som selve bunnen av hogget også av hensyn til faunakriminalitet. En har registrert av fuglelivet har forflyttet seg østover i hogget, pga. ferdselstrykket i vest. Roping/ekko-testing må også forbys.

Johan Grindflek har et innspill på at det synes unødvendig at en må søke om motorferdsel på eksisterende traktorveger for tiltak som betinger materialtransport for vedlikehold av bygninger som kan gjøres uten videre i reservatet. En ber om at motorferdsel i samband med nødvendig vedlikehold kan gjøres uten videre, dvs. på linje med uttransport av hjortevilt/bjørn og motorferdsel for vedlikehold av traktorveger. Derfor mener en at nødvendig vedlikehold som krever motorferdsel, bør ligge under § 6, der det er tilsvarende generelle unntak. Han har videre innspill om at vernegrensen ikke bør komme i konflikt med rundkjøring/endestopp av vinterbilvei/ traktorvei, kvote 350 moh., ev. traseen lenger fram. Han skriver at vernekartet er litt grovt, og ber om at dette kan finjusteres etter hvert.

Statsforvalterens kommentarer:

På grunn av sine spektakulære terrengformasjoner har Jutulhogget vært et populært mål for dronflyging, reklamefilmopptak, musikkvideoer, lavtflyging, fjellklatring, lineaktiviteter og danseforestillinger/musikkarrangementer. Av hensyn til sårbare arter som hekker i området, foreslås det derfor en del reguleringer av ferdsel/ferdselsformer i verneforskriftens § 5.

Statsforvalteren har i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplan/besøksstrategi for Jutulhogget etablert en arbeidsgruppe for dette arbeidet. Den har bl.a. bestått av representanter fra

de to kommunene og grunneierne. I dette har også ansvarlig for intensivovervåkingsprosjektet for hubro og kongeørn deltatt. Denne gruppen har foreslått ferdselsforbud gjennom (nede i) hogget fra 1. februar – 1. juli, som er den mest sårbare perioden for hekkende rovfugl. Sonen med ferdselsforbud går fram av vernekartet. Skoleklasser i de to kommunene har hatt tradisjon for en «vår-tur» til Jutulhogget på slutten av skoleåret i juni. En slik tur kan fortsatt gjennomføres, men etter de nye reglene som en «høst-tur» i starten av skoleåret (august).

På grunn av sårbart fugleliv, jf. verneformålet, foreslås et lavtflyvingsforbud på 300 m. Dette er tilsvarende som en del andre reservater der fuglelivet er en del av verneformålet. Av samme grunn foreslås et totalforbud hele året for bruk av droner og modellfly. Praksisen så langt har vært at Statsforvalteren har tillatt enkelte dronefilmoppdrag utenfor hekkesesongen for fugl, der hovedformålet bak filmingen har vært å formidle naturkvalitetene/verneverdiene i Jutulhogget. Alle andre formål har fått avslag. Statsforvalteren ser ikke grunn til å åpne for at det kan gis dispensasjon for dronefilming til «særskilte formål» i § 7, da dette vil åpne opp for mange søknader.

Av hensyn til området som rovfuglbiotop foreslår Statsforvalteren at klatring, buldring og rappelling blir forbudt jf. § 5. Av samme grunn foreslås en hjemmel for å stenge/begrense bruken av stier som leder rett inn i hekkeområder for rovfugl jf. § 5.

Jutulhogget har stort besøkspotensial. Statsforvalteren ser derfor grunn til å ha kontroll med den organiserte ferdselen slik at denne skjer på steder og tider på året der fuglelivet tar minst skade. Det foreslås et generelt forbud mot organisert ferdsel, jf. § 5, men en adgang til å gi dispensasjon til organisert ferdsel som ikke skader verneformålet. Området er nå også på Unescos liste over geologiske landemerker over de 100 mest verdifulle geologiske forekomstene i verden. Ved at det er søknadspliktig kommer man også i dialog med de som arrangerer turer/turistbedrifter – og på den måten er det mulig å skape økt forståelse for vernet og styre ferdselen dit det tåles. Ved at det er søknadspliktig får man kontroll på aktiviteten og kan se omfanget. Ferdelsforbudet er i hovedsak begrenset til å gjelde nede i hogget.

Verneforskriftens bestemmelse med forbud mot steinkasting og vardebygging, kan synes selvsagt, men det foreslås likevel å presisere dette i forskriften, da vardebygging og steinkasting ned i hogget er en eksisterende utfordring og en ikke ønsket aktivitet.

Arbeidet med forvaltningsplan og besøksstrategi ble stilt i bero i påvente av verneprosessen for skogen i Jutulhogget. Statsforvalteren er enige i at dette må prioriteres framover, Jutulhogget er et verneområde av internasjonal verdi med høyt besøkspotensial, og styring av ferdsel er viktig mht. til de sensitive artene som har området som leveområde.

Vedrørnede stier har Statsforvalteren tatt en ny vurdering, bl.a. på bakgrunn av innspillet fra Rendalen kommune. De foreslår å avvike fra forskriftsmalen på dette punktet ved å ta ut at stier avmerket på vernekartet kan vedlikeholdes uten videre. I forhold til aktuelle arters sårbarhet samt besøksomfang/potensial ses det som nødvendig at forvaltningsmyndigheten har full kontroll på alle tiltak på stier.

Når det gjelder mulighet for å søke om bruk av drone til særskilte formål, mener Statsforvalteren at det ligger en mulighet for dette etter naturmangfoldlovens § 48 jf. verneforskriftens § 8. Ved å ta dette som et eget punkt det kan dispenseres fra i § 7 er Statsforvalteren redd det kan gi et noe uheldig signal, og åpne for mange søknader til ulike formål. De mener at søknader om dronebruk som går på formidling av natur- og vernekvaliteter i Jutulhogget til allmenheten kan vurderes som dispensasjon etter § 48 dersom det skjer på en tid på året der sårbare arter ikke blir skadelidende. Når det gjelder Rendalen kommunes innspill om organisert ferdsel og muligheten for å søke om dispensasjon, så er dette tatt inn i § 7; Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

(...) f. avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d og organisert ferdsel som nevnt i § 5 g, som ikke er til skade for verneformålet.

Vedr. dispensasjon fra ferdselsforbudet i § 5 c, er Statsforvalteren enig med Rendalen kommune i at det bør være en åpning/direkte hjemmel for dette i verneforskriftens § 7. Statsforvalteren tilrår derfor å endre verneforskriftens § 7 f til: avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d, ferdsel i tidsrommet nevnt i 5 c og organisert ferdsel nevnt i § 5 g, som ikke er til skade for verneformålet.

Tilkjøring av masser er kun relevant tillatt i samband med vedlikehold av vegen som går innom på reservatets nordside. Ved vedlikehold av traktorveger kan en også tenke seg at det unntaksvis kan være behov noe tilkjørte masser. Statsforvalteren ser ikke dette som en så stor problemstilling at det tas inn egne bestemmelser om dette i verneforskriften.

Motorferdsel for uttransport av felt rovvilt er slik Statsforvalteren ser det kun relevant mht. til felling av bjørn. Selv om det ikke er felt noe bjørn innenfor nåværende verneområde, kan det skje, og Statsforvalteren tilrår derfor å ta inn «bjørn» i § 6b og 7c slik Alvdal kommune foreslår.

Etter fastsatt forskriftsmal skal nødvendig motorferdsel for vedlikehold av bygninger i barskogsreservater omsøkes selv om det skjer langs etablerte traktorveger som kan vedlikeholdes uten søknad. Statsforvalteren finner det vanskelig å fravike forskriftsmalen på dette punktet av hensyn til den presedens/føringer dette kan gi på andre verneområder. Statsforvalteren innstiller derfor på at kjøring på traktorveger i forbindelse med transport av material o.l. fortsatt er vil være noe forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon til under § 7 slik det er i andre skogreservater. For årlige transporter som en vet det vil være behov for, f.eks. transport av ved, vil det kunne være mulig å gi flerårige dispensasjoner. Når det gjelder grensedragningen ved rundkjøringen er det en fordel at denne trekkes utenfor, men ingen forutsetning da den uansett verneform kan vedlikeholdes og brukes for tillatt motorferdsel.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Jutulhogget vest som i høringsforslaget

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår følgende endringer i verneforskriften:

- § 3 e. endres fra «bålbrenning er forbudt» til «Bålbrenning er forbudt. Forbudet gjelder ikke bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbragt ved eller på tilrettelagte bålplasser, i samsvar med gjeldende lovverk».

For å gi forvaltningsmyndigheten full kontroll på tiltak på eksisterende stier flyttes adgangen til å vedlikeholde stier fra § 4 til § 7, slik at dette vil kreve dispensasjon.

Det er tatt inn mulighet for å søke om dispensasjon fra ferdselsforbudet i § 5 c.

I tillegg er verneformålet justert i samsvar med fastsatt mal.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift som beskrevet og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Statsforvalteren har i forslag til verneforskrift tatt inn en bestemmelse i § 5 som åpner for å legge om eller fjerne stier:

av hensyn til verneformålet kan forvaltningsmyndigheten stenge, legge om eller kreve merking fjernet av stier og løyper

Etter Miljødirektoratets vurdering er det ikke hjemmel til å ta inn en slik bestemmelse i forskriften § 5. Slike tiltak må eventuelt gjøres som en del av skjøtsel for området. Vi tilrår derfor å ta denne bestemmelsen ut av verneforskriften.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Jutulhogget vest:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Jutulhogget vest som naturreservat.

7.10 TRØNDELAG FYLKE

Det tilrås vern av ett område. Området er utvidelse av eksisterende verneområde, og har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

29. Leira, Trondheim kommune

Utvidelsesareal: 65 daa, skogareal: 65 daa, produktiv skog: 65 daa. Nytt totalareal 152 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gråorskog og rik edellauvskog i form av gråor-alm-heggeskog*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som høgstaude-edellauvskog, lågurtedellauvskog og frisk rik edellauvskog*
- c. har særskilt naturvitenskapelig verdi som referanseområde for gråorskoger og gråor-almeskog.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Leira naturreservat ligger langs Nidelva. Utvidelsen innehar varmekjære treslag som alm og ask, i tillegg til rikere og høyvokst bakkevegetasjon. Området har et stort antall registreringer av fugler, og er et viktig friluftslivsområde langs Nidelva. Området ligger nært bebyggelse i Trondheim kommune, og utbygging er en potensiell trussel om området ikke blir verna.

Området er trolig påvirket av tidligere beite og plukkhogst. Skogen er dominert av gråor, alm og hegg, og i sørvest en del grov gran. I tillegg er det innslag av treslagene ask, spisslønn, bjørk, rogn, selje og furu. På skalaen for næringsrikhet er det overvekt av rik berggrunn og bakkevegetasjon, noe som bidrar til at det er god mengde av død ved som helhet. For død ved er det noe bedre av liggende middels dimensjon og noe dårligere av liggende stor dimensjon og stående død ved. Området er en del av et større ravinesystem på leirgrunn.

De rødlistede naturtypene høgstaude-edellauvskog (VU), lågurtedellauvskog (VU), frisk rik edellauvskog (NT) er registrert i tillegg til rødlisteartene ask (EN), alm (EN), granbendellav (VU), almekullsopp (NT), gul snyltekjuke (NT). Nordflaggermus og flere rødlistede fuglearter er registrert i og ved området.

Området oppfyller prioriteringer og mangler i skogvernet med mer vern av høyproduktiv skog, lavereliggende skog, edellauvskog og gråor-almeskog. At området ligger såpass nært Trondheim sentrum med det utbyggingspresset som er her, teller positivt for vern av området.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går noen stier gjennom området, også gjennom eksisterende verneområde. Disse er til dels utsatt for erosjon som følge av ferdselen i området. Området grenser til regulert vassdrag og det går en kraftledning gjennom det eksisterende verneområdet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, aktuelle skogeierforeninger, aktuelle kommuner, fylkeskommune, aktuelle reinbeitedistrikt, Sametinget, Norges vassdrags- og energidirektorat, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Statskog, NHO, KS, Natur og Ungdom, Forum for natur og friluftsliv i Trøndelag, Trondheimsregionens friluftsråd, Den norske turistforening, Trondhjems turistforening, Nord-Trøndelag turistforening, Naturvernforbundet Nord-Trøndelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund Trøndelag, Norsk botanisk forening Trøndelag, BirdLife Trøndelag, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Fakultet for naturvitenskap, Nord universitet, Norges geologiske undersøkelse, Norsk bonde- og småbrukarlag, Nord-Trøndelag bonde- og småbrukarlag, Norge bondelag Nord-Trøndelag, Trøndelag idrettskrets, Sør-Trøndelag orienteringskrets, Nord-Trøndelag orienteringskrets, Syklistenes landsforening Trondheim, Sør-Trøndelag Røde Kors, Forsvarsbygg, 138 Luftving, Telenor Trondheim, Statnett, Statkraft energi, NTE Energi, NTE nett, Tensio TS, Tensio TN, Nettselskapet, Småkraft, Driva kraftverk, Berdal og Møllslett kraftlag, Grønnmyra, Sunett, Teako Minerals, Norve'Ge Minerals, By brug, Stiftelsen WWF Verdens naturfond, Kvernå bygdealmening og Økolog Vatne.*

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Trondheim kommune ønsker ikke å være forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ser at Tensio TS sitt innspill til oppstartsmeldingen om at standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg er med i verneforslaget. Videre ber de Statsforvalteren om å fortsette dialog med Statkraft Energi AS (eier kraftanlegg i vassdraget i

nærheten av verneforslaget) om behovet knyttet til drift, inspeksjon og motorferdsel. Det er nødvendig at verneforskriften har bestemmelser som sikrer nødvendig inspeksjoner, hogst, rydding og vedlikehold i forbindelse med reguleringsdammen Nedre Leirfoss og tunnell til kraftverket Nedre Leirfoss. NVE viser til verneforskriften for Dokkajuvet naturreservat (Nordre Land kommune) §§ 4 bokstav j, 6 bokstav h, 7 bokstav r og 7 bokstav t.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) har ingen merknad spesifikt til dette området.

Trøndelag fylkeskommune slutter seg til vernet ut ifra målsettingen om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold og at det ikke er store konflikter til verneforslaget. Videre peker de på at Trøndelag har omtrent 8 % vern av fylkets skogareal, og at det er viktig å ivareta bærekraftig produksjon. De ønsker at det i størst mulig grad må utarbeides forvaltningsplaner for områder som blir freda eller i tilstøtende områder. Fylkeskommunen påpeker at lokal forvaltning er viktig, og at kostnader dette medfører skal dekkes av staten.

Statkraft melder om at det bør åpnes for drift og vedlikehold i form av inspeksjon og tilsyn med maskinelt utstyr i tillegg til at bygninger, anlegg, veier og stier skal kunne brukes og vedlikeholdes. I tillegg ber de om at det åpnes for vedlikehold av bygninger, anlegg, veier og stier.

Naturvernforbundet er positive til arbeidet med frivillig vern av skog, men at det også er svært viktig at det også gjennomføres ordinære verneprosesser som ikke forutsetter samtykke fra grunneier av hensyn til å verne de mest verdifulle områdene. Videre har de meninger om spesifikke områder og skogtyper som bør prioriteres for vern og rapporter som er utarbeidet.

Språkrådet har ingen merknader til at navnet Leira naturreservat videreføres på det utvidede verneområdet. Leira er vedtatt skrivemåte for gårdsnavnet. De gjør oppmerksom på at navnet på det eksisterende naturreservatet ikke er registrert i Sentralt stedsnavnregister.

Tensio TS påpeker viktigheten for direktehjemmel til å drifte og vedlikeholde kraftledningsnettene gjennom verneområdet. Det samme med motorferdsel ved fare for eller ved akutt utfall på strømforsyningen. Tensio aksepterer at ordinært vedlikehold medfører krav om til dispensasjon.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren tar innspillene fra NVE, Statkraft og Tensio til etterretning, og har tatt inn forskriftsbestemmelser for energi- og kraftvirksomhet. Kraftaktører fikk en ytterligere mulighet til å uttale seg etter høringen ettersom NVE anbefalte god dialog med aktørene.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Leira som i høringsforslaget

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren foreslår en ny forskrift etter dagens standard ettersom eksisterende naturreservat har forskrift fra 1987. Dette innebærer bl.a. at grunneier ikke får lov til å gjennomføre vedhogst lengre. Statsforvalteren foreslår et generelt forbud mot sykling ettersom marka vurderes som sårbar mot slitasje.

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Statkraft er grunneier for deler av det tilbudte arealet. Utvidelsen av verneområdet kommer ikke i konflikt med deres anlegg eller bygninger. Det foreslås i Statsforvalterens forslag til vernekart å grense ut et mindre areal sør i eksisterende vern. Begrunnelsen for dette følger ikke tilrådingen, men er et ønske om å grense ut deler av et teknisk anlegg som tilhører Statkraft SF. Miljødirektoratet støtter denne endringen.

Bestemmelsen som åpner for beiting i § 4, som også lå i eksisterende forskrift, hadde ved en feil falt ut fra Statsforvalterens tilråding. Denne har vi tatt inn igjen. Det lå også inne en bestemmelse om at det åpnes for arrangement knyttet til sti på vernekartet. Det er ingen sti på vernekartet, og Statsforvalteren har bekreftet at denne bestemmelsen lå inne ved feil.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Leira:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Leira som naturreservat.

8. UTVIDELSE OG JUSTRING AV GRENSER FOR ØSTMARKA FRILUFTSLIVSOMRÅDE

Lov om naturområder i Oslo og nærliggende områder (markaloven), gir hjemmel for å verne områder som på grunn av naturopplevelsverdier har særskilte kvaliteter for friluftslivet. Myndighet etter markaloven ligger hos Klima- og miljødepartementet. Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus kan med delegert myndighet forberede saker om særskilt vern etter markaloven § 11.

Vedlagte tilråding fra Statsforvalteren gjelder utvidelse og justering av grensa for Østmarka friluftslivsområde. Østmarka friluftslivsområde ble vernet ved kongelig resolusjon 10.11.2023, samtidig med at Østmarka nasjonalpark ble vernet. Foreslått utvidelse og grensejustering innebærer at Østmarka friluftslivsområde øker fra 16.9 km² til 20.6 km².

Sammendrag av verneprosessen:

Under arbeidet med verneprosessen for de kommunale skogområdene i Østmarka friluftslivsområde og Østmarka nasjonalpark, mottok Statsforvalteren flere tilbud om frivillig vern på privat og kommunal grunn. I tillegg ønsket Oslo kommune en justering av grensen.

I Statsforvalterens tilrådning om vern i Østmarka, sendt til Miljødirektoratet den 15. mars 2023, ble arealer som var tilbudt som frivillig vern inkludert. Miljødirektoratet endret imidlertid dette ettersom disse arealene ikke hadde vært på høring. Høring for disse utvidelsene og grenseendringen på Oslo kommunes eiendom ble derfor gjennomført 20. februar - 20. april 2024. Statsforvalteren sendte sin tilrådning til Miljødirektoratet 30. august 2024.

Statsforvalterens tilrådning:

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus tilrår i medhold av markaloven § 11, endring og justering av vernegrensene for Østmarka friluftslivsområde med tilhørende bestemmelser i verneforskriften, i tråd med forslaget i høringen.

Miljødirektoratets oversendelse:

Når områder vernes etter markaloven § 11, har eier eller rettighetshaver rett til erstatning fra Staten for økonomisk tap når et vern medfører en vanskeligjøring av igangværende bruk. Ved frivillig vern inngås da en avtale mellom grunneier/rettighetshaver om økonomisk kompensasjon.

Miljødirektoratet oppnevner sakkyndig som forhandler fram en slik avtale på vegne av Staten, og foretar utbetaling av erstatningen når området vernes. For de private eiendommene som inngår i foreslått som utvidelse av Østmarka friluftslivsområde, er det inngått avtaler med alle grunneierne, unntatt Oslo kommune der utmåling av erstatning skjer i etterkant av vernevedtaket.

Miljødirektoratet har en begrenset rolle i tilrådning av vern etter markaloven § 11. For det som gjelder restriksjoner i forskrift om vern etter markaloven § 11 samt andre vurderinger i saken, viser vi til tilrådingen fra Statsforvalteren (vedlagt).

Miljødirektoratet støtter Statsforvalteren sin vurdering om at utvidelsen av Østmarka friluftslivsområde gjennomføres som vern etter markaloven § 11.

9. MILJØDIREKTORATET TILRÅR

Forskrifter om vern for 29 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Rogaland, Agder, Østfold, Buskerud, Akershus, Innlandet og Trøndelag fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

Følgende forskrifter oppheves i samsvar med vedlagte forslag:

- Forskrift 17.12.1999 nr. 1461 om fredning av Kvitingsmorki naturreservat, Årdal kommune, Sogn og Fjordane
- Forskrift 20.12.1996 nr. 1270 om fredning av Ragstjørna som naturreservat, Gjesdal kommune, Rogaland
- Forskrift 16.12.2022 nr. 2555 om vern av Myran naturreservat, Kristiansand kommune, Agder

- Forskrift 13.12.2013 nr. 1458 om vern av Fjella naturreservat, Marker og Rakkestad kommuner, Østfold
- Forskrift 23.06.2020 nr. 1320 om vern av Burumtjern naturreservat, Marker kommune, Viken.
- Forskrift 16. desember 2011 nr. 1282 om vern av Haverstingen naturreservat, Ringerike, Flå og Krødsherad kommuner, Viken
- Forskrift 10. juni 2005 nr. 568 om verneplan for barskog, vedlegg 5, fredning av Storås naturreservat, Krødsherad kommune, Buskerud
- Forskrift 18. desember 1959 nr. 2 om naturfredning, Jutulhugget, Alvdal kommune, Jutulhugget, Rendal kommune, Hedmark

Følgende forskrifter endres i samsvar med vedlagte forslag:

- Forskrift 06.12.2024 nr. 2963 om vern av Einfasura naturreservat, Hægebostad kommune, Agder
- Forskrift 23.06.2020 nr. 1307 om vern av Korpen og Sagkollen naturreservat, Larvik kommune, Vestfold og Telemark
- Forskrift 14.12.2018 nr. 1938 om vern av Eine naturreservat, Bærum kommune, Akershus
- Forskrift 22. desember 1989 nr. 1392 om fredning for Jutulhogget naturreservat, Alvdal og Rendalen kommuner, Hedmark